

150. löggjafarþing 2019–2020.
Þingskjal x — x. mál.
Stjórnarfrumvarp.

Frumvarp til laga

um Schengen upplýsingakerfið á Íslandi.

Frá dómsmálaráðherra.

I. KAFLI

Almenn ákvæði.

1. gr.

Gildissvið.

Lög þessi gilda um íslenska hluta Schengen-upplýsingakerfisins.

Með íslenska hluta Schengen-upplýsingakerfisins er átt við rafrænt gagnasafn sem starfrækt er hér á landi og tengt sameiginlegu upplýsingakerfi á Schengen-svæðinu.

2. gr.

Ábyrgð með upplýsingakerfinu.

Ríkislögreglustjóri rekur og ber ábyrgð á upplýsingakerfinu. Hann hefur umsjón með skráningu í það og sendingu annarra gagna til samræmis við ákvæði laga þessara.

Við skráningu í kerfið skal þess gætt að upplýsingar séu réttar og áreiðanlegar og að fullnægt sé skilyrðum laganna fyrir skráningu.

Ríkislögreglustjóri hefur umsjón með því að kerfið sé fullnýtt til uppflettinga og skráninga til samræmis við ákvæði laga þessara. Ráðherra setur nánari ákvæði í reglugerð um framkvæmd skráninga.

3. gr.

Starfsemi upplýsingakerfisins.

Ríkislögreglustjóri og sá sem á hans vegum annast tölvuþjónustu skulu með skipulögðum og kerfisbundnum hætti tryggja öryggi upplýsingakerfisins þannig að óviðkomandi fái ekki aðgang að því eða geti haft áhrif á skráningu í það. Með sama hætti skal ríkislögreglustjóri tryggja að kerfið starfi greiðlega og án truflana og að það sé aðgengilegt þeim sem við það starfa, bæði þeim stjórnvöldum sem eru beinlínutengd kerfinu sem og þeim stjórnvöldum sem hafa aðgang að skráðum upplýsingum í kerfinu samkvæmt beiðni þegar þau sinna ákveðnum verkefnum.

4. gr.

Starfsemi SIRENE-skrifstofu.

Ríkislögreglustjóri skal starfrækja miðlæga upplýsinga- og þjónustumiðstöð, SIRENE-skrifstofu, sem meðal annars annast sendingu viðbótarupplýsinga til annarra SIRENE-skrifstofa, miðlar viðbótarupplýsingum í tengslum við smelli, greiðir fyrir aðgerðum á grundvelli skráninga einstaklinga eða hluta í kjölfar smella, samhæfir og sannprófar gæði

upplýsinga sem skráðar eru í upplýsingakerfið og annast miðlun upplýsinga innanlands til lögbærra yfirvalda samkvæmt lögum þessum.

SIRENE-skrifstofan skal starfa 24 klukkustundir, 7 daga vikunnar.

Tryggja skal að allar nauðsynlegar viðbótarupplýsingar séu aðgengilegar og sendar með skilvirkum og öruggum hætti. Beiðni um viðbótarupplýsingar skal svarað svo fljótt sem auðið er og eigi síðar en 12 klukkustundum frá móttöku, nema beiðni varði hryðjuverk, skráningu einstaklinga til handtöku og afhendingar eða framsals, eða skráningu barns skv. a-lið 2. mgr. 10. gr., en í slíkum tilvikum skal beiðni svarað án tafar.

SIRENE-skrifstofan skal útbúa og gera aðgengilega fyrir lögbær stjórnvöld nauðsynlegar upplýsingar um kerfið, þar á meðal notkunarleiðbeiningar, og annast menntun og þjálfun notenda kerfisins.

5. gr.

Orðskýringar

1. *Skráning*: Röð gagna sem færð eru inn í Schengen upplýsingakerfið og gera lögbærum yfirvöldum kleift að bera kennsl á einstakling eða hlut með það að markmiði að grípa til sértækra aðgerða.
2. *Viðbótarupplýsingar*: Upplýsingar sem ekki teljast hluti af skráningu en sem tengjast skráningum í upplýsingakerfinu og sem skipst verður á fyrir milligöngu SIRENE skrifstofa:
 - a. í því skyni að gera ríkislögreglustjóra kleift að hafa samráð við og upplýsa önnur Schengen-ríki þegar skráning er færð inn,
 - b. þegar smellur hefur fengist svo unnt sé að grípa til viðeigandi aðgerða,
 - c. þegar ekki er unnt að grípa til þeirra aðgerða sem mælt er fyrir um,
 - d. í tengslum við gæði gagna í upplýsingakerfinu,
 - e. í tengslum við samrýmanleika og forgang skráninga,
 - f. í tengslum við rétt til aðgangs að upplýsingum í kerfinu,
3. *Viðbótagögn*: Gögn sem eru vistuð í upplýsingakerfinu og tengjast skráningu í því, sem skulu vera aðgengileg lögbærum yfirvöldum fyrirvaralaust þegar einstaklingur, sem gögn hafa verði skráð um í kerfið, finnst í kjölfar leitar í kerfinu.
4. *Samsvörun*: Notandi hefur leitað í kerfinu, leitin hefur leitt í ljós skráningu annars ríkis í kerfið og gögn varðandi skráninguna samsvara að hluta eða öllu leiti leitargögnum.
5. *Smellur*: Samsvörun sem hefur verið staðfest af notanda, eða lögreglu til samræmis við gildandi landslög eða þegar viðkomandi samsvörun byggist á samanburði lífkennaupplýsinga, og frekari aðgerða er óskað.
6. *Flagg*: Yfirlýsing um óvirkni skráningar hér á landi sem setja má gagnvart skráningu annars ríkis um handtöku, skráningu um týnda einstaklinga og einstaklinga í viðkvæmri stöðu og skráningu vegna eftirlits með leynd, rannsóknareftirlits og markviss eftirlits.
7. *Skráningarríki*: Schengen-ríki sem færði skráningu inn í upplýsingakerfið.
8. *Notandi*: starfsmaður lögbærs yfirvalds sem hefur aðgang að sameiginlega hluta upplýsingakerfisins, íslenska hluta upplýsingakerfisins eða tæknilegu afriti.
9. *Lífkennaupplýsingar*: Persónuupplýsingar sem fást með sérstakri tæknivinnslu og tengjast líkamlegum eða lífeðlisfræðilegum eiginleikum einstaklings og gera það kleift að greina eða staðfesta deili á einstaklingi með ótvíræðum hætti, svo sem ljósmynd, andlitsmyndir, fingrafaragögn og DNA-snið.

10. *Fingrafaragögn*: Gögn um fingraför og lófaför sem gera kleift, vegna þess hversu einstök þau eru og þeirra tilvísunarpunkta sem þar er að finna, að gera nákvæman og óbyggjandi samanburð varðandi deili á einstaklingi.
11. *Andlitsmynd*: Stafrænar myndir af andliti sem eru í upplausn og af gæðum sem þykja fullnægjandi til að hana megi nota til sjálfvirkrar lífkennaaðkenningar.
12. *DNA-snið*: Bókstafs- eða talnakóði sem sýnir eiginleikasafn til kennslaggreiningar og sýni úr þeim hluta mannlegs DNA sem kóðar ekki og greining hefur verið gerð á, einkum hina sérstöku sameindabyggingu á ýmsum DNA-gensetum,
13. *Hryðjuverk*: Brot skv. 100. gr. a. almennra hegningarlaga.
14. *EES-borgari*: Útlendingur sem er ríkisborgari ríkis sem fellur undir samninginn um Evrópska efnahagssvæðið (EES).
15. *EFTA-borgari*: Útlendingur sem er ríkisborgari ríkis sem fellur undir stofnsamning Fríverslunarsamtaka Evrópu (EFTA).
16. *Þriðja-ríkis borgari*: Útlendingur sem er ekki íslenskur ríkisborgari eða EES- eða EFTA-borgari.
17. *Brottvísun*: Ákvörðun stjórnvalds um að útlendingi sem dvelst hérlandis skuli vísað úr landi til heimalands eða annars ríkis þar sem hann getur sýnt fram á löglega heimild til dvalar og honum bönnuð endurkoma í tiltekinn tíma eða að fullu og öllu.
18. *Frávísun*: Ákvörðun stjórnvalds um að vísa útlendingi frá landinu til heimalands eða annars ríkis þar sem hann getur sýnt fram á löglega heimild til dvalar.
19. *Endurkomubann*: Fylgir ákvörðun um brottvísun og er ákvörðun eða úrlausn stjórnvalds eða dómstóls, sem bannar komu til eða dvöl á yfirráðasvæði aðildarríkja í tiltekinn tíma.
20. *Sjálfviljug brottför*: Einstaklingur sem sætir ákvörðun um frávísun eða brottvísun fer frá landinu sjálfviljugur, án fylgdar og framkvæmdar lögreglu og Útlendingastofnunar, sbr. útlendingalög.
21. *Dvalarleyfi*:
 - a. Öll dvalarleyfi sem gefin eru út af Schengen-ríki á samræmdu formi.
 - b. Öll önnur skjöl sem gefin eru út af Schengen-ríki til útlendinga, sem hvorki eru EES- né EFTA borgarar, og heimila dvöl á eða endurkomu á yfirráðasvæði þess að undanskildum bráðabirgðaleyfum sem gefin eru út á meðan fyrsta umsókn um dvalarleyfi samkvæmt a-lið eða umsókn um alþjóðlega vernd er til meðferðar.
22. *Langtímavegabréfsáritun*: Vegabréfsáritun skv. 21. gr. útlendingalaga.
23. *Schengen-ríki*: Ríki sem er þátttakandi í Schengen-samstarfinu.

6. gr.

Markmið Schengen-upplýsingakerfisins.

Skráning í Schengen-upplýsingakerfið skal miða að því að tryggja öryggi á Íslandi og Schengen-svæðinu í heild, þar með talið almannaoöryggi, allsherjarreglu og öryggi ríkisins. Í upplýsingakerfið skal aðeins skrá upplýsingar sem getur í 7., 9., 10., 12., 13., 15., 20., 26., 27., 35. og 36. gr. laga þessara, enda sé skráning þeirra nauðsynleg með hliðsjón af tilgangi skráningar og nægjanlega brýnt tilefni er til skráningar.

II. KAFLI

Skráning einstaklinga í upplýsingakerfið.

7. gr.

Skráning einstaklinga.

Í upplýsingakerfið má skrá eftirfarandi upplýsingar um einstaklinga:

- a. kenninafn, eiginnöfn með vísun til hugsanlegrar sérskráningar falskra nafna,
- b. sérstök varanleg líkamleg einkenni,
- c. fæðingarstað, fæðingardag og -ár,
- d. kynferði,
- e. ríkisfang,
- f. hvort viðkomandi er vopnaður, ofbeldishneigður eða á flóttu,
- g. hvort viðkomandi telst í sjálfsvígshættu,
- h. hvort af viðkomandi stafar lýðheilsuógn,
- i. hvort viðkomandi hefur tengsl við hryðjuverk eða hryðjuverkasamtök,
- j. ástæðu fyrir skráningu,
- k. yfirvald sem biður um skráninguna,
- l. tilvísun til ákvörðunarinnar sem varð tilefni skráningar,
- m. aðgerðir sem farið er fram á,
- n. tengingu við aðrar skráningar í upplýsingakerfinu í samræmi við 40. gr.
- o. tegund afbrots,
- p. kennitölu eða einkvæmt auðkenni viðkomandi ef um er að ræða Íslending, EES- eða EFTA borgara.
- q. tegund auðkennisskírteinis viðkomandi, hvaða ríki gaf auðkennisskírteinið út, fjölda auðkennisskírteina og útgáfudagsetning,
- r. ljósmyndir og andlitsmyndir,
- s. fingrafaragögn,
- t. afrit af auðkennisskírteinum viðkomandi, í lit ef mögulegt.

Áður en skráning einstaklings í upplýsingakerfið fer fram skal ganga úr skugga um að hjá íslenskum stjórnvöldum sé til meðferðar mál sem gefi tilefni til skráningar. Þá skal ganga úr skugga um að grundvöllur skráningar í upplýsingakerfið sé fullnægjandi og til samræmis við ákvæði laga þessara. Hið sama á við þegar skráning er framlengd. Ef einstaklingur er eftirlýstur vegna hryðjuverka telst slíkt fullnægjandi grundvöllur til skráningar.

Ekki verður einstaklingur skráður í kerfið nema eftirfarandi lágmarksupplýsingar liggi fyrir: nafn, fæðingardagur, ástæða fyrir skráningu og aðgerðir sem farið er fram á. Aðrar upplýsingar sem taldar er upp í 1. mgr. skal skrá í kerfið, ef þær liggja fyrir. Upplýsingar um sérstök varanleg líkamleg einkenni skal þó einungis skrá ef nauðsyn þykir til að bera kennsl á viðkomandi.

Ef einstaklingur er óþekktur og eftirlýstur fyrir hryðjuverk eða alvarlegt afbrot sem er til rannsókna er heimilt að skrá einungis fingrafaragögn viðkomandi í kerfið, sbr. ákvæði VI. kafla laga þessara. Með alvarlegu afbroti er átt við brot sem varðað getur að lögum sex ára fangelsi, eða brýtur gegn 175. gr. a., 210. gr. a., 210. gr. b. eða 226. gr. almennra hegningarlaga.

Áður en upplýsingar um einstakling eru skráðar í kerfið skv. 1. mgr. skal ganga úr skugga um að ekki sé þegar til staðar skráning í kerfinu varðandi sama einstakling. Í þeim tilgangi skal kanna fingrafaragögn ef þau liggja fyrir.

Einungis er heimilt að skrá eina skráningu fyrir hvern einstakling í kerfið

Önnur ríki mega þó, þegar nauðsyn þykir, bæta nýrri skráningu varðandi sama einstakling, svo lengi sem sú skráning er ekki ósamrýmanleg skráningu um viðkomandi einstakling sem þegar er í kerfinu. Sé ný skráning ósamrýmanleg þeirri sem þegar er í kerfinu ber ríkjum að hafa samráð með skiptum á viðbótarupplýsingum, til að ná samkomulagi áður en skráning fer fram, nema alvarlegir þjóðarhagsmunir séu í húfi.

Skráning þriðja-ríkis borgara sem nýtur réttarins til frjálsrar farar á Schengen-svæðinu skv. tilskipun nr. 2004/38/EB skal vera í samræmi við ákvæði XI. kafla útlendingalaga.

Um skráningu þriðja-ríkis borgara vegna ákvörðunar um frávísun gilda ákvæði III. kafla.

Um skráningu þriðja-ríkis borgara vegna ákvörðunar um brottvísun gilda ákvæði IV. kafla.

8. gr.

Flöggun skráninga.

Ef Schengen-ríki telur aðgerð sem grípa ber til á grundvelli skráningar skv. 9., 10. og 13. gr. andstæða landslögum, alþjóðlegum skuldbindingum eða grundvallar þjóðarhagsmunum, má viðkomandi ríki óska eftir því að flagg verði sett gagnvart viðkomandi skráningu í þeim tilgangi að aðgerð sem gripið verður til á grundvelli skráningar fari ekki fram á yfirráðasvæði viðkomandi ríkis. Ef um er að ræða skráningu skv. 9. gr. getur skráningarríki þó, þrátt fyrir flöggun annars ríkis, óskað þess að upplýsinga verði aflað um dvalarstað viðkomandi einstaklings er skráning varðar.

Til þess að gera ríki kleift að óska eftir flöggun gagnvart skráningu skv. 9. gr., skulu öll Schengen-ríki sjálfkrafa tilkynna um nýja skráningu skv. 9. gr. með sendingu viðbótarupplýsinga.

Ef skráningarríki fer fram á það, í sérstaklega áriðandi og alvarlegum tilvikum, að aðgerð verði framkvæmd þrátt fyrir flöggun skal ríkið sem annast framkvæmd kanna hvort það geti dregið til baka flagg sem sett var gagnvart skráningu að fyrirmælum þess. Ef ríkið sem annast framkvæmdina sér það sér fært skal það gera nauðsynlegar ráðstafanir til þess að tryggja að unnt sé að framkvæma aðgerðina sem beðið var um án tafar.

Þegar skráning varðar handtöku og afhendingu einstaklings til og frá Íslandi vegna refsiverðra verknaða á grundvelli handtökuskipunar skal fara fram á það við skráningarríkið að það bæti við flaggi sem kemur í veg fyrir að skráningunni verði fylgt eftir með handtöku þegar ríkissaksóknari, hefur synjað því að framkvæma hana vegna þess að fyrir liggur ástæða til synjunar og farið hefur verið fram á að flaggi verði bætt við. SIRENE-skrifstofan getur einnig farið fram á að flaggi verði bætt við skráninguna ef viðkomandi einstaklingur hefur verið látinn laus af hálfu lögreglu eða saksóknara í afhendingarferlinu.

Að fyrirmælum ríkissaksóknara getur SIRENE-skrifstofan einnig krafist þess, annaðhvort á grundvelli almennra fyrirmæla eða í einstöku tilviki, að skráningarríkið setji flagg gagnvart skráningu vegna handtöku með afhendingu í huga ef augljóst er að synja verður um framkvæmd handtökuskipunarinnar.

SIRENE-skrifstofa skráningarríkis annast flöggun skráningar.

9. gr.

Skráning vegna eftirlýsingar til handtöku og afhendingar eða framsals.

Heimilt er að skrá upplýsingar um einstaklinga í upplýsingakerfið vegna beiðni um að eftirlýstur maður verði handtekinn og afhentur á grundvelli handtökuskipunnar eða framseldur. Slíkar skráningar skulu gerðar á grundvelli beiðni dómsmálayfirvalda nema um sé að ræða evrópska eða norræna handtökuskipun, sbr. lög nr. 51/2016 um handtöku og afhendingu manna til og frá Íslandi vegna refsiverðra verknaða á grundvelli handtökuskipunar.

Skráningu vegna eftirlýsingar til handtöku og afhendingar skal tengd viðbótargögnum með afriti af upphaflegri handtökuskipun. Heimilt er að tengja afrit af fleiri en einni handtökuskipun í kerfið. Aðrar upplýsingar sem tengjast evrópskri eða norrænni handtökuskipun, sbr. lög nr. 51/2016 um handtöku og afhendingu manna til og frá Íslandi

vegna refsiverðra verknaða á grundvelli handtökuskipunar, skal miðlað sem viðbótarupplýsingum.

Að eftirfarandi skilyrðum uppfylltum, í tengslum við yfirstandandi aðgerð, er SIRENE-skrifstofunni heimilt að gera skráningu í kerfinu tímabundið óaðgengilega ábyrgum stjórnvöldum í öðrum löndum sem taka þátt í aðgerð ef:

- tilgangi aðgerða verður ekki náð með öðrum hætti,
- samþykkis hefur verið aflað fyrirfram frá dómsmálayfirvöldum hér á landi,
- öllum þátttökuríkjum í aðgerð hefur verið tilkynnt um ákvörðunina með miðlun viðbótargagna.

Skráning má ekki vera óaðgengileg lengur en í 48 klukkustundir. Ef nauðsyn þykir er heimilt að framlengja þann tíma í aðrar 48 klukkustundir.

Heimilt er að skrá eftirfarandi hluti í kerfið og tengja við skráningu einstaklings sem eftirlýstur er til handtöku og afhendingar, á grundvelli þess að rökstuddur grunur bendir til þess að hlutirnir tengist viðkomandi: vélknúin ökutæki án tillits til slagrýmis, eftirvagn með eigin þunga yfir 750 kg, hjólhýsi, báta, gáma, loftför, skotvopn og óútfyllt opinber skjöl sem hefur verið stolið, hafa verið seld ólöglega, hafa horfið eða verið ógilt eða fölsk tilvísun í slík skjöl. Um tengingu skráningar fer eftir 40. gr. laga þessara.

Eftirfarandi upplýsingum skal miðlað til annarra ríkja með viðbótarupplýsingum í tengslum við skráningu vegna eftirlýsingar til handtöku og framsals:

- yfirvald sem gaf út beiðni um handtöku,
- hvort til staðar er handtökuskipun eða fullnustuhæfur dómur um afplánun fangelsisrefsingar,
- eðli og heimfærsla afbrots til refsilaga,
- lýsing á málsatvikum, þar á meðal staður, stund og hlutur viðkomandi í afbrotinu,
- afleiðingar afbrots eins og mögulegt er,
- allar aðrar gagnlegar eða nauðsynlegar upplýsingar til að grípa til aðgerða á grundvelli skráningar.

Þegar handtaka eftirlýsts einstaklings til afhendingar eða framsals getur ekki farið fram, annað hvort vegna ástæðna sem greinir í 8. gr. um flöggun eða vegna þess að rannsókn máls er ekki lokið, ber ríkinu sem fær beiðni um handtöku að miðla upplýsingum um dvalarstað viðkomandi.

10. gr.

Skráning horfinna eða viðkvæmra einstaklinga sem þarf að varna gegn ferðalögum.

Heimilt er, á grundvelli ákvörðunar þar til bærri yfirvalda, að skrá upplýsingar um horfna einstaklinga eða horfna einstaklinga sem þarf að taka í gæslu tímabundið vegna eigin öryggis eða annarra.

Í eftirfarandi tilvikum, á grundvelli ákvörðunar þar til bærri yfirvalda, er heimilt að skrá upplýsingar um börn og viðkvæma einstaklinga í kerfið sem varna þarf gegn ferðalögum:

- börn sem eiga á hættu að vera numin á brott af foreldri, fjölskyldumeðlim eða forráðamanni,
- börn sem eru í augljósri hættu á að vera numin á brott eða að viðkomandi fari frá yfirráðasvæði ríkis og verði fórnarlamb mansals, þvingað í hjónaband, verði fyrir limlestun á kynfærum kvenna eða öðru kynbundnu ofbeldi, verði fórnarlamb eða þátttakandi í hryðjuverkum, verði aðili að vopnuðum átökum eða þátttakandi í fjandsamlegum aðgerðum,

- c. einstaklinga í viðkvæmri stöðu vegna eigin öryggis og vegna augljósrar hættu á að viðkomandi verði numinn á brott eða fari frá yfirráða svæði ríkis og verði fórnarlamb mansals eða kynbundins ofbeldis.

Skýrt þarf að koma fram á grundvelli hvaða stafliðs 2. mgr. skráning er gerð.

Skráningar samkvæmt 2. mgr. ber að yfirfara reglulega og endurmeta þörfina á að halda þeim í kerfinu, sbr. 45. gr. laga þessara.

Heimilt er að tengja eftirfarandi hluti, sem skráðir hafa verið í kerfið skv. 36. gr., skráningu einstaklings í kerfinu skv. 2. mgr. ef rökstuddur grunur bendir til þess að hlutirnir tengist viðkomandi: vélknúin ökutæki án tillits til slagrymis, eftirvagn með eigin þunga yfir 750 kg, hjólhýsi, báta, gáma, loftför og óútfyllt opinber skjöl sem hefur verið stolið, hafa verið seld ólöglega, hafa horfið eða verið ógilt eða fölsk tilvísun í slík skjöl. Um tengingu skráningar fer eftir 40. gr. laga þessara.

11. gr.

Aðgerðir á grundvelli skráningar horfinna eða viðkvæmra einstaklinga sem þarf að varna gegn ferðalögum.

Ef einstaklingur sem skráður hefur verið í kerfið á grundvelli 10. gr. laga þessara er staðsettur hér á landi ber að miðla upplýsingum um viðkomandi til skráningarríkisins. Upplýsingum um staðsetningu verður þó ekki miðlað án samþykkis viðkomandi ef hann er skráður horfinn í kerfinu og hefur náð 18 ára aldri. Í slíkum tilvikum er þó heimilt að greina þeim sem tilkynnti viðkomandi horfinn, frá því að skráningu hafi verið eytt vegna þess að viðkomandi hefur verið staðsettur.

Ef vernda þarf einstakling vegna tilvika sem fjallað er um í a-c-lið 2. mgr. 10. gr. eða taka þarf einstakling til gæslu tímabundið vegna eigin öryggis eða annarra, skal samráð haft við þar til bær yfirvöld hér á landi og í ríkinu sem skráði viðkomandi í kerfið til að ákvarða til hvaða aðgerða verður gripið. Samráð skal haft með miðlun viðbótarupplýsinga. Til samræmis við gildandi lög er heimilt að færa viðkomandi á öruggan stað til að varna þeim frá ferðalögum.

Sé viðkomandi undir 18 ára aldri skal það sem barninu er fyrir bestu ávallt hafa forgang. Ákvarðanir um aðgerðir er varða barn skulu teknar í samráði við barnaverndaryfirvöld og innan 12 klukkustunda frá því barnið var staðsett.

12. gr.

Skráning einstaklinga vegna rannsóknar og meðferðar sakamáls.

Heimilt er að skrá upplýsingar um einstaklinga í kerfið vegna eftirgrennslanar um búsetu eða dvalarstað:

- vitnis,
- sakbornings sem hefur verið ákærður og koma þarf fyrir dóm,
- sakbornings sem birta á dóm í sakamáli eða önnur skjöl í tengslum við meðferð sakamáls til að svara fyrir verknaði sem viðkomandi er ákærður fyrir,
- einstaklings sem boða á til afplánunar fangelsisrefsingar.

Heimilt er að tengja eftirfarandi hluti, sem skráðir hafa verið í kerfið skv. 36. gr., skráningu einstaklings í kerfinu skv. 1. mgr. ef rökstuddur grunur bendir til þess að hlutirnir tengist viðkomandi: vélknúin ökutæki án tillits til slagrymis, eftirvagn með þunga yfir 750 kg, hjólhýsi, báta, gáma, loftför og óútfyllt opinber skjöl sem hefur verið stolið, hafa verið seld ólöglega, hafa horfið eða verið ógilt eða fölsk tilvísun í slík skjöl. Um tengingu skráningar fer eftir 40. gr. laga þessara.

13. gr.

*Skráning einstaklinga vegna eftirlits með leynd,
rannsóknareftirlits eða markviss eftirlits.*

Heimilt er að skrá upplýsingar um einstaklinga í kerfið til að fram fari eftirlit með leynd, rannsóknareftirlit eða markvisst eftirlit sbr. 14. gr. laga þessara, í þeim tilgangi að koma í veg fyrir, koma upp um, rannsaka eða sækja til saka fyrir refsiverð brot, framfylgja ákvörðun um refsingu og koma í veg fyrir ógnir við almannaoðryggi í einum eða fleirum eftirfarandi aðstæðum:

- þegar rökstuddur grunur bendir til þess að viðkomandi hafi í hyggju að fremja eða fremji einhver þau brot sem getur í 1. og 2. mgr. 2. gr. rammaákvörðunar Evrópusambandsins frá 13. júní 2002 um evrópsku handtökuskipunina,
- þegar skráðar upplýsingar um viðkomandi eru nauðsynlegar til þess að framfylgja úrskurði um refsivist eða öryggisráðstöfun gagnvart einstaklingi sem hefur verið sakfelldur fyrir einhver þau brot sem um getur í 1. og 2. mgr. 2. gr. rammaákvörðunar Evrópusambandsins frá 13. júní 2002 um evrópsku handtökuskipunina,
- þegar heildarmat á viðkomandi, einkum á grundvelli fyrri refsiverðra brota, gefur ástæðu til að ætla að viðkomandi kunni að fremja þau brot sem um getur í 1. og 2. mgr. 2. gr. rammaákvörðunar Evrópusambandsins frá 13. júní 2002 um evrópsku handtökuskipunina.

Í þágu þjóðaröryggis er heimilt að skrá upplýsingar um einstaklinga í kerfið til að fram fari eftirlit með leynd, rannsóknareftirlit eða markvisst eftirlit sbr. 14. gr. laga þessara, að beiðni lögreglu, þegar rökstuddur grunur bendir til þess að skráning sé nauðsynleg til að koma í veg fyrir að alvarleg ógnun stafi af viðkomandi eða til þess að koma í veg fyrir alvarlegar ógnanir við innra eða ytra þjóðaröryggi. Tilkynna ber öðrum Schengen-ríkjum um skráninguna.

Heimilt er að tengja eftirfarandi hluti, sem skráðir hafa verið í kerfið skv. 36. gr., skráningu einstaklings í kerfinu skv. 1. og 2. mgr. ef rökstuddur grunur bendir til þess að hlutirnir tengist viðkomandi eða tilvikunum sem um ræðir í a-c-lið 1. mgr.: vélknúin ökutæki án tillits til slagrymis, eftirvagn með eigin þunga yfir 750 kg, hjólhýsi, báta, gáma, loftför, skotvopn, óútfyllt opinber skjöl sem hefur verið stolið, hafa verið seld ólöglega, hafa horfið eða verið ógilt eða fölsk tilvísun í slík skjöl og aðra greiðslumiðla en reiðufé. Um tengingu skráningar fer eftir 40. gr. laga þessara.

14. gr.

*Aðgerðir á grundvelli skráninga einstaklinga
vegna eftirlits með leynd, rannsóknareftirlits eða markviss eftirlits*

Í þeim tilgangi að bregðast við skráningu um eftirlit með leynd, rannsóknareftirlit eða markvisst eftirlit með einstaklingi skal safna og miðla eftirfarandi upplýsingum eftir því sem unnt er:

- að viðkomandi eða einhver þeirra hluta sem greinir í 3. mgr. 13. gr. hafi fundist,
- stað, tímasetningu og tilefni eftirlits,
- ferðaleið og áfangastaður,
- fylgdarmenn viðkomandi eða farþegar ökutækis, báts eða loftfars, eða fylgdarmenn handhafa óútfyllt opinbers skjals eða útgefnu persónuskilríkis, sem leiða má líkur að því að því að tengist viðkomandi,
- auðkenni og lýsingar á viðkomandi sem notast við óútfyllt opinbert skjal eða útgefið persónuskilríki sem skráð er í kerfið,

- f. upplýsingar um vélknúin ökutæki án tillits til slagrýmis, eftirvagn með þunga yfir 750 kg, hjólhýsi, báta, gáma, loftför, skotvopn, óútfyllt opinber skjöl sem hefur verið stolið, hafa verið seld ólöglega, hafa horfið eða verið ógilt eða fölsk tilvísun í slík skjöl og aðra greiðslumiðla en reiðufé sem notaðir eru,
- g. hlutina sem viðkomandi er með meðferðis, þar á meðal ferðaskilríki,
- h. kringumstæður þess að viðkomandi eða hlutirnir upptaldir í f-lið voru staðsettir.

Heimilt er að óska frekari upplýsinga en þeirra sem greinir í 1. mgr., en persónuupplýsingar má einungis fara fram á þegar nauðsyn krefur vegna viðkomandi skráningar og þess afbrots sem er grundvöllur skráningar. Vinnsla persónuupplýsinga skal ávallt vera samkvæmt gildandi lögum þar um.

Um skráningu upplýsinga samkvæmt 1. og 2. mgr. fer samkvæmt íslenskum lögum.

Við framkvæmd eftirlits með leynd ber að afla allra gagna sem mögulegt er og upptalin eru í 1. mgr., þó einungis þannig að eftirlitið haldist með leynd og viðkomandi verði ekki var við eftirlitið. Um framkvæmd eftirlits með leynd fer að öðru leyti eftir íslenskum lögum.

Rannsóknareftirlit skal samanstanda af viðtali við viðkomandi, þar á meðal á grundvelli upplýsinga eða ákveðinna spurninga, sbr. 1. mgr., og sem tengd eru skráningu ríkis í upplýsingakerfið. Um viðtalið fer eftir íslenskum lögum

Leit á einstaklingum, í ökutækjum, bátum, loftförum, gámum og hlutum sem viðkomandi er með meðferðis er heimil vegna framkvæmdar markviss eftirlits. Um leitina fer eftir íslenskum lögum.

15. gr.

*Skráning óþekktra einstaklinga sem lýst er eftir
í þeim tilgangi að bera kennsl á þá.*

Heimilt er að skrá heil fingraför eða lófaför eða hluta fingrafara og lófafara óþekktra einstaklinga í kerfið sem fundist hafa á vettvangi hryðjuverka eða annarra alvarlegra afbrota sem eru til rannsóknar. Skráning slíkra fingrafara skal þó einungis gerð ef sterkar líkur eru á um að þau tilheyri þeim sem framdi brotið. Með alvarlegu afbroti er átt við brot sem varðað getur að lögum sex ára fangelsi, eða brýtur gegn 175. gr. a., 210. gr. a., 210. gr. b. eða 226. gr. almennra hegningarlaga.

16. gr.

*Aðgerðir á grundvelli skráningar óþekktra einstaklinga
sem lýst er eftir í þeim tilgangi að bera kennsl á þá.*

Ef smellur fæst á grundvelli upplýsinga skráðum skv. 15. gr. skal auðkenni viðkomandi staðfest til samræmis við lög um meðferð sakamála. Upplýsingum um auðkenni og dvalarstað viðkomandi skal miðlað til skráningarríkisins.

17. gr.

Að greina á milli tveggja einstaklinga með svipuð auðkenni.

Þegar í ljós kemur við nýja skráningu einstaklings í kerfið að þegar er til staðar skráning um einstakling með sömu auðkennislýsingu, og ekki er hægt að staðfesta um réttmæti annars hvors einstaklingsins, skal SIRENE-skrifstofan, með miðlun viðbótarupplýsinga, hafa samband við hitt skráningaríkið innan 12 klukkustunda til að gáta hvort um er að ræða tvær skráningar varðandi sama einstakling.

Ef niðurstaða er sú eftir athugun skv. 1. mgr. að um sama einstakling er að ræða skal beita málsmeðferð skv. 6. mgr. 7. gr. Leiði athugun skv. 1. mgr. í ljós að ekki er um sama einstakling

að ræða skal bæta við skráningu nauðsynlegum upplýsingum til að forðast það að röng kennsl séu borin á einstakling.

18. gr.

Viðbótargögn til að takast á við misnotkun auðkenna.

Sé hætt á að upp geti komið misskilningur vegna einstaklings sem skráður er í kerfið og þess einstaklings hvers auðkenni hefur verið misnotað, má samkvæmt samþykki þess síðarnefnda bæta upplýsingum um viðkomandi við skráningu til að koma í veg fyrir neikvæðar afleiðingar misnotkunar auðkenningar. Einstaklingur hvers auðkenni hefur verið misnotað er heimilt að afturkalla samþykki sitt varðandi vinnslu persónuupplýsingar sínar.

Einungis er heimilt að nota upplýsingar um einstakling hvers auðkenni hefur verið misnotað í eftirfarandi tilgangi:

- a. til að greina á milli þess sem auðkenni hefur verið misnotað og þess sem skráður er í upplýsingakerfið.
- b. til að gera einstaklingi hvers auðkenni hefur verið misnotað kleift að sanna á sér deili og að auðkenni viðkomandi hafi verið misnotað.

Heimilt er að skrá eftirfarandi upplýsingar í kerfið um einstaklinga hvers auðkenni hefur verið misnotað að fengnu samþykki viðkomandi sbr. 1. mgr.:

- a. kenninöfn, eiginnöfn, nöfn við fæðingu, áður notuð nöfn og tökunnöfn sem mögulega eru skráð sér,
- b. sérstök varanleg líkamleg einkenni,
- c. fæðingarstaður, fæðingardagur og -ár,
- d. kyn,
- e. ljósmyndir og andlitsmyndir,
- f. fingraför, lófaför eða bæði,
- g. ríkisfang eða ríkisföng,
- h. tegund auðkennisskírteinis viðkomandi, hvaða ríki gaf auðkennisskírteinið út, fjölda auðkennisskírteina og útgáfudagsetningar,
- i. heimilisfang viðkomandi,
- j. nafn föður og móður viðkomandi,

III. KAFLI

Skráning ákvarðana um frávísanir þriðja-ríkis borgara.

19. gr.

Skilyrði fyrir skráningu frávísana þriðja-ríkis borgara í upplýsingakerfið.

Í upplýsingakerfið ber að skrá ákvarðanir um frávísanir þriðja-ríkis borgara ef annað eftirfarandi skilyrði er uppfyllt:

- a. ef grundvöllur ákvörðunar um frávísun, sem tekin hefur verið til samræmis við gildandi lög þar um, er sá að viðkomandi telst ógn við allsherjarreglu, þjóðaröryggi eða alþjóðasamskipta ríkisins eða annars ríkis sem tekur þátt í Schengen-samstarfinu.
- b. ef ákvörðun um endurkomubann hefur verið tekin til samræmis við ákvæði útlendingalaga.

Þau tilvik sem greinir í a-lið 1. mgr. eiga við ef:

- a. viðkomandi hefur verið dæmdur til fangelsisvistar fyrir afbrot sem varðar eins árs refsivist eða meira,

- b. rökstuddur grunur er fyrir því að viðkomandi hafi framið alvarlegt afbrot, hryðjuverk, eða það eru haldgóðar vísbendingar um að viðkomandi hafi ásetning til að fremja slík afbrot á Schengen-svæðinu eða
- c. viðkomandi hefur gerst brotlegur eða gert tilraun til að brjóta gildandi lög um komu og dvöl á Schengen-svæðinu.

Til að koma í veg fyrir endurkomu skal skráning ákvörðunar um frávísun þriðja-ríkis borgara taka gildi í kerfinu um leið og viðkomandi hefur yfirgefið landið eða eins fljótt og auðið er eftir að ríkislögreglustjóri hefur fengið haldgóðar vísbendingar þess efnis að viðkomandi hafi yfirgefið landið.

Ákvörðun um frávísun samkvæmt 1. mgr. er kæránleg til samræmis við ákvæði útlendingalaga.

20. gr.

Skráning þriðja-ríkis borgara vegna ákvörðunar um frávísun.

Í upplýsingakerfið má skrá eftirfarandi upplýsingar um þriðju-ríkis borgara sem skráðir eru í kerfið á grundvelli 19. gr.:

- a. kenninafn, eiginnöfn með vísun til hugsanlegrar sérskráningar falskra nafna,
- b. sérstök varanleg líkamleg einkenni,
- c. fæðingarstað, fæðingardag og -ár,
- d. kynferði,
- e. ríkisfang,
- f. hvort viðkomandi er vopnaður, ofbeldishneigður eða á flóttu,
- g. hvort viðkomandi telst í sjálfsvígshættu,
- h. hvort af viðkomandi stafar lýðheilsuógn,
- i. hvort viðkomandi hefur tengsl við hryðjuverk eða hryðjuverkasamtök,
- j. ástæðu fyrir skráningu,
- k. yfirvald sem biður um skráninguna,
- l. tilvísun til ákvörðunarinnar sem varð tilefni skráningar,
- m. aðgerðir sem farið er fram á,
- n. tengingu við aðrar skráningar í upplýsingakerfinu í samræmi við 40. gr.
- o. hvort viðkomandi er fjölskyldumeðlimur EES ríkisborgara eða annarra einstaklinga sem njóta réttarins til frjálstrar farar,
- p. hvort ákvörðun um frávísun er byggð á því að:
 - i. viðkomandi fullnægir ekki reglum sem settar eru um vegabréf, vegabréfsáritun eða komu til landsins, sbr. a-liður 1. mgr. 106. gr. útlendingalaga,
 - ii. viðkomandi hefur verið vísað úr landi hér eða í öðru norrænu ríki, endurkomubann er enn í gildi og honum hefur ekki verið veitt heimild til að koma til landsins, sbr. b-liður 1. mgr. 106. gr. útlendingalaga,
 - iii. viðkomandi hefur hlotið refsingu eins og greinir í c- eða d-lið 1. mgr. 98. gr. eða b- eða c-lið 1. mgr. 99. gr. laga um útlendinga, sbr. e-liður 1. mgr. 106. gr. útlendingalaga,
 - iv. viðkomandi er skráður í Schengen-upplýsingakerfið í því skyni að honum verði synjað um komu, sbr. i-liður 1. mgr. 106. gr. útlendingalaga,
 - v. það er nauðsynlegt vegna allsherjarreglu, þjóðaröryggis eða alþjóðasamskipta ríkisins eða annars ríkis sem tekur þátt í Schengen-samstarfinu, sbr. k-liður 1. mgr. 106. gr. útlendingalaga,
- q. tegund afbrots,

- r. tegund auðkennisskírteinis viðkomandi, hvaða ríki gaf auðkennisskírteinið út, fjölda auðkennisskírteina og útgáfudagsetning,
- s. ljósmyndir og andlitsmyndir,
- t. fingraför,
- u. afrit af auðkennisskírteinum viðkomandi, í lit ef mögulegt,

Áður en skráning skv. 1. mgr. í upplýsingakerfið fer fram skal ákvarða hvort grundvöllur skráningar er fullnægjandi og til samræmis við ákvæði laga þessara. Hið sama á við þegar skráning er framlengd. Ef grundvöllur ákvörðunar um frávísun er tengd hryðjuverkum telst slíkt fullnægjandi grundvöllur til skráningar. Í undantekningartilvikum, með vísan til almannaöryggis og allsherjarreglu er þó heimilt að víkja frá skráningu ef líklegt þykir að skráning hindri eða hafi með öðrum hætti áhrif á rannsókn eða saksókn málsins.

Ekki verður þriðja-ríkis borgari skráður í kerfið skv. 1. mgr. nema eftirfarandi lágmarksupplýsingar liggi fyrir: nafn, fæðingardagur, ástæða fyrir skráningu, tilvísun til ákvörðunarinnar sem varð tilefni skráningar, aðgerðir sem farið er fram á og á hvaða grundvelli ákvörðun um frávísun er byggð. Aðrar upplýsingar sem talda er upp í 1. mgr. skal skrá í kerfið, ef þær liggja fyrir. Upplýsingar um sérstök varanleg líkamleg einkenni skal þó einungis skrá ef nauðsyn þykir til að bera kennsl á viðkomandi þriðja-ríkis borgara.

Áður en upplýsingar um einstakling eru skráðar í kerfið skv. 1. mgr. skal ganga úr skugga um að ekki sé þegar til staðar skráning í kerfinu varðandi sama einstakling. Í þeim tilgangi skal kanna fingraför ef þau liggja fyrir.

Einungis er heimilt að skrá eina skráningu fyrir hvern einstakling í kerfið. Önnur ríki mega þó, þegar nauðsyn þykir, bæta nýrri skráningu varðandi sama einstakling, svo lengi sem sú skráning er ekki ósamrýmanleg skráningu um viðkomandi einstakling sem þegar er í kerfinu. Sé ný skráning ósamrýmanleg þeirri sem þegar er í kerfinu ber ríkjum að hafa samráð með skiptum á viðbótarupplýsingum, til að ná samkomulagi áður en skráning fer fram, nema alvarlegir þjóðarhagsmunir séu í húfi.

21. gr.

Skilyrði fyrir skráningu þriðja-ríkis borgara sem njóta réttarins til frjálsrar farar á Schengen-svæðinu.

Skráningar þriðja-ríkis borgara sem njóta réttarins til frjálsrar farar skv. tilskipun nr. 2004/38/EB skulu vera í samræmi við ákvæði XI. kafla útlendingalaga.

Ef smellur fæst á skráningu skv. 20. gr. vegna þriðja-ríkis borgara sem nýtur réttarins til frjálsrar farar skal SIRENE-skrifstofan þegar í stað hafa samband við skráningarríki með miðlun viðbótarupplýsinga til að komast að samkomulagi um aðgerðir sem grípa á til.

22. gr.

Fyrirframsamráð vegna veitingar eða framlengingar dvalarleyfis eða vegabréfsáritunar til langrar dvalar.

Ef fyrirhugað er að veita eða framlengja dvalarleyfi eða langtímavegabréfsáritun þriðja-ríkis borgara, en viðkomandi er skráður í upplýsingakerfið skv. 20. gr. skal samráð haft við skráningaríki áður en ákvörðun um veitingu eða framlengingu dvalarleyfis eða langtímavegabréfsáritun er tekin.

Bregðast skal við slíkri beiðni innan 10 daga frá því hún berst, en berist svar við samráðsbeiðni ekki innan 10 daga ber að líta svo á að skráningarríkið hafi ekki andmælum við því að hreyfa að viðkomandi verði veitt eða framlengt verði dvalarleyfi eða langtímavegabréfsáritun. Við ákvarðanatöku skal taka til greina ástæður þess að viðkomandi

er skráður í upplýsingakerfið, þar á meðal hvort viðkomandi er ógn við allsherjarreglu eða almannaöryggi. Samráð fer fram með miðlun viðbótarupplýsinga.

Tilkynna ber skráningarríki um ákvörðun eftir að hún hefur verið tekin. Endanlegt ákvörðunarvald um veitingu eða framlengingu dvalarleyfis eða langtímavegabréfsáritun er hjá ríkinu sem metur slíka ákvörðun. Ef tilkynnt er um ákvörðun um veitingu eða framlengingu dvalarleyfis eða langtímavegabréfsáritun ber skráningarríki að eyða skráningu í kerfinu um frávísun.

23. gr.

Fyrirframsamráð vegna skráningar frávísana

Ef ákvörðun hefur verið tekin um frávísun þriðja-ríkis borgara og til stendur að skrá upplýsingar um ákvörðunina í upplýsingakerfið skv. 1. mgr. 20. gr. en viðkomandi er handhafi dvalarleyfis eða langtímavegabréfsáritunar, veitt af öðru Schengen-ríki, ber að upplýsa ríkið sem veitti dvalarleyfi eða langtímavegabréfsáritun um ákvörðun um skráningu, þar á meðal um ástæður skráningar. Samráð fer fram með miðlun viðbótarupplýsinga.

Með vísan til tilkynningar skv. 1. mgr. ber að meta hvort ástæða er til að afturkalla dvalarleyfi eða langtímavegabréfsáritun. Meðal þess sem taka skal til greina við matið eru ástæður þess að til stendur að skrá viðkomandi í upplýsingakerfið og hvort viðkomandi telst ógn við allsherjarreglu og almannaöryggi. Tilkynna skal ríkinu sem hyggst skrá þriðja-ríkis borgara í kerfið um ákvörðun um afturköllun dvalarleyfis eða langtímavegabréfsáritun innan 14 daga frá tilkynningu um fyrirhugaða skráningu. Ef ákvörðun liggur ekki fyrir innan 14 daga er heimilt að fara fram á framlengingu í allt að 12 daga. Beiðni um framlengingu skal rökstudd.

Ef ríki ákveður að afturkalla ekki dvalarleyfi eða langtímavegabréfsáritun skal ekki skrá viðkomandi í kerfið vegna frávísunar.

24. gr.

Eftir á samráð vegna skráningar frávísana.

Ef í ljós kemur að ríki hefur skráð þriðja-ríkis borgara í kerfið sem annað Schengen-ríki hefur veitt dvalarleyfi eða langtímavegabréfsáritun ber ríkjunum að hafa samráð til samræmis við 22. gr. Ef ríki ákveður að afturkalla ekki dvalarleyfi eða langtímavegabréfsáritun ber hinu ríkinu að eyða skráningu í upplýsingakerfinu vegna frávísunar án tafar. Samráð fer fram með miðlun viðbótarupplýsinga.

25. gr.

Samráð í kjölfar smells vegna skráningar þriðja-ríkis borgara sem er handhafi dvalarleyfis- eða langtímavegabréfsáritunar.

Ef smellur fæst vegna skráningar ákvörðunar um frávísun þriðja-ríkis borgara, sem er handhafi dvalarleyfis eða langtímavegabréfsáritunar, útgefnu af öðru Schengen ríki, ber að hafa samráð við ríkið sem veitti dvalarleyfið eða langtímavegabréfsáritun og skráningarríkinu eftir atvikum. Um málsmeðferð fer eftir 2. mgr. 22. gr. Samráð fer fram með miðlun viðbótarupplýsinga.

IV. KAFLI

Skráning ákvarðana um brottvísanir þriðja-ríkis borgara.

26. gr.

Skráning ákvarðana um brottvísanir þriðja-ríkis borgara í upplýsingakerfið.

Í þeim tilgangi að tryggja að ákvörðun um brottvísun hafi verið framfylgt ber að skrá í upplýsingakerfið upplýsingar um þriðja-ríkis borgara sem sætt hafa slíkri ákvörðun. Ákvörðun um brottvísun skal skráð í kerfið án tafar eftir töku hennar.

Heimilt er að víkja frá skráningu ákvörðunar um brottvísun skv. 1. mgr. ef:

- a. viðkomandi er í haldi og biður framkvæmdar ákvörðunar um brottvísun. Ef viðkomandi er sleppt án framkvæmdar skal skrá ákvörðun um brottvísun án tafar í upplýsingakerfið.
- b. ákvörðun um brottvísun er tekin á ytri landamærum og kemur þegar til framkvæmda.

Ef veittur er frestur til sjálfviljugrar brottfarar í tengslum við ákvörðun um brottvísun skal fresturinn skráður í upplýsingakerfið þegar í stað. Hverskonar framlenging á frestinum skal einnig skráð í kerfið án tafar.

Allar upplýsingar um frestun réttaráhrifa eða frestun framkvæmdar ákvörðunar um, þar á meðal nýting kæruleiða, skulu skráðar í upplýsingakerfið í tengslum við skráningu ákvörðunar um brottvísun.

27. gr.

Skráning þriðja-ríkis borgara vegna ákvörðunar um brottvísun.

Í upplýsingakerfið má skrá eftirfarandi upplýsingar um þriðju-ríkis borgara sem skráðir eru í kerfið á grundvelli 26. gr.:

- a. kenninafn, eiginnöfn með vísun til hugsanlegrar sérskráningar falskra nafna,
- b. fæðingarstað, fæðingardag og -ár,
- c. kynferði,
- d. ríkisfang,
- e. hvort viðkomandi er vopnaður, ofbeldishneigður eða á flótta,
- f. hvort viðkomandi telst í sjálfsvígshættu,
- g. hvort af viðkomandi stafar lýðheilsuógn,
- h. hvort viðkomandi hefur tengsl við hryðjuverk eða hryðjuverkasamtök,
- i. ástæðu fyrir skráningu,
- j. aðgerðir sem farið er fram á,
- k. tilvísun til ákvörðunarinnar sem varð tilefni skráningar,
- l. ljósmyndir og andlitsmyndir,
- m. fingraför,
- n. yfirvald sem biður um skráninguna,
- o. tengingu við aðrar skráningar í upplýsingakerfinu í samræmi við 40. gr.
- p. hvort ákvörðun um brottvísun er tekin í tengslum við þriðja-ríkis borgara sem ógnar allsherjarreglu, almannaoðryggi eða þjóðaröryggi,
- q. tegund afbrots,
- r. tegund auðkennisskírteinis viðkomandi, hvaða ríki gaf auðkennisskírteinið út, fjölda auðkennisskírteina og útgáfudagsetning,
- s. afrit af auðkennisskírteinum viðkomandi, í lit ef mögulegt,
- t. síðasta dag sjálfviljugrar brottfarar ef við á,
- u. hvort réttaráhrifum hefur verið frestað, framkvæmd ákvörðunar um brottvísun hefur verið frestað eða ákvörðun kærð,

v. hvort ákvörðuninni fylgir endurkomubann, sem er grundvöllur skráningar um frávísun sbr. b-lið 20. gr.

Ákvörðun um brottvísun þriðja-ríkis borgara verður ekki skráð í kerfið nema eftirfarandi lágmarksupplýsingar liggi fyrir: fornafn, fæðingardagur, ástæða fyrir skráningu, tilvísun til ákvörðunarinnar sem varð tilefni skráningar, aðgerðir sem farið er fram á, síðasti dagur sjálfviljugrar brottfarar þar sem við á og hvort réttaráhrifum ákvörðunar hefur verið frestað, framkvæmd ákvörðunar um brottvísun hefur verið frestað eða ákvörðunin kærð. Aðrar upplýsingar sem taldar eru upp í 1. mgr. gr. skal skrá í kerfið, ef þær liggja fyrir.

28. gr.

Smellur á ytri landamærum við brottför – Staðfesting brottvísunar.

Eftirfarandi upplýsingum skal miðla sem viðbótarupplýsingum til skráningarríkis ef smellur fæst á skráningu vegna ákvörðunar um brottvísun þriðja-ríkis borgara sem er að yfirgefa Schengen-svæðið um ytri landamæri Íslands:

- a. að viðkomandi einstaklingur hefur verið auðkenndur,
- b. staðsetning og tímasetning eftirlits,
- c. að viðkomandi hafi yfirgefið Schengen-svæðið,
- d. hvort viðkomandi hafi sætt framkvæmd ákvörðunar um brottvísun, ef við á.

Ef þriðja-ríkis borgari, sem skráður er í upplýsingakerfið vegna ákvörðunar um brottvísun, fer frá Íslandi um ytri landamæri skal staðfesting á brottvísun send Útlendingastofnun og ríkislögreglustjóra. Skráningarríki skal eyða skráningu um brottvísun án tafar eftir móttöku staðfestingar. Þar sem við á skal skrá upplýsingar um endurkomubann án tafar, sem er grundvöllur skráningar um frávísun skv. b-lið 20. gr. laga þessara.

29. gr.

Vanefnd ákvörðunar um brottvísun.

Ef smellur fæst á skráningu vegna ákvörðunar um brottvísun þriðja-ríkis borgara ber að hafa samband við skráningarríki þegar í stað til að ákvarða til hvaða aðgerða skuli grípa.

30. gr.

Smellur á ytri landamærum við komu.

Ef smellur fæst á skráningu vegna ákvörðunar um brottvísun þriðja-ríkis borgara sem er að koma inn á Schengen-svæðið um ytri landamæri Íslands skal tilkynna skráningarríki með miðlun viðbótarupplýsinga þegar í stað, í þeim tilvikum þegar ákvörðun um brottvísun fylgir endurkomubann. Skráningarríkinu ber að eyða skráningu um brottvísun þegar í stað og skrá upplýsingar um endurkomubann, sem er grundvöllur skráningar um frávísun skv. b-lið 20. gr. laga þessara. Ef endurkomubann fylgir ekki ákvörðun um brottvísun skal tilkynna skráningarríkinu um komu viðkomandi svo umrætt ríki geti eytt skráningu um brottvísun úr kerfinu án tafar.

Ákvörðun um komu viðkomandi hingað til lands skal tekin af lögreglu til samræmis við reglugerð um för yfir landamæri.

31. gr.

Fyrirframsamráð vegna veitingar eða framlengingar dvalarleyfis eða langtímavegabréfsáritunar.

Ef fyrirhugað er að veita eða framlengja dvalarleyfi eða langtímavegabréfsáritun þriðja-ríkis borgara, en viðkomandi er skráður í upplýsingakerfið skv. 27. gr., skal samráð haft við

skráningsríki áður en ákvörðun um veitingu eða framlengingu dvalarleyfis eða langtímavegabréfsáritun er tekin.

Bregðast skal við slíkri beiðni innan 10 daga frá því hún berst, en berist svar við samráðsbeiðni ekki innan 10 daga ber að líta svo á að skráningarríkið hafi ekki andmælum við því að hreyfa að viðkomandi verði veitt eða framlengt verði dvalarleyfi eða langtímavegabréfsáritun. Við ákvarðanatöku skal taka til greina ástæður þess að viðkomandi er skráður í upplýsingakerfið, þar á meðal hvort viðkomandi er ógn við allsherjarreglu eða almannaoðryggi. Samráð fer fram með miðlun viðbótarupplýsinga.

Tilkynna ber skráningarríki um ákvörðun eftir að hún hefur verið tekin. Endanlegt ákvörðunarvald um veitingu eða framlengingu dvalarleyfis eða langtímavegabréfsáritun er hjá ríkinu sem metur slíka ákvörðun. Ef tilkynnt er um ákvörðun um veitingu eða framlengingu dvalarleyfis eða langtímavegabréfsáritun ber skráningarríki að eyða skráningu í kerfinu um brottvísun.

32. gr.

Fyrirframsamráð vegna skráningar brottvísana.

Ef ákvörðun hefur verið tekin um brottvísun þriðja-ríkis borgara og til stendur að skrá upplýsingar um ákvörðunina í upplýsingakerfið skv. 1. mgr. 27. gr., en viðkomandi er handhafi dvalarleyfis eða langtímavegabréfsáritunar, veitt af öðru Schengen-ríki, ber að upplýsa ríkið sem veitti dvalarleyfi eða langtímavegabréfsáritun um ákvörðun um skráningu, þar á meðal um ástæður skráningar. Samráð fer fram með miðlun viðbótarupplýsinga.

Með vísan til tilkynningar skv. 1. mgr. ber að meta hvort ástæða er til að afturkalla dvalarleyfi eða langtímavegabréfsáritun. Meðal þess sem taka skal til greina við matið eru ástæður þess að til stendur að skrá viðkomandi í upplýsingakerfið og hvort viðkomandi telst ógn við allsherjarreglu og almannaoðryggi. Tilkynna skal ríkinu sem hyggst skrá einstakling í kerfið um ákvörðun um afturköllun dvalarleyfis eða langtímavegabréfsáritun innan 14 daga frá tilkynningu um fyrirhugaða skráningu. Ef ákvörðun liggur ekki fyrir innan 14 daga er heimilt að fara fram á framlengingu í allt að 12 daga. Beiðni um framlengingu skal rökstudd.

Ef ríki ákveður að afturkalla ekki dvalarleyfi eða langtímavegabréfsáritun skal ekki skrá viðkomandi í kerfið vegna brottvísunar.

33. gr.

Eftir á samráð vegna skráningar brottvísana.

Ef í ljós kemur að ríki hefur skráð þriðja-ríkis borgara í kerfið sem annað Schengen-ríki hefur veitt dvalarleyfi eða langtímavegabréfsáritun ber ríkjunum að hafa samráð til samræmis við 32. gr. Ef ríki ákveður að afturkalla ekki dvalarleyfi eða langtímavegabréfsáritun ber skráningarríkinu að eyða skráningu í upplýsingakerfinu vegna brottvísunar án tafar. Samráð fer fram með miðlun viðbótarupplýsinga.

34. gr.

Samráð í kjölfar smells vegna skráningar þriðja-ríkis borgara sem er handhafi dvalarleyfis eða langtímavegabréfsáritunar.

Ef smellur fæst vegna skráningar ákvörðunar um brottvísun þriðja-ríkis borgara, sem er handhafi dvalarleyfis eða langtímavegabréfsáritunar, útgefna af öðru Schengen ríki, ber ríkinu sem fékk smell að hafa samráð við ríkið sem veitti dvalarleyfið eða langtímavegabréfsáritun, og hefja málsmeðferð um samráð til samræmis við 32. gr. Ríkinu sem veitti dvalarleyfið eða

langtímavegabréfsáritunina ber að tilkynna ríkinu sem fékk smell um niðurstöðu að samráði loknu.

V. KAFLI

Skráning hluta í upplýsingakerfið.

35. gr.

*Skráning hluta vegna eftirlits með leynd, rannsóknareftirlits
eða markviss eftirlits.*

Upplýsingar um eftirfarandi hluti skal skrá í kerfið vegna eftirlits með leynd, rannsóknareftirlits eða markviss eftirlits:

- a. vélknúin ökutæki án tillits til slagrymis,
- b. eftirvagn með þunga yfir 750 kg.,
- c. hjólhýsi,
- d. báta,
- e. gáma,
- f. loftför,
- g. óútfyllt opinber skjöl sem hefur verið stolið, hafa verið seld ólöglega, hafa horfið eða verið ógilt eða fölsk tilvísun í slík skjöl,
- h. persónuskilríki svo sem vegabréf, kennivottorð, dvalarleyfi, ferðaskilríki og ökuskírteini sem hefur verið stolið, hafa verið seld ólöglega, hafa horfið eða verið ógilt eða fölsk tilvísun í slík skjöl og upplýsingar um aðra greiðslumiðla en reiðufé.

Um skráningu samkvæmt 1.mgr. fer samkvæmt íslenskum lögum.

36. gr.

Skráning hluta til haldlagningar eða sem sönnunargögn í sakamáli.

Upplýsingar um eftirfarandi hluti sem leitað er í þeim tilgangi að leggja á þá hald eða nota sem sönnunargagn í sakamáli skal skrá í kerfið:

- a. vélknúin ökutæki án tillits til slagrymis,
- b. eftirvagn með þunga yfir 750 kg.,
- c. hjólhýsi,
- d. búnað til iðnaðar,
- e. báta,
- f. bátsvélar,
- g. gáma,
- h. loftför,
- i. hreyfla loftfara,
- j. skotvopn,
- k. óútfyllt opinber skjöl sem hefur verið stolið, hafa verið seld ólöglega, hafa horfið eða verið ógilt eða fölsk tilvísun í slík skjöl,
- l. persónuskilríki svo sem vegabréf, kennivottorð, dvalarleyfi, ferðaskilríki og ökuskírteini sem hefur verið stolið, hafa verið seld ólöglega, hafa horfið eða verið ógilt eða fölsk tilvísun í slík skjöl,
- m. skráningarskírteini ökutækja og númeraplötur ökutækja sem hefur verið stolið, hafa verið seld ólöglega, hafa horfið eða verið ógilt eða fölsk tilvísun í slík skjöl,
- n. skráða peningaseðla og falska peningaseðla,
- o. hluti tengda upplýsingatækni,
- p. íhlutir vélknúinna ökutækja sem hægt er að bera kennsl á,

q. íhlutir búnaðar til iðnaðar sem hægt er að bera kennsl á,

Ráðherra er heimilt að setja í reglugerð og skilgreina aðra verðmæta hluti en taldir eru upp í 1. mgr, sem hægt er að bera kennsl á og skal skrá í upplýsingakerfið.

Ef upplýsingar eru fyrirbyggjandi við skráningu skjala samkvæmt k-, l- og m-lið 1. mgr., hvort um er að ræða stolin, ólöglega seld, horfin eða ógild skjöl eða skjöl með falska tilvísun ber að greina frá því í skráningunni.

Ef hlutur er eftirlýstur vegna hryðjuverka telst slíkt fullnægjandi grundvöllur til skráningar.

37. gr.

Aðgerðir á grundvelli skráninga hluta.

Ef hlutur finnst við leit skal hann, til samræmis við landslög, gerður upptækur og ríkinu sem skráði hlutinn í kerfið tilkynnt um fundinn svo hægt sé að komast að samkomulagi um frekari aðgerðir sem grípa ber til.

Um leit samkvæmt 1. mgr. og frekari aðgerðir, fer eftir íslenskum lögum.

VI. KAFLI

Sérreglur um skráningu lífkennaupplýsinga.

38. gr.

Skráning ljósmynda, andlitsmynda, fingrafaragagna og DNA-sniða.

Aðeins skal skrá ljósmyndir, andlitsmyndir, fingrafaragögn og DNA-snið í upplýsingakerfið sem uppfylla lágmarksstaðla um gæði gagna og tækniforskriftir. Fyrir skráningu gagnanna skal fara fram gæðakönnun til þess að ganga úr skugga um hvort lágmarksstöðlum um gæði gagna og tækniforskriftum sé fylgt.

Fingrafaragögn sem skráð eru í upplýsingakerfið mega samanstanda af einu til tíu flötum fingraförum og einu til tíu rúlluðum fingraförum. Einnig má skrá allt að tvö lófaför.

Heimilt er að bæta DNA-sniði við skráningu í upplýsingakerfinu að undanfarinni gæðakönnun og einungis þegar ljósmyndir, andlitsmyndir eða fingrafaragögn eru ekki til staðar eða ekki viðeigandi til auðkenningar. Heimilt er að bæta DNA-sniði beinna skyldmenna, foreldra, afkomenda eða systkina við skráningu ef skyldmennið veitir skýrt samþykki fyrir. DNA-sniði sem bætt er við skráningu skal einungis innihalda lágmarksupplýsingar nauðsynlegar til auðkenningar á týndum einstakling.

39. gr.

Notkun ljósmynda, andlitsmynda, fingrafaragagna og DNA-sniða til auðkenningar eða leitar.

Ef skráning inniheldur ljósmyndir, andlitsmyndir, fingrafaragögn og DNA-snið skal nota slíkar upplýsingar til að staðfesta auðkenni einstaklings sem fundist hefur eftir leit í upplýsingakerfinu.

Til þess að bera kennsl á einstakling er í öllum tilvikum heimilt að leita í fingrafaragögnum í upplýsingakerfinu, einnig í þeim tilvikum þegar ekki er hægt að bera kennsl á einstakling með öðrum hætti.

Heimilt er að leita í fingrafaragögnum í upplýsingakerfinu sem skráð hafa verið samkvæmt 9. gr., 10. gr., 13. gr. og 15. gr. laga þessara með heilum fingraförum eða lófaförum eða hluta fingrafara eða lófafara og fundist hafa á vettvangi hryðjuverka eða annarra alvarlegra afbrota sem eru til rannsóknar og rökstuddur grunur er á um að fingrafaragögnin tilheyri þeim sem framdi brotið. Samtímis skal fara fram leit í fingrafaragrunni lögreglunnar hér á landi. Með

alvarlegu afbroti er átt við brot sem varðað getur að lögum sex ára fangelsi, eða brýtur gegn 175. gr. a., 210. gr. a., 210. gr. b. eða 226. gr. almennra hegningarlaga.

Heimilt er að nota ljósmyndir og andlitsmyndir sem bætt hefur verið við skráningu í upplýsingakerfinu til að bera kennsl á einstaklinga við för yfir landamæri.

VII. KAFLI

Tenging skráninga í upplýsingakerfinu og viðbótarupplýsingar

40. gr.

Tenging skráninga í upplýsingakerfinu.

Heimilt er að tengja saman skráningar sem Schengen-ríki hefur fært inn í upplýsingakerfið. Með slíkri tengingu er komið á venslum milli tveggja eða fleiri skráninga. Tengja skal saman skráningar þegar þörf þykir í þágu rannsóknar.

Myndun tengingar hefur ekki áhrif á þá tilteknu aðgerð sem mælt er fyrir um að gripið skuli til á grundvelli hvernar og einnar hinna tengdu skráninga eða varðveislutímabil hvernar tengdrar skráningar.

Myndun tengingar hefur ekki áhrif á réttinn til aðgangs samkvæmt lögum þessum. Yfirvöld, sem ekki hafa rétt til aðgangs að tilteknum tegundum skráninga, skulu ekki geta séð tengingu við skráningu sem þau hafa ekki aðgang að.

Ef tenging tveggja eða fleiri skráninga af hálfu annars ríkis er talin andstæð íslenskum lögum eða alþjóðlegum skuldbindingum Íslands er heimilt að loka fyrir aðgang að tengingu innanlands eða aðgangi þar til bærra yfirvalda sem staðsett eru utan yfirráðasvæðis Íslands.

41. gr.

Miðlun og notkun viðbótarupplýsinga.

SIRENE-skrifstofan veitir þar til bærum yfirvöldum í öðru Schengen-ríki nauðsynlegar viðbótarupplýsingar í tengslum við skráningu í upplýsingakerfið, sem og þegar hlutir eða einstaklingar, sem skráðir hafa verið í kerfið, finnast. Beiðni um viðbótarupplýsingar ber að svara svo fljótt sem auðið er og eigi síðar en 12 klukkustundum frá því hún berst. Viðbótarupplýsingar verða ekki nýttar í öðrum tilgangi en þær voru sendar nema samþykkis um annað sé aflað fyrir fram frá ríkinu sem sendi gögnin.

Ef ekki er unnt að framkvæma umbeðna aðgerð eftir smell í kerfinu ber að tilkynna skráningaríki þegar í stað um slíkt með miðlun viðbótarupplýsinga.

VIII. KAFLI

Aðgangur að upplýsingakerfinu, endurskoðun og eyðing skráninga.

42. gr.

Beinlínuaðgangur að upplýsingakerfinu.

Eftirtalin stjórnvöld skulu vera beinlínutengd við upplýsingakerfið til að sinna þessum verkefnum:

- Ríkissaksóknari og héraðssaksóknari við meðferð sakamála,
- Lögreglan við landamæraeftirlit og aðra löggæslu, þar á meðal við framkvæmd öryggiseftirlits á þriðju-ríkis borgurum sem sækja um alþjóðlega vernd hér á landi,
- Landhelgisgæslan við löggæslu á hafi,
- Útlendingastofnun við afgreiðslu umsókna um vegabréfsáritun, ógildingu, afturköllun eða framlengingu vegabréfsáritana, við afgreiðslu landgöngu- eða dvalarleyfa, vegna ákvarðana um frávísanir og brottvísanir, við veitingu ríkisborgararéttar og til að sinna

öðrum skyldum samkvæmt útlendingalögum að því marki sem nauðsynlegt er til að bregðast við upplýsingum sem skráðar eru á grundvelli laga þessara,

- e. Utanríkisráðuneytið við afgreiðslu og ógildingu vegabréfsáritana,
- f. Samgöngustofa við:
 - i. skráningu ökutækja í þeim tilgangi að kanna hvort ökutæki sem óskað er skráningar á hafi verið stolið, selt ólöglega eða horfið: aðgangurinn takmarkast þó við upplýsingar um ökutæki á grundvelli a-liðar 1. mgr. 36. gr., eftirvagna á grundvelli b-liðar 1. mgr. 36. gr., hjólhýsi á grundvelli c-liðar 1. mgr. 36. gr., skráningarskírteini ökutækja og númeraplötur ökutækja á grundvelli m-liðar 1. mgr. 36. gr. og íhluti vélknúinna ökutækja á grundvelli p-liðar 1. mgr. 36. gr.
 - ii. skráningu og við að tryggja umferðastjórnun báta, bátsvéla, loftfara og hreyfla loftfara í þeim tilgangi að kanna hvort framangreindir hlutir hafi verið stolið, seldir ólöglega, horfið eða er leitað sem sönnunargagna í sakamáli: aðgangurinn takmarkast þó við upplýsingar um báta, bátsvélar, loftför og hreyfla loftfara.
- g. Tollgæslan við tollgæslu, eftirlit á landamærum og þegar hún annast eða aðstoðar við löggæslu.

Við skráningu skotvopna og veitingu skotvopnaleyfa skal lögreglan einnig hafa aðgang að upplýsingum skráðum á grundvelli 9. gr., 13. gr. og 36. gr. laga þessara, í þeim tilgangi að kanna hvort að einstaklingur sem sækir um skotvopnaleyfi sé eftirlýstur til handtöku og afhendingar eða framsals, skráður í kerfið svo að fram fari eftirlit með leynd, rannsóknareftirlits eða markvisst eftirlit eða hvort skotvopnið sem óskað er skráningar á/óskað er leyfis fyrir er leitað er í þeim tilgangi að leggja á það hald eða nota sem sönnunargagn í sakamáli.

Til að starfa við upplýsingakerfið skv. 1. og 2. mgr. verður viðkomandi starfsmaður að fá sérstaka heimild ríkislögreglustjóra, enda fullnægi hann settum hæfis- og öryggiskröfum. Viðkomandi starfsmaður skal einungis hafa þann aðgang að kerfinu sem honum er nauðsynlegur til að gegna starfi sínu.

43. gr.

Aðgangur að upplýsingakerfinu eftir beiðni.

Ráðuneytið skal eftir beiðni hafa aðgang að upplýsingum úr upplýsingakerfinu að því marki sem því er nauðsynlegt við beiðingu heimilda sem æðra stjórnvald.

44. gr.

Þagnarskylda notenda.

Hverjum sem í starfi sínu fær vitneskju um atriði sem skráð eru í upplýsingakerfið er skylt að gæta þess að skráðar upplýsingar berist ekki til óviðkomandi. Þagnarskylda helst þótt látið sé af starfi.

Þagnarskylda nær einnig til verktaka en heimilt er að fela verktaka ákveðin afmörkuð verkefni tengd Schengen upplýsingakerfinu. Ríkislögreglustjóri hefur eftirlit með því að verktaki starfi til samræmis við ákvæði laga þessara, þar á meðal varðandi öryggi, þagnarskyldu og persónuvernd.

45. gr.

Vistunartími og endurskoðun skráninga um einstaklinga.

Upplýsingar um einstaklinga sem skráðar eru í upplýsingakerfið skulu ekki standa lengur en þörf krefur með hliðsjón af tilgangi skráningar. Það stjórnvald sem biður um skráningu eða

skrárir í upplýsingakerfið er ábyrgt fyrir því að uppfæra, afturkalla eða endurnýja skráningu, allt eftir því sem við á hverju sinni.

Endurmeta skal nauðsyn skráningar einstaklinga skv. II. kafla sem hér segir:

- a. upplýsingar skv. 9. gr. og 1. mgr. 10. gr. innan fimm ára frá skráningu,
- b. upplýsingar skv. 12. gr. og 15. gr. innan þriggja ára frá skráningu,
- c. upplýsingar skv. 2. mgr. 10. gr. og 13. gr. innan eins árs frá skráningu.

Þegar tekin er ákvörðun um að skráning upplýsinga skuli standa í upplýsingakerfinu gildir 2. mgr. um endurmat skráningar á ný. Skrásetja skal allar ákvarðanir um framlengingu skráninga skv. 2. mgr. með sjálfvirkum hætti og halda tölfraði um hversu margar skráningar hafa verið framlengdar.

Skráningar, sem ekki er tekin ákvörðun um að framlengja, skal sjálfkrafa eytt úr upplýsingakerfinu, að tímanum sem 1., 2. og 3. mgr. greinir, liðnum.

Um leið og ljóst þykir að skráning um einstakling hefur þjónað tilgangi sínum og ætti því að eyða skal tilkynna stjórnvaldinu sem óskaði eftir skráningu um það þegar í stað. Umrætt stjórnvald hefur 15 daga frá móttöku tilkynningarinnar til þess að svara því til að skráningunni hafi verið eða muni verða eytt eða greina frá ástæðum fyrir því að skráningin verði varðveitt. Ef ekkert svar berst innan 15 daga tímabilsins skal SIRENE-skrifstofan eyða skráningunni. SIRENE-skrifstofan skal tilkynna Persónuvernd um hvers kyns endurtekin vandamál sem hún rekst á þegar hún aðhefst samkvæmt þessari málsgrein.

46. gr.

Vistunartími og endurskoðun skráninga um hluti.

Upplýsingar um hluti sem skráðar eru í upplýsingakerfið skulu ekki standa lengur en þörf krefur með hliðsjón af tilgangi skráningar. Það stjórnvald sem skráir eða biður um skráningu í upplýsingakerfið er ábyrgt fyrir því að uppfæra, afturkalla eða endurnýja skráningu, allt eftir því sem við á hverju sinni.

Endurmeta skal nauðsyn skráningar hluta í upplýsingakerfið skráða skv. 35. og 36. gr. innan tíu ára frá skráningu.

Upplýsingar um hluti sem skráðir eru í kerfið á grundvelli 9. gr., 10. gr., 12. gr. og 13. gr. og tengjast skráningu einstaklinga skal yfirfara og endurmeta til samræmis við 37. gr. Slíkar skráningar má einungis vista í kerfinu jafn lengi og skráning um einstaklinginn.

Þegar tekin er ákvörðun um að skráning upplýsinga skuli standa í upplýsingakerfinu gildir 2. mgr. um endurmat skráningar á ný.

47. gr.

Eyðing skráninga.

Upplýsingum um einstaklinga sem skráðar eru í kerfið skv. 9. gr. skal eytt þegar viðkomandi hefur verið afhentur eða framseldur til lögbærra yfirvalda í skráningarríki eða ef ákvörðun sem er grundvöllur skráningar hefur verið afturkölluð af dómsmálayfirvöldum.

Upplýsingum um einstaklinga sem skráðar eru í kerfið skv. 1. mgr. 10. gr. skal eytt ef aðgerð á grundvelli skráningar hefur átt sér stað þar sem viðkomandi hefur verið fundinn, honum hefur verið komið í gæslu eða ákvörðun um eyðingu skráningar hefur verið tekin hjá lögbæru yfirvaldi skráningarríkis. Þó er heimilt að halda skráningu um einstakling í kerfinu þar til viðkomandi hefur verið sendur heim úr tímabundinni gæslu.

Upplýsingum um börn sem skráð eru í kerfið skv. a- og b-lið 2. mgr. 10. gr. skal eytt ef lausn fæst í máli viðkomandi barns eða ef ákvörðun um eyðingu hefur verið tekin hjá lögbæru yfirvaldi skráningarríkis.

Upplýsingum um einstaklinga sem skráðar eru í kerfið skv. c-lið 2. mgr. 10. gr. skal eytt ef aðgerð á grundvelli skráningar hefur átt sér stað þar sem viðkomandi hefur verið komið í gæslu eða ákvörðun um eyðingu skráningar hefur verið tekin hjá lögbæru yfirvaldi skráningarríkis.

Upplýsingum um einstaklinga sem skráðar eru í kerfið skv. 12. gr. skal eytt þegar búið er að miðla upplýsingum um dvalarstað viðkomandi til lögbærra yfirvalda í skráningarríki eða ákvörðun um eyðingu skráningar hefur verið tekin hjá lögbæru yfirvaldi skráningarríkis. Ef ekki er hægt að bregðast við upplýsingum um dvalarstað viðkomandi ber SIRENE-skrifstofunni að tilkynna skráningarríki um það með það að markmiðið að leysa vandann.

Upplýsingum um einstaklinga sem skráðar eru í kerfið skv. 13. gr. skal eytt ef ákvörðun um eyðingu skráningar hefur verið tekin hjá lögbæru yfirvaldi skráningarríkis.

Upplýsingum um einstaklinga sem skráðar eru í kerfið skv. 16. gr. skal eytt ef búið er að staðfesta auðkenni viðkomandi eða ákvörðun um eyðingu skráningar hefur verið tekin hjá lögbæru yfirvaldi skráningarríkis.

Upplýsingum um ákvörðun frávísunar þriðja-ríkis borgara skv. 20. gr. skal eytt þegar ákvörðun, sem var grundvöllur skráningar, hefur verið afturkölluð eða ógilt af þar til bæru stjórnvaldi eða þar sem við á í framhaldi af samráðsferli sem kveðið er á um í 22. og 24. gr. laga þessara. Skráningu ákvörðunar um frávísun þriðja-ríkis borgara sem hlotið hefur ríkisborgararétt Schengen-ríkis, EES- eða EFTA ríkis, skal eytt um leið og upplýsingar um ríkisborgararéttinn berast skráningarríki.

Þar sem ekki er sérstaklega kveðið á um annað í IV. kafla laga þessara skal upplýsingum sem skráðar eru í kerfið skv. 27. gr. eytt þegar ákvörðun, sem var grundvöllur skráningar, hefur verið afturkölluð eða ógilt af þar til bæru stjórnvaldi. Hið sama á við ef viðkomandi þriðja-ríkis borgari getur sýnt fram á að hann hafi yfirgefið Schengen-svæðið til samræmis við umrædda ákvörðun um brottvísun. Skráningu ákvörðunar um brottvísun þriðja-ríkis borgara sem hlotið hefur ríkisborgararétt Schengen-ríkis, EES- eða EFTA ríkis, skal eytt um leið og upplýsingar um ríkisborgararéttinn berast skráningarríki.

Upplýsingum um hluti sem skráðir eru í kerfið skv. 36. gr. skal eytt ef hlutur hefur verið gerður upptækur, önnur sambærileg aðgerð hefur átt sér stað eftir skipti á nauðsynlegum viðbótarupplýsingum, eða viðkomandi hlutur er orðinn viðfangsefni annars sakamáls, eða ákvörðun um eyðingu skráningar hefur verið tekin hjá lögbæru yfirvaldi skráningarríkis.

Í þeim tilvikum þegar upplýsingar um hlut eru skráðar í kerfið og tengdar skráningu einstaklings skal upplýsingum um hlut eytt á sama tíma og upplýsingum um einstakling er eytt.

IX. KAFLI

Vinnsla persónuupplýsinga og persónuvernd.

48. gr.

Skráning og vinnsla persónuupplýsinga.

Um vinnslu persónuupplýsinga í löggæslutilgangi á grundvelli laga þessara gilda lög nr. 75/2019. Um aðra skráningu og vinnslu persónuupplýsinga á grundvelli laga þessara fer skv. lögum nr. 90/2018 um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga.

49. gr.

Nýting skráðra upplýsinga.

Upplýsingar sem skráðar eru í upplýsingakerfið verða ekki nýttar á annan veg en leiðir af tilgangi skráningar samkvæmt ákvæðum laga þessara. Þá verður aðgangur að kerfinu ekki veittur öðrum en þeim sem greinir í 42. gr. til að sinna þeim verkefnum sem þar eru skilgreind.

Upplýsingar úr kerfinu verða ekki afritaðar nema í tæknilegum tilgangi og þá einungis ef afrit er nauðsynlegt svo að stjórnvöld sem eru beinlínutengd kerfinu samkvæmt lögum þessum geti framkvæmt leit í afritinu. Afrit skal ekki geymt lengur en í 48 klukkustundir. Óheimilt er að afrita upplýsingar sem annað ríki skráði í kerfið og færa inn í önnur íslensk tölvukerfi. Halda skal skrá um öll afrit sem tekin eru af kerfinu og afhenda Persónuvernd óski stofnunarinnar eftir því.

Í neyðartilvikum, og einungis ef kerfið hefur legið niðri í meira en 24 klukkustundir, er heimilt fyrir stjórnvöld sem gefa út vegabréfsáritanir að leita í afriti af kerfinu eldra en 48 klukkustundir.

Með samþykki ríkis sem skráð hefur upplýsingar verður vikið frá 1. mgr. og þær nýttar í öðrum tilgangi en þær voru skráðar skv. 6.–24. gr. þegar þannig stendur á:

- a. til að koma í veg fyrir alvarlega og bráða ógnun við almannaoðryggi og allsherjarreglu,
- b. mikilvægir öryggishagsmunir ríkisins mæla með því,
- c. til að koma í veg fyrir alvarleg afbrot.

Takmarkanir 1.–3. mgr. hafa þó ekki áhrif á rétt stjórnvalda til að vista í upplýsingakerfum sínum upplýsingar úr kerfinu vegna eigin skráninga, einstakra skráninga annarra ríkja í kerfinu eða sem tengjast aðgerðum sem gripið hefur verið til hér á landi.

Öll notkun upplýsinga úr kerfinu sem ekki er í samræmi við 1.–4. mgr. telst brotleg og varðar refsingu skv. XIV. kafla almennra hegningarlaga.

50. gr.

Gæði skráðra upplýsinga í kerfinu.

Einungis skráningarríki hefur heimild til að breyta, bæta við, leiðrétta, uppfæra eða eyða upplýsingum sem það hefur skráð í kerfið.

Þegar skráðar hafa verið í upplýsingakerfið rangar, villandi eða ófullkomnar upplýsingar eða ef skráðar hafa verið upplýsingar án tilskilinnar heimildar skal SIRENE-skrifstofan eftir beiðni eða að eigin frumkvæði sjá til þess að þær verði leiðréttar, þær afmáðar eða við þær aukið. Hafi slíkum upplýsingum verið miðlað eða þær notaðar ber ríkislögreglustjóra eða, eftir atvikum, öðrum ábyrgum stjórnvöldum, eftir því sem frekast er unnt að hindra að það hafi áhrif á hagsmuni hins skráða.

Nú hafa upplýsingar sem um ræðir í 2. mgr. verið skráðar í upplýsingakerfið af öðru ríki og skal þá SIRENE-skrifstofan tilkynna umræddu ríki eins fljótt og auðið er, og eigi síðar en tveimur dögum eftir að upplýsingar berast til vitundar ríkislögreglustjóra, um annmarka með ósk um viðeigandi breytingar.

Þegar ríkislögreglustjóra berst beiðni skv. 1. mgr. skal án tafar og eigi síðar en innan tveggja daga taka afstöðu til hennar.

Sendi SIRENE-skrifstofan beiðni um leiðréttingu, afmáningu eða viðauka til annars Schengen-ríkis, sem ekki bregst við eða fellst á beiðni innan tveggja mánaða ber ríkislögreglustjóra að leggja málið fyrir Persónuvernd og Evrópsku persónuverndarstofnunina.

51. gr.

Réttur hins skráða til aðgangs að skráðum upplýsingum um sig, leiðréttingar ónákvæmra upplýsinga eða eyðingar upplýsinga sem vistaðar eru með ólögmatum hætti.

Einstaklingar sem skráðir eru í upplýsingakerfið njóta réttar skv. III. kafla laga um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga og IV. kafla laga um vinnslu persónuupplýsinga í löggæslutilgangi.

Þriðja-ríkis borgari sem skráður er í upplýsingakerfið vegna ákvörðunar um frávísun á rétt á að fá vitneskju um skráðar upplýsingar um sig í kerfinu til samræmis við III. kafla laga um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga og IV. kafla laga um vinnslu persónuupplýsinga í löggæslutilgangi. Upplýsingarnar skulu veittar með skriflegum hætti og þeim skal fylgja afrit eða tilvísun til ákvörðunarinnar sem liggur til grundvallar skráningu í kerfinu skv. 20. gr.

Nú óskar einstaklingur eftir vitneskju um upplýsingar um sig sem skráðar eru af öðru ríki og skal þá gefa umræddu skráningaríki kost á að gera athugasemdir áður en fallist er á þá beiðni.

Um takmarkanir á rétti hins skráða til að fá vitneskju skv. 1. mgr. gilda III. kafla laga um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga og IV. kafla laga um vinnslu persónuupplýsinga í löggæslutilgangi. Um kærurétt hins skráða vegna synjunar gilda sömu lög.

Halda ber skrá um efnislegar og lagalegar ástæður þess að ákvörðun er tekin um að veita hinum skráða ekki aðgang að skráðum upplýsingum um sig skv. 3. mgr. og skal SIRENE-skrifstofan afhenda skrána til Persónuverndar óski stofnunarinnar eftir því.

Ef kvörtun berst frá einstaklingi þess eðlis að viðkomandi sé ekki rétt viðfang skráningar skal miðla upplýsingum um kvörtun til annarra Schengen-ríkja í formi viðbótarupplýsinga. Reynist kvörtun einstaklings á rökum reist og viðkomandi hefur verið ranglega skráður í kerfið ber að upplýsa viðkomandi um niðurstöðuna og rétt sinn skv. 51. gr. laga þessara.

Beiðni skv. 1.-4. mgr. skal beint til ríkislögreglustjóra sem skal án ástæðulauss dráttar taka afstöðu til hennar. Ákvörðun ríkislögreglustjóra skal vera rökstudd að því marki sem það er unnt án þess að greint verði frá nokkru sem leynt á að fara. Slíkri ákvörðun má skjóta til Persónuverndar skv. 54. gr. laga þessara.

52. gr.

Tilgangur og eftirhaldstími viðbótarupplýsinga.

SIRENE-skrifstofan skal geyma tilvísanir í ákvarðanir sem eru grundvöllur skráningar í upplýsingakerfið í þeim tilgangi að styrkja miðlun viðbótarupplýsinga.

Persónuupplýsingar sem geymdar eru hjá SIRENE-skrifstofunni í tengslum við upplýsingaskipti skal einungis geyma í þann tíma sem nauðsynlegur er til að uppfylla tilgang öflunar þeirra. Þeim skal eytt eigi síðar en einu ári eftir að viðkomandi skráningu hefur verið eytt úr Schengen-upplýsingakerfinu.

53. gr.

Miðlun persónuupplýsinga til þriðja aðila.

Óheimilt er að miðla upplýsingum sem skráðar eru í upplýsingakerfið og viðbótarupplýsingum til þriðju-ríkja eða alþjóðlegra stofnana.

Heimilt er þó að miðla upplýsingum um kenn nafn, eiginnöfn með vísun til hugsanlegrar sérskráningar falskra nafna, fæðingarstað, fæðingardag og -ár, kynferði, ríkisfang, tegund auðkennisskírteinis viðkomandi, hvaða ríki gaf auðkennisskírteinið út, fjölda auðkennisskírteina og útgáfudagsetning, ljósmyndum, andlitsmyndum, fingraförum og afriti

af auðkennisskírteinum viðkomandi, í lit ef mögulegt, sem skráðar hafa verið í kerfið skv. 1. mgr. 27. gr. í tengslum við ákvörðun um brottvísun þriðja ríkis borgara og tengdum viðbótarupplýsingum til þriðju ríkja. Slík miðlun fer þó einungis fram að fengnu samþykki skráningarríkis og í þeim tilgangi að bera kennsl á og gefa út persónuskilríki eða ferðaskilríki fyrir þriðja-ríkis borgara sem dvelur ólöglega á Schengen-svæðinu í því skyni að framkvæma ákvörðun um brottvísun. Þá skal upplýsa viðkomandi þriðja-ríkis borgara um að persónuupplýsingum hans og viðbótarupplýsingum kunni að vera deilt með yfirvöldum þriðja-ríkis.

Miðlun upplýsinga til þriðja-ríkis skv. 2. mgr. skal ekki hafa áhrif á rétt þriðja-ríkis borgara sem umsækjandi um alþjóðlega vernd.

Ekki skal miðla upplýsingum til þriðja ríkis skv. 2. mgr. ef ákvörðun um brottvísun kemst ekki til framkvæmda að svo stöddu eða hefur verið frestað tímabundið, þar á meðal vegna kæru ákvörðunarinnar, með vísan til þess að slík brottvísun myndi brjóta í bága við meginregluna um að vísa einstaklingi ekki aftur þangað sem líf eða frelsi kann að vera í hættu.

54. gr.

Kæruheimild.

Ákvarðanir ríkislögreglustjóra sem teknar eru á grundvelli 50. og 51. gr. má bera undir úrskurð Persónuverndar.

55. gr.

Réttur til skaðabóta.

Nú verður maður fyrir tjóni og það verður rakið til skráningar eða notkunar á upplýsingum úr upplýsingakerfinu sem andstæð er reglum um kerfið og á hann þá rétt á skaðabótum úr ríkissjóði. Bæta skal bæði fjártjón og miska.

Greiða á bætur þótt upplýsingar hafi verið skráðar í öðru ríki ef þær hafa verið notaðar hér á landi. Bætur skal greiða án tillits til sakar, en þær má þó fella niður eða lækka ef tjónþoli hefur sjálfur stuðlað að því að upplýsingar væru skráðar eða notaðar.

Bótakrafa fyrist á tveimur árum frá því að tjónþoli fékk vitneskju um skráningu í upplýsingakerfið.

56. gr.

Eftirlit Persónuverndar.

Persónuvernd skal hafa eftirlit með því að skráning og meðferð persónuupplýsinga í upplýsingakerfinu sé í samræmi við lög þessi, lög um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga og lög um vinnslu persónuupplýsinga í löggæslutilgangi. Persónuvernd skal einnig hafa eftirlit með því að öryggi upplýsingakerfisins sé tryggt þannig að óviðkomandi fái ekki aðgang að því eða geti haft áhrif á skráningu í það.

Persónuvernd hefur aðgang að skráðum upplýsingum og öðrum nauðsynlegum gögnum til að sinna eftirliti með upplýsingakerfinu skv. 1. mgr.

Nú gerir Persónuvernd athugasemdir við starfrækslu upplýsingakerfisins og skal hún þá koma þeim og fyrirmælum um úrbætur á framfæri við ríkislögreglustjóra og ráðuneytið. Telji Persónuvernd meðferð persónuupplýsinga í andstöðu við ákvæði laga þessara getur stofnunin mælt fyrir um að skráningu upplýsinga verði hætt eða sæti skilyrðum. Ríkislögreglustjóra ber að fara að athugasemdum og fyrirmælum Persónuverndar um úrbætur innan þess frests sem Persónuvernd ákveður.

57. gr.

Reglugerðarheimild.

Ráðherra setur nánari ákvæði í reglugerð um framkvæmd laganna, þar með talið um:

- a. öryggisþætti upplýsingakerfisins og innra eftirlit með því, sbr. 3. gr.,
- b. hæfis- og öryggiskröfur sem starfsmenn verða að fullnægja til að starfa við upplýsingakerfið, sbr. 42. gr.

58. gr.

Gildistaka.

Lög þessi öðlast þegar gildi. Um leið falla úr gildi lög nr. 16/2000 um Schengen-upplýsingakerfið á Íslandi.

Greinargerð.

1. Inngangur.

Með frumvarpi þessu, sem samið er í dómsmálaráðuneytinu, er lagt til að gerðar verði nauðsynlegar breytingar á lögum til að innleiða þrjár gerðir Evrópusambandsins: reglugerð (EB) nr. 2018/1860, (EB) nr. 2018/1861 og (EB) nr. 2018/1862 um Schengen-upplýsingakerfið. Gerðirnar voru birtar í stjórnartíðindum ESB þann 28. nóvember 2018 og koma í stað þriggja annarra gerða sem áður mynduðu lagagrunn Schengen-upplýsingakerfisins en falla nú úr gildi. Innleiðing gerðanna er liður í alþjóðlegum skuldbindingum Íslands sem þátttakandi í Schengen-samstarfinu.

Hér á landi eru í gildi lög nr. 16/2000 um Schengen-upplýsingakerfið á Íslandi en rétt þykir að leggja fram frumvarp til nýrra laga í stað frumvarps til breytinga á gildandi lögum enda eru breytingarnar sem lagt er til að verði innleiddar með frumvarpi þessu umfangsmiklar. Þá ber að taka tillit til þess að Schengen-upplýsingakerfið fjallar um viðkvæmar persónuupplýsingar og ákvarðanir er varða réttindi einstaklinga sem ber að kveða skýrt á um í lögum. Skráning einstaklinga í upplýsingakerfið getur talist nokkuð íþyngjandi og því nauðsynlegt að kveðið sé með skýrum hætti á um hana í lögum. Gildandi lög eru frá árinu 2000 og eru því komin nokkuð til ára sinna, ekki hvað síst ef horft er til þess að þau varða tölvukerfi. Frá gildistöku laganna hafa ekki einungis verið gerðar viðamiklar breytingar á Schengen-upplýsingakerfinu, sem m.a. fela í sér tæknilegar uppfærslur, heldur einnig öðrum reglum sem varða einstaklinga, svo sem lögum um meðferð sakamála og reglum um persónuvernd sem nýverið sættu miklum og löngu tímabærum endurbótum.

Áform um framlagningu frumvarpsins koma fram í þingmálaskrá 150. löggjafarþings.

2. Tilfni og nauðsyn lagasetningar.

Líkt og að framan greinir er með frumvarpi þessu lagt til að gerðar verði nauðsynlegar breytingar á lögum til að innleiða þrjár gerðir Evrópusambandsins: reglugerð (EB) nr. 2018/1860, (EB) nr. 2018/1861 og (EB) nr. 2018/1862. Gerðirnar koma í stað þriggja annarra gerða sem áður mynduðu lagagrunn Schengen upplýsingakerfisins en falla nú úr gildi. Gerðirnar fela í sér nokkuð umfangsmiklar efnislegar breytingar á reglunum um Schengen-upplýsingakerfið og krefjast þannig lagabreytinga. Þá ber að taka tillit til þess að Schengen-upplýsingakerfið fjallar m.a. um vinnslu viðkvæmra persónuupplýsingar og ákvarðanir er varða réttindi einstaklinga sem ber að kveða skýrt á um í lögum. Innleiðing gerðanna þriggja er liður í alþjóðlegum skuldbindingum Íslands sem þátttakandi í Schengen-samstarfinu. Þar sem um er að ræða þrjár reglugerðir af vettvangi Schengen-samstarfsins er svigrúmið við innleiðingu takmarkað, enda nauðsynlegt að innleiða efnislega alla þætti reglugerðanna. Frumvarpið leggur þannig einungis til nauðsynlegar breytingar á lögum svo innleiðing teljist fullnægjandi.

Þess ber að geta að þrátt fyrir að lagagrunnur Schengen-upplýsingakerfisins samanstandi af þremur gerðum er kerfið starfrækt sem eitt upplýsingakerfi sem tengir saman SIRENE-skrifstofur allra þátttökuríkja Schengen-samstarfsins og tryggir greið skipti á viðbótarupplýsingum meðal lögregluþyrvalda í þátttökuríkjunum. SIRENE stendur fyrir *Supplementary Information Request at the National Entries*, en á Íslandi er SIRENE skrifstofan starfrækt hjá alþjóðadeild Ríkislögreglustjóra, sbr. 2. gr. núgildandi laga um Schengen upplýsingakerfið á Íslandi.

Breytingarnar á Schengen-upplýsingakerfinu, sem gerðirnar þrjár fela í sér, ber að skoða með hliðsjón af öðrum stórum verkefnum á vettvangi Schengen-samstarfsins, nánar tiltekið

tveggja reglugerða um rekstrarsamhæfingu upplýsingakerfa á Evrópuvísu á vettvangi dóms- og innanríkismála (reglugerð (EB) nr. 2019/817 og reglugerð (EB) 2019/818), reglugerða um þróun og starfsemi komu- og brottfararkerfis fyrir Schengen svæðið (reglugerð (EB) nr. 2017/2226 og reglugerð (EB) nr. 2017/2225) og reglugerða um evrópskt kerfi um ferðaheimild (reglugerð (EB) nr. 2018/1240 og reglugerð (EB) nr. 2018/1241). Til viðbótar standa fyrir dyrunum breytingar á reglugerð um upplýsingakerfi um vegabréfsáritanir og á reglugerð um fingrafaragrunn fyrir hælisleitendur (Eurodac), en ekki liggur fyrir á þessari stundu hvenær þær breytingar komast til framkvæmda. Loks ber að nefna nýja stofnreglugerð eu-LISA, reglugerð (EB) nr. 2018/1726 um starfsemi Evrópustofnunarinnar um rekstur stórra upplýsingatækniakerfa á svæði frelsis, öryggis og réttlætis, en stofnunin annast rekstur miðlæga hluta Schengen-upplýsingakerfisins, vegabréfsáritanakerfisins, fingrafaragrunns fyrir umsækjendur um alþjóðlega vernd (Eurodac) auk þess sem stofnunin mun annast rekstur miðlæga hluta væntanlegs komu- og brottfararkerfis og kerfis um ferðaheimild til Schengen-svæðisins.

Af framangreindu má ráða að miklar breytingar eru í bígerð á vettvangi Schengen-samstarfsins er kemur að tæknimálum og upplýsingakerfum. Meginmarkmið breytinganna allra er að auka öryggi á Schengen-svæðinu, en breytingarnar á Schengen-upplýsingakerfinu sem frumvarp þetta fjallar um eru einn mikilvægasti þátturinn í því. Hér á eftir verður gerð nánari grein fyrir öðrum breytingunum er varða tæknimál og í hverju þær felast.

Í fyrsta lagi ber að nefna tvær gerðir um rekstrarsamhæfingu upplýsingakerfa á á Evrópuvísu, á vettvangi dóms- og innanríkismála, sem birtar voru í stjórnartíðindum ESB þann 20. maí 2019, reglugerð (EB) nr. 2019/817 varðandi upplýsingakerfi á vettvangi landamæra og vegabréfsáritanaútgáfu og reglugerð (EB) nr. 2019/818 um upplýsingakerfi á vettvangi lögreglu- og dómsmálasamvinnu. Gerðirnar tvær miða að því að mæta þörfum notenda upplýsingakerfanna, þ. á m. Schengen-upplýsingakerfisins, að í kerfin séu skráðar áreiðanlegar og skýrar upplýsingar en um leið að gætt sé ítrustu persónuverndar þegar kemur að skráningu og notkun kerfanna. Gerðirnar fela þannig ekki í sér róttækar eða umfangsmiklar breytingar á upplýsingakerfunum sjálfum, einungis augljósa úrbót á kerfunum sem nú þegar eru til staðar og í mótun og er í raun einungis til þess gerðar að einfalda umhverfi þeirra og gera þau notendavænni, að kerfin séu notaðar með skilvirkari og nútímalegri hætti.

Í öðru lagi voru þann 30. nóvember 2017 tvær reglugerðir um þróun og starfsemi komu- og brottfararkerfis fyrir Schengen svæðið birtar í stjórnartíðindum ESB, nánar tiltekið reglugerð (EB) nr. 2017/2226 og reglugerð (EB) nr. 2017/2225. Kerfið verður sett upp á öllum ytri landamærastöðvum Schengen-svæðisins og halda rafræna skráningu um komur og brottfarir þriðju-ríkis borgara á svæðið, nánar tiltekið útlendinga sem ekki eru EES eða EFTA útlendingar. Kerfið kemur til með að nútímavæða og einfalda landamæraeftirlit. Eitt meginmarkmið komu- og brottfararkerfisins er að auka öryggi á Schengen-svæðinu öllu, en með kerfinu, sem kemur í stað stimpla landamæravarða um komur og brottfarir, næst samhæfð yfirsýn allra Schengen-landanna yfir þá sem dvelja á Schengen-svæðinu fram yfir heimilaða dvöl. Upphaflegar hugmyndir um að setja á fót komu- og brottfararkerfi á Schengen-svæðinu má rekja aftur til ársins 2008. Á sama tíma voru settar fram hugmyndir um evrópskt kerfi um ferðaheimild, sem urðu að veruleika árið 2018, nánar tiltekið með reglugerðum (EB) nr. 2018/1240 og (EB) nr. 2018/1241, sem birtar voru í stjórnartíðindum ESB 12. september 2018. Kerfið um ferðaheimild er svipað því sem til dæmis Bandaríkjamenn hafa starfrækt undanfarin ár, hið svokallaða ESTA kerfi. Evrópska kerfið mun virka þannig að áður en þriðja-ríkis borgari leggur af stað í ferðalag til Schengen-svæðisins sækir hann um heimild til ferðalagsins á netinu. Sett verður á fót vefsíða eða sérstakt vefsvæði þar sem einstaklingur

skrár inn ákveðnar upplýsingar um sig, sendir í miðlægan grunn og jákvætt eða neikvætt svar um heimild til ferðalags berst innan nokkurra mínútna. Heimildin kemur þó ekki í stað landamæraeftirlits sem allir einstaklingar sem ferðast um ytri landamæri Schengen-svæðisins sæta eftir sem áður. Kerfinu er þó ætlað að nútímavæða og einfalda landamæraeftirlit og koma í veg fyrir að þriðja-ríkis borgari leggi af stað í ferðalag til Schengen-svæðisins en fái svo ekki heimild til landgöngu. Tæknilegar útfærslur beggja framangreindra kerfa, komu- og brottfararkerfisins annars vegar og evrópska kerfisins um ferðaheimild, eru nú í mótun en fyrirhugað er að komu- og brottfararkerfið verði tekið í gagnið árið 2021 en kerfið um ferðaheimild ári síðar eða 2022.

Í þriðja lagi ber að nefna breytingu á reglugerð um upplýsingakerfi um vegabréfsáritanir sem nú er í vinnslu á vettvangi Schengen-samstarfsins. Sú breyting er fyrst og fremst miðuð við nauðsynlegar breytingar vegna rekstrarsamhæfingar upplýsingakerfa en til viðbótar eru aðrar minniháttar breytingar á kerfinu fyrirhugaðar til að nútímavæða það og gera það notendavænna.

Breytingarnar á Schengen-upplýsingakerfinu, sem lagt er til að verði innleiddar með frumvarpi þessu, eru þannig mikilvægur hluti af stærri mynd í upplýsingatæknimálum sem hafa verið til umræðu og í undirbúningi um langt skeið og munu komast til framkvæmda á næstu misserum.

3. Meginefni frumvarpsins.

3.1. Almennt um Schengen-upplýsingakerfið og markmið þess

Starfræksla Schengen-upplýsingakerfisins hefur löngum þótt einn af mikilvægustu þáttum Schengen samstarfsins. Með Schengen-upplýsingakerfinu er átt við rafrænt gagnasafn upplýsinga frá þátttökuríkjunum til notkunar á öllu Schengen-svæðinu. Markmið Schengen-upplýsingakerfisins er að tryggja öryggi á Schengen-svæðinu, þar á meðal almannaoöryggi og allsherjarreglu, en kerfið treystir eftirlit á ytri landamærum Schengen-svæðisins og greiðir fyrir samvinnu lögregluyfirvalda ríkjanna til að koma í veg fyrir og uppræta brotastarfsemi. Með Schengen-upplýsingakerfinu miðla notendur upplýsingum á skilvirkan og öruggan hátt milli ríkjanna, en það er mikilvægt til að unnt sé að fylgja greiðlega þeim reglum sem gilda um frjálsta för fólks á Schengen-svæðinu.

Schengen-upplýsingakerfið greinist annars vegar í staðbundinn hluta kerfisins (N.SIS), sem starfræktur er í hverju þátttökuríkjunum, og hins vegar miðlægan hluta þess (C.SIS) sem staðsettur er Frakklandi. Allir staðbundnir hlutar upplýsingakerfisins í hverju og einu þátttökuríki tengjast miðlæga hluta kerfisins. Í gildandi lögum nr. 16/2000 um Schengen-upplýsingakerfið, og frumvarpi þessu til breytingar á umræddum lögum, er að finna reglur um starfrækslu staðbundna hluta Schengen-upplýsingakerfisins hér á landi.

Schengen-upplýsingakerfið hefur verið starfrækt á Íslandi frá árinu 2001, en þá hóf Ísland þátttöku í Schengen-samstarfinu. Önnur kynslóð upplýsingakerfisins, eða SIS II, var gangsett árið 2013, en með henni var kerfið nútímavætt, fjölgað var tegundum upplýsinga sem hægt var að skrá inn í upplýsingakerfið auk þess sem innleidd var nýjung sem fól í sér heimild til að tengja skráningar í kerfinu og með því komið á venslum milli tveggja eða fleiri skráninga, sbr. 9. gr. a. í lögum nr. 16/2000. Gerðirnar þrjár sem hér er lagt til að verði innleiddar varða í fyrsta lagi notkun Schengen-upplýsingakerfisins við brottvísanir útlendinga í ólögsmætri dvöl á Schengen svæðinu (reglugerð (EB) nr. 2018/1860), í öðru lagi notkun upplýsingakerfisins við landamæraeftirlit (reglugerð (EB) nr. 2018/1861) og í þriðja lagi notkun upplýsingakerfisins við lögreglu- og dómsmálasamvinnu í sakamálum (reglugerð (EB) nr. 2018/1862). Gerðirnar eru settar fram í þremur reglugerðum vegna mismunandi lagastoðar

fyrir útlendingamál, landamæramál og lögreglumál í stofnsáttmála ESB. Mörg ákvæði gerðanna þriggja eru þ. a. l. samhljóða og óþarfi að tíunda í mismunandi löggjöf hér á landi, lög um Schengen-upplýsingakerfið á Íslandi nægja. Markmið gerðanna þriggja er tvíþætt. Annars vegar að mæta tillögum að úrbótum á Schengen-upplýsingakerfinu sem lagðar voru fram í kjölfar úttekta framkvæmdastjórnar ESB á starfsemi kerfisins árið 2016 og stuðla þannig að styrkingu á lögreglusamvinnu, landamæraeftirliti og útlendingaeftirliti á Schengensvæðinu. Tillögurnar að úrbótum fólu fyrst og fremst í sér tæknilegar breytingar á miðlæga hluta kerfisins til að auka öryggi þess og auknar heimildir til skráningar á nýjum tegundum upplýsinga í kerfið. Hins vegar er markmið gerðanna að innleiða niðurstöður nefndar hátt settra embættismanna um upplýsingakerfi á Evrópuvísu á vettvangi dóms- og innanríkismála og rekstrarsamhæfingu upplýsingakerfanna. Umrædd nefnd var sett á fót árið 2015 og skilaði lokaskýrslu í maí 2017. Þar kemur fram að ein helsta áskorun Schengen-upplýsingakerfisins er gæði upplýsinga í kerfinu, enda getur Schengen-upplýsingakerfið, sem og önnur upplýsingakerfi, einungis verið eins gott og upplýsingarnar sem skráðar eru í kerfið. Markmiðið er því að styrkja gæði upplýsinga og leggja ríkari áherslu á gæðin með skýrri lagasetningu, en liður í síðarnefndu markmiði eru nýjar reglur um persónuvernd við vinnslu persónuupplýsinga og innleiðing þeirra við starfrækslu Schengen-upplýsingakerfisins. Þess ber að geta að Íslandi stóð til boða að taka þátt í umræddri nefnd hátt settra embættismanna og hafa áhrif á niðurstöður hennar.

3.2. Meginatriði frumvarpsins

Í gerðunum þremur sem hér er lagt til að verði innleiddar er kveðið á um starfsemi Schengen-upplýsingakerfisins og notkun þess ásamt því sem ábyrgð kerfisins er skilgreind. Með ábyrgð er átt við ábyrgð hvers og eins ríkis til að tryggja stöðuga og óhindraða starfsemi kerfisins 24 tíma sólarhrings, 7 daga vikunnar, bæði á landsvísu og tengingu við miðlæga hluta kerfisins, m.a. með öryggisafriti af kerfinu eða viðbótartengingu sem notast megi við ef samband rofnar, sbr. 4. gr. reglugerða (EB) nr. 1861/2018 og nr. (EB) 1862/2018. Þá er kveðið skýrt á um hvaða tegundir upplýsinga skrá má í kerfið, í hvaða tilgangi upplýsingarnar eru skráðar og flett upp auk þess sem grunnviðmið um skráningu eru sett. Enn fremur er kveðið á um skýrar reglur varðandi eyðingu upplýsinga úr kerfinu, hvaða stjórnvöld hafa heimild til aðgangs að upplýsingum í kerfinu og til hvaða verkefna, notkun lífkennauplýsinga um leið og persónuverndar er gætt til hins ítrasta. Ítarlegri leiðbeiningar fyrir notendur kerfisins eru svo fram settar í handbók um Schengen-upplýsingakerfið (e. *SIRENE manual*), þ. á m. um skipti á viðbótarupplýsingum og leiðbeiningar um aðgerðir lögreglu í kjölfar þess að smellur verður vegna skráningar í kerfið.

Með því að fjölga tegundum upplýsinga sem skráðar eru í kerfið fjölgar skráningum almennt í kerfinu og þannig verkefnum notenda. Til að tryggja stöðuga og óhindraða starfsemi kerfisins 24 tíma sólarhrings, 7 daga vikunnar, er nauðsynlegt að tryggja fullnægjandi fjölda starfsmanna hverju sinni og tryggja fullnægjandi og reglulega þjálfun starfsfólks SIRENE skrifstofunnar sem og annarra notenda Schengen-upplýsingakerfisins, tungumálakunnáttu og þekkingu á gildandi lögum og reglum um kerfið, persónuvernd og upplýsingagæði hverju sinni. Loks ber að tryggja að Persónuvernd, sem eftirlitsaðili, hafi fullnægjandi fjölda starfsmanna til að sinna lögbundinni eftirlitsskyldu sinni með notkun Schengen-upplýsingakerfisins. Gerðirnar fjalla einnig um ákveðin tæknileg grundvallaratriði kerfisins og uppbyggingu þess, sem nauðsynlegt þykir að kveða á um í lögum.

Ein gerðanna þriggja, reglugerð (EB) nr. 2018/1860, kveður á um notkun Schengen-upplýsingakerfisins við brottvísanir útlendinga í ólögmati dvöl á Schengen svæðinu. Gerðin

kveður á um skyldu til handa þátttökuríkjunum að skrá ákvarðanir um brottvísanir og endurkomubönn í Schengen-upplýsingakerfið, en hingað til hefur skráning slíkra ákvarðana verið valkvæð. Skyldan er til þess fallin að auka skilvirkni, samhæfingu og heildarsamkvæmni meðal Schengen-ríkjanna um framkvæmd brottvísana og endurkomubanna. Um leið ber öllum þátttökuríkjum Schengen að tryggja að réttur skráðra einstaklinga til að kæra ákvörðun um skráningu sé ávallt tryggður.

Öryggi kerfisins og óhindruð starfsemi þess er eitt af helstu markmiðum reglugerðanna þriggja og var um leið meðal helstu atriða til umræðu við mótun reglugerðanna. Ísland, nánar tiltekið fulltrúi dómsmálaráðuneytisins í samvinnu við fulltrúa ríkislögreglustjóra, tók virkan þátt í umræðunum og mótun gerðanna í þar til gerðum vinnu- og sérfræðinganefndum, allt frá framlagningu þeirra til samþykkis. Starfsemi kerfisins án truflana tengist einnig öðru tæknilegu atriði kerfisins, um ábyrgð hvers og eins Schengen ríkis til að halda landsafrit af upplýsingakerfinu. Í upphaflegri tillögu að reglugerðunum þremur var lagt til að skylt yrði að halda slíkt landsafrit. Ísland, ásamt nokkrum öðrum ríkjum, lagðist hins vegar gegn því enda var það afdráttarlaust mat sérfræðinga að landsafrit auki ekki öryggi kerfisins, til væru aðrar einfaldari og ódýrari leiðir til þess sem verið væri að vinna í. Þess ber að geta að Ísland hefur frá upphafi þátttöku í Schengen samstarfinu árið 2001 haldið landsafrit af kerfinu, en embætti ríkislögreglustjóra er að meta hvort því verði hætt og unnið að öðrum leiðum til að tryggja öryggi kerfisins hér á landi. Eitt af þeim atriðum er einmitt starfsemi kerfisins án truflana innanlands og í tengingu við miðlæga hlutann í Frakklandi. Þessi vinna er enn yfirstandandi hér á landi.

3.3. Starfsemi SIRENE-skrifstofu

Líkt og að framan greinir reka öll þátttökuríki Schengen-samstarfsins samskonar starfrænt gagnasafn, landshluta Schengen-upplýsingakerfisins, sem tengist sameiginlegu upplýsingakerfi á Schengen-svæðinu. Þá starfrækja öll þátttökuríki samstarfsins einnig svokallaða SIRENE-skrifstofu, sem er miðlæg upplýsinga- og þjónustumiðstöð, sem meðal annars annast sendingu viðbótarupplýsinga til annarra SIRENE-skrifstofa, miðlun viðbótarupplýsingum í tengslum við smelli, fyrirgreiðsla á aðgerðum á grundvelli skráninga einstaklinga eða hluta í kjölfar smella og samhæfir og sannprófar gæði upplýsinga sem skráðar eru í upplýsingakerfið. SIRENE-skrifstofan hefur verið starfrækt hjá alþjóðadeild ríkislögreglustjóra allt frá því Ísland hóf þátttöku í Schengen-samstarfinu árið 2001.

Í gerðunum þremur sem lagt er til að verði innleiddar með frumvarpi þessu er sett fram ríkari krafa til starfsemi SIRENE-skrifstofu en áður, nánar tiltekið er öllum þátttökuríkjum Schengen-samstarfsins gert skylt að hafa skrifstofuna starfhæfa 24 klukkustundir, 7 daga vikunnar.

4. Samræmi við stjórnarskrá og alþjóðlegar skuldbindingar.

Innleiðing gerðanna þriggja, sem frumvarp þetta fjallar um, er líkt og fram hefur komið liður í því að uppfylla þær alþjóðlegu skuldbindingar sem Ísland hefur undirgengist með þátttöku í Schengen-samstarfinu.

5. Samráð.

Ríkislögreglustjóri ber ábyrgð á og rekur Schengen-upplýsingakerfið, sbr. 2. gr. gildandi laga og gert er ráð fyrir í frumvarpi þessu að þetta fyrirkomulag haldist óbreytt. Ríkislögreglustjóri mun þannig bera megin ábyrgð á innleiðingu breytinganna sem frumvarp þetta hefur í för með sér. Helstu notendur Schengen-upplýsingakerfisins á Íslandi eru

lögreglan, en auk lögreglunnar skulu ríkissaksóknari, héraðssaksóknari, Útlendingastofnun, Samgöngustofa, Landhelgisgæsla Íslands, tollgæslan og utanríkisráðuneytið vera beinlínutengd kerfinu í ákveðnum afmörkuðum tilgangi. Einhverra minniháttar áhrifa mun gæta hjá framangreindum stofnunum vegna breytinganna. Þá skal dómsmálaráðuneytið hafa aðgang að upplýsingum úr kerfinu eftir beiðni en einungis að því marki sem þeim er nauðsynlegt við beitingu heimilda sem æðra stjórnvald.

Drög að frumvarpi þessu var sent til umsagnar hjá ríkislögreglustjóra, Útlendingastofnun og Persónuvernd þann 6. febrúar 2020 og til Samgöngustofu, Landhelgisgæslu Íslands, tollgæslunnar og utanríkisráðuneytisins þann 10. febrúar 2020. Umsagnir bárust frá Útlendingastofnun, ríkislögreglustjóra og Persónuvernd.

[...]

6. Mat á áhrifum.

Um einstakar greinar frumvarpsins.

I. KAFLI

Um 1. gr.

Í 1. mgr. 1. gr. er gildissvið frumvarpsins afmarkað en lögunum er ætlað að gilda um íslenska hluta Schengen-upplýsingakerfisins og persónuvernd við skráningu og meðferð upplýsinga í því kerfi.

Í 2. mgr. er að finna lýsingu á upplýsingakerfinu, nánar tiltekið að átt sé við rafrænt gagnasafn, sem starfrækt sé hér á landi og tengt sameiginlegu upplýsingakerfi á Schengensvæðinu. Öll þáttökuríki Schengen-samstarfsins reka samskonar landseiningu af upplýsingakerfinu sem tengist sameiginlega kerfinu.

Frumvarpið tekur einvörðungu til upplýsingakerfisins hér á landi og mælir fyrir um starfrækslu þess í samræmi við þrjár reglugerðir Evrópusambandsins sem teljast þróun á Schengen-regluverkinu og frumvarp þetta innleiðir, reglugerð (EB) nr. 2018/1860, (EB) nr. 2018/1861 og (EB) nr. 2018/1862. Lögin munu bæði eiga við um skráningu upplýsinga í upplýsingakerfið hér á landi og um notkun upplýsinga úr því á Íslandi sem skráðar eru af öðru Schengen-ríki.

Um 2. gr.

Í 1. mgr. er kveðið á um að ríkislögreglustjóri reki og beri ábyrgð á upplýsingakerfinu á Íslandi. Þá annast hann umsjón með skráningu upplýsinga í kerfið, þar á meðal leggur hann mat á hvort skilyrði til skráningar samkvæmt lögunum séu fyrir hendi. Samkvæmt núgildandi lögum hefur ríkislögreglustjóri einn heimild til skráningar upplýsinga í kerfið. Rétt þykir að opna á möguleikann fyrir því að aðrir geti, í ákveðnum afmörkuðum tilvikum, verið heimilt að skrá upplýsingar í kerfið, þá með óbeinum hætti, nánar tiltekið í gegnum landskerfi. Slíkt fyrirkomulag hefur verið hjá Þjóðskrá Íslands þar sem skráð stolin eða týnd íslensk skilríki í vegabréfaskrá Þjóðskrár færast með sjálfvirkum hætti inn í Schengen-upplýsingakerfið. Með sama móti væri til að mynda hægt að tengja lögreglukerfið, LÖKE, við Schengen upplýsingakerfið, þannig að ef lögreglumaður t.d. skráir stolna bifreið í lögreglukerfið, myndu upplýsingarnar um bifreiðina færast með sjálfkrafa hætti inn í Schengen upplýsingakerfið. Ríkislögreglustjóri hefur þó ávallt umsjón með allri skráningu upplýsinga í kerfið en í því felst m.a. eftirlit með því að upplýsingar séu réttar og áreiðanlegar og að fullnægt sé skilyrðum

laganna fyrir skráningu, sbr. 2. mgr. Í ábyrgðinni felst einnig umsjón með því að upplýsingar um einstaklinga og muni sem skrá má í kerfið, séu skráðar og kerfið þannig fullnýtt, sbr. 3. mgr. Fullnýting kerfisins er mikilvæg til að stuðla að öryggi á Schengen svæðinu öllu. Það er mikilvægt að hvert og eitt lögbært yfirvald, t.d. lögregla, saksóknari og tollgæslan átti sig á gagnsemi upplýsingakerfisins og ýmist skrái beint eða óbeint eða óski skráningar á þeim upplýsingum sem skrá má í kerfið hverju sinni. Að öðrum kosti verður kerfið ekki fullnýtt. Á hinn bóginn verður utan verkahringis ríkislögreglustjóra að leggja mat á hvort önnur til þess bær yfirvöld hafi farið að lögum við töku þeirra ákvarðana sem geta legið til grundvallar skráningu í upplýsingakerfið, svo sem hvort heimild standi til að gefa út handtökuskipun eða vísa útlendingi úr landi og leggja bann við endurkomu hans, en slíkar ákvarðanir eru á ábyrgð lögbærra yfirvalda. Þá er það utan verkahringis ríkislögreglustjóra að vakta almennt stöðu eða framþróun einstakra mála annarra yfirvalda sem hafa skráð eða beðið um skráningu upplýsinga í kerfið. Það er á ábyrgð þess yfirvalds sem óskar skráningar í kerfið eða skráir í kerfið, hvort sem er beint eða óbeint, að uppfæra, afturkalla eða endurnýja skráningar, allt eftir því sem við á hverju sinni, sbr. 45. og 46. gr. laganna. Loks kemur fram í 3. mgr. að ráðherra setji nánari ákvæði í reglugerð um framkvæmd skráninga í kerfið. Er það fyrst og fremst til að stuðla að fullnýtingu kerfisins svo skráning verði ekki handahófskennd eftir stjórnvöldum, fyllsta jafnfræði verður að gæta og samræmis við skráningu meðal allra lögbærra aðila.

Ríkislögreglustjóri ber þannig samkvæmt 2. gr. ábyrgð á gæðum upplýsinga í kerfinu, sem skráðar eru. Gæði upplýsinga hafa ávallt verið mikilvæg þegar kemur að skráningu í kerfið en eitt af meginmarkmiðum frumvarps þessa er að leggja ríkari áherslu á gæði upplýsinga í kerfinu og ítreka ábyrgð stjórnvalda við skráningu í kerfið að tryggja að upplýsingar séu réttar og áreiðanlegar og skráðar með lögmætum hætti, til samræmis við skilyrði laganna fyrir skráningu.

Um 3. gr.

Í 3. gr. er fjallað almennt um starfsemi Schengen-upplýsingakerfisins. Er lögð sérstök áhersla á öryggi upplýsingakerfisins þannig að óviðkomandi fái ekki aðgang að því eða geti haft áhrif á skráningu í það. Hvíli þessi skylda bæði á ríkislögreglustjóra og þeim sem veitir honum tölvuþjónustu. Tekið er fram að öryggi skuli tryggja með skipulegum og kerfisbundnum hætti. Í 57. gr. frumvarpsins er síðan gert ráð fyrir að sett verði nánari fyrirmæli í reglugerð um öryggisþætti og innra eftirlit með upplýsingakerfinu, en gert er ráð fyrir að núgildandi reglugerð um sama efni verði uppfærð hið fyrsta. Þá er áréttað í greininni að tryggja skuli að kerfið starfi ávallt greiðlega og án truflana bæði innanlands og í tengingu við miðlæga hluta þess. Það er mjög mikilvægt enda er upplýsingakerfið m.a. hugsað sem hluti af mótvægisáðgerðum gegn afnámi persónubundins eftirlits á innri landamærum aðildarríkjanna. Því er ætlað að tryggja öryggi á Schengen-svæðinu, þar á meðal almannaöryggi og allsherjarreglu, en kerfið treystir eftirlit á ytri landamærum Schengen-svæðisins og greiðir fyrir samvinnu lögregluyfirvalda ríkjanna til að koma í veg fyrir og uppræta brotastarfsemi. Það er því alvarlegt ef kerfið liggur niðri til lengri eða skemmri tíma og getur slíkur niðurtími haft áhrif á öryggi allra landa innan svæðisins í heild sinni. Ríkislögreglustjóra ber einnig að tryggja að kerfið sé aðgengilegt þeim sem við það starfa og þurfa aðgang til að sinna störfum sínum og uppfylla ákvæði laga þessara.

Um 4. gr.

Í 4. gr. er fjallað um starfsemi SIRENE-skrifstofu, en öllum þátttökuríkjum Schengen-samstarfsins ber að reka SIRENE-skrifstofu sem er starfrækt 24 klukkustundir, 7 daga

vikunnar. Samkvæmt d-lið 2. mgr. 5. gr. lögreglulaga, nr. 90/1996, starfrækir ríkislögreglustjóri alþjóðadeild sem annast alþjóðleg boðskipti. Sú deild hefur frá upphafi þátttöku Íslands í Schengen-samstarfinu annast verkefni SIRENE-skrifstofunnar og gert er ráð fyrir að hún geri það áfram. Hlutverk ríkislögreglustjóra þegar kemur að Schengen-upplýsingakerfinu er þannig í raun tvíþætt. Annars vegar rekstur og ábyrgð kerfisins skv. 2. gr. og hins vegar starfræksla SIRENE-skrifstofu sem er miðlæg upplýsinga- og þjónustumiðstöð, sem meðal annars annast sendingu viðbótarupplýsinga til annarra SIRENE-skrifstofa, miðlar viðbótarupplýsingum í tengslum við smelli, sinnir fyrirgreiðslu á aðgerðum á grundvelli skráninga einstaklinga eða hluta í kjölfar smella, samhæfir og sannprófar gæði upplýsinga sem skráðar eru í upplýsingakerfið og annast miðlun upplýsinga innanlands til lögbærra stjórnvalda samkvæmt lögunum, sbr. 1. mgr. Upptalning 1. mgr. á verkefnum SIRENE-skrifstofunnar er ekki tæmandi en skrifstofan sinnir fjölmörgum öðrum verkefnum.

Í 2. mgr. er mælt fyrir um að SIRENE-skrifstofan skuli starfa 24 klukkustundir, 7 daga vikunnar, sbr. 2. mgr. 7. gr. reglugerðar (EB) nr. 2018/1862. Í gildandi lögum um Schengen-upplýsingakerfið er ekki samskonar afdráttarlaus krafa um starfsemi skrifstofunnar 24 klukkustundir, 7 daga vikunnar, þó mælt væri til þess að svo væri á vettvangi samstarfsins. Starfsemi skrifstofunnar hefur undanfarin tíu ár verið á dagvinnutíma, en á kvöldin og um helgar sinnir fjarskiptamiðstöð ríkislögreglustjóra vöktun tölvupósts, síma skrifstofunnar og símsvörun. Auk þess gátar fjarskiptamiðstöðin önnur kerfi lögreglunnar með tilliti til erinda sem eru áriðandi og þola ekki bið og afgreiðir eftir atvikum verkefni sem berast. SIRENE-skrifstofan samanstendur því í dag af alþjóðadeild og fjarskiptamiðstöðinni. Ekki er gert ráð fyrir að því fyrirkomulagi verði breytt þar sem ekki er unnt að mæta auknum kostnaði sem því fylgir að svo stöddu, en með fjarskiptamiðstöðinni er stöðug og óhindruð starfsemi kerfisins tryggð allan sólarhringinn, alla daga vikunnar. Þá hefur verið unnið að því þjálfar og auka getu starfsmanna fjarskiptamiðstöðvarinnar til að sinna verkefnum skrifstofunnar utan opnunartíma hennar. Á árinu 2019 var sex starfsmönnum fjarskiptamiðstöðvarinnar til að mynda tryggð fimm daga þjálfun á Schengen-upplýsingakerfið og starfsemina sem var til þess fallin að styrkja þjónustuna. Mikilvægt er að tryggja áfram fullnægjandi og reglulega þjálfun starfsfólks ríkislögreglustjóra sem að kerfinu koma, m.a. tungumálakunnáttu og þekkingu á gildandi lögum og reglum um kerfið, persónuvernd og upplýsingagæði hverju sinni, enda eykur frumvarp þetta starfsemi upplýsingakerfisins til muna, þ.e. fleiri tegundir upplýsinga verða skráðar í kerfið eftir gildistöku laganna. Enn fremur þarf að huga að nýjum upplýsingakerfum sem nú eru í þróun, þá fyrst og fremst komu- og brottfararkerfi og evrópskt kerfi um ferðaheimild, sbr. umfjöllun hér að framan. Þessi tvö kerfi koma til með að auka uppflettingar í Schengen-upplýsingakerfinu til muna, sem mun óhjákvæmilega fela í sér fleiri smelli og aðgerðir í kjölfarið. Til framtíðar verður svo stefnt að fullum opnunartíma SIRENE-skrifstofunnar.

Í 3. mgr. 4. gr. er kveðið á um skilvirkni og öryggi við miðlun viðbótarupplýsinga, en beiðni um viðbótarupplýsingar ber að svara innan 12 klst. frá móttöku, nema beiðni varði hryðjuverk, skráningu einstaklinga til handtöku og afhendingar eða framsals, eða skráningu barns skv. a-lið 2. mgr. 10. gr., en í slíkum tilvikum skal beiðni svarað án tafar, sbr. 3. mgr. 8. gr. reglugerðar (EB) nr. 2018/1862. Að lokum ber að ítreka að með frumvarpi þessu er verið að innleiða þrjár reglugerðir ESB sem Ísland er skuldbundið af vegna þátttöku í Schengen-samstarfinu. Svigrúm til innleiðingar er því afar takmarkað og krafa reglugerðanna er afdráttarlaus um að starfsemi skuli vera 24 klukkustundir, 7 daga vikunnar.

Í 4. mgr. er kveðið á um að SIRENE-skrifstofan skuli útbúa og gera aðgengilega fyrir lögbær yfirvöld nauðsynlegar upplýsingar um Schengen-upplýsingakerfið, þar á meðal

notkunleiðbeiningar og annast menntun og þjálfun notenda kerfisins. Þetta er mikilvægur liður í verkefnum SIRENE-skrifstofunnar enda menntun og þjálfun notenda grunnþáttur í fullnýtingu kerfisins og réttri nýtingu þess samkvæmt lögunum.

Um 5. gr.

Samskonar ákvæði er ekki að finna í núgildandi lögum um Schengen-upplýsingakerfið á Íslandi, en nauðsynlegt þykir að bæta því við lögin. Markmið orðskýringanna er að gera lögin aðgengilegri og tryggja samræmda framkvæmd. Orðskýringarnar eru fengnar úr öðrum lögum og Schengen reglugerðunum þremur sem frumvarpi þessu er ætlað að innleiða.

Að öðru leyti þarfnast greinin ekki skýringa.

Um 6. gr.

Í 6. gr. er fjallað um markmið Schengen-upplýsingakerfisins.

Í 1. mgr. segir að skráning í upplýsingakerfið skuli miða að því að tryggja almannaoöryggi og allsherjarreglu, þar með talið öryggi ríkisins, en rétt þykir að þessi tilgangur upplýsingakerfisins sé beinlínis tilgreindur í lögunum. Til að tryggja persónuvernd er á hinn bóginn nauðsynlegt að gera takmarkanir á skráningu í upplýsingakerfið, en einungis ákveðnar upplýsingar verða skráðar í kerfið í tilteknu skyni og ef nægjanlega brýnt tilefni er til skráningar. Þannig verður aðeins heimilt að skrá þær upplýsingar sem getur í 7., 9., 10., 12., 13., 15., 20., 26., 27., 35., og 36. gr. laganna að því marki sem það er nauðsynlegt með hliðsjón af tilgangi skráningar. Aðrar upplýsingar verða ekki skráðar í kerfið. Athuga skal í hverju tilviki fyrir sig hvort þessum áskilnaði sé fullnægt og tilefni til skráningar nægjanlega brýnt. Það verður því að meta nauðsyn hvernar skráningar og við það mat verður að líta til þess samhengis sem er á milli upplýsinga og tilgangs skráningar. Þannig getur verið nauðsynlegt að skrá ákveðnar upplýsingar til að fá eftirlýstan mann handtekinn og framseldan meðan óþarft væri að skrá sömu upplýsingar þegar manni verður meinuð landgangi. Í þessari grein er einvörðungu fjallað um skráningu upplýsinga en í öðrum greinum frumvarpsins er fjallað um takmarkanir sem gilda um notkun slíkra upplýsinga, aðgerðir sem grípa má til á grundvelli skráninga, geymsluátíma upplýsinga og reglulegt endurmat skráninga.

II. KAFLI

Í II.-V. kafla er kveðið á um hvaða upplýsingar verða skráðar í upplýsingakerfið og í hvaða tilgangi, annars vegar um einstaklinga (II., III. og IV. kafla) og hins vegar um hluti (V. kafla) og er upptalningin tæmandi. Þótt aðrar upplýsingar en um getur í köflunum verði ekki skráðar í upplýsingakerfið getur SIRENE skrifstofunni eftir atvikum verið heimilt að koma þeim á framfæri með öðrum hætti þá í formi viðbótarupplýsinga.

Um 7. gr.

Ákvæði 7. gr. fjallar um skráningu upplýsinga um einstaklinga í kerfið og byggist á 20.-23. gr. reglugerðar (EB) nr. 2018/1862.

Í 1. mgr. er tæmandi upptalning á hvaða upplýsingar um einstaklinga skrá má í kerfið. Með einstaklingum er hér bæði átt við EES- og EFTA- borgara og þriðju-ríkis borgara. Ákvæði 7. gr. á þó ekki við um skráningar þriðja-ríkis borgara vegna ákvarðana um frávísanir og brottvísanir en um slíkar skráningar gilda ákvæði III. og IV. kafla.

Í 2. mgr. 7. gr. er kveðið á um að áður en skráning einstaklings í upplýsingakerfið fari fram skuli ganga úr skugga um að hjá íslenskum stjórnvöldum sé til meðferðar mál sem gefi tilefni til skráningar. Til dæmis að kanna hvort viðkomandi er skráður í lögreglukerfið, LÖKE. Þessi

athugun er á ábyrgð þess stjórnvalds sem óskar eftir skráningu hverju sinni, til dæmis saksóknara þegar óskað er eftir eftirlýsingu í upplýsingakerfinu til handtöku og afhendingar á grundvelli evrópskrar handtökuskipunar. Þá skal einnig ganga úr skugga um að fullnægjandi grundvöllur sé til staðar fyrir hverri og einni skráningu og að skráningin sé til samræmis við ákvæði laganna. Með þessu er í raun átt við að stjórnvald skuli ekki óska eftir skráningu eða framkvæma skráningu í upplýsingakerfið án þess að fullnægjandi grundvöllur sé til staðar sbr. ákvæði laganna. Til dæmis verður einstaklingur ekki skráður í kerfið skv. 9. gr. nema til staðar sé handtökuskipun, útgefin af þar til bæru yfirvaldi skv. lögum hér á landi. SIRENE-skrifstofan hefur einnig ákveðnu eftirlitshlutverki að gegna hér enda hefur hún umsjón með allri skráningu í kerfið. Þessar kröfur fyrir skráningu eru eðlilegur liður í því að vernda persónuvernd einstaklinga. Upplýsingar um einstaklinga verða því ekki skráðar sjálfkrafa heldur verður að meta nauðsyn hverrar skráningar fyrir sig. Til viðbótar verða að liggja fyrir nauðsynlegar lágmarksupplýsingar um einstakling, sbr. 3. mgr. Aðrar upplýsingar sem upptaldar eru í 1. mgr. skal skrá í kerfið ef þær liggja fyrir, þó verða upplýsingar um sérstök varanleg líkamleg einkenni einungis skráðar ef nauðsyn þykir til að bera kennsl á viðkomandi. Er þetta vegna persónuverndarsjónarmiða. Undanþága frá kröfu 3. mgr. um lágmarksupplýsingar má finna í 4. mgr., þ.e. þegar einstaklingur er óþekktur og eftirlýstur fyrir hryðjuverk eða alvarlegt afbrot. Í slíkum tilvikum er heimilt að skrá einungis fingraför viðkomandi í kerfið, þá fyrst og fremst til auðkenningar finnist einstaklingur. Með alvarlegu afbroti er átt við brot sem varðað getur að lögum sex ára fangelsi, eða brýtur gegn 175. gr. a., 210. gr. a., 210. gr. b. eða 226. gr. almennra hegningarlaga.

Í 5. mgr. er kveðið á um þá meginreglu að einungis sé heimilt að skrá eina skráningu fyrir hvern og einn einstakling í kerfið og í þeim tilgangi skal ganga úr skugga um að ekki sé til staðar skráning í kerfinu um sama einstakling, áður en ný skráning er framkvæmd. Í þeim tilgangi skal kanna fingraför ef þau liggja fyrir. Á þessu geta þó verið undantekningar. Ef ríki telur nauðsyn að bæta nýrri skráningu varðandi sama einstakling í kerfið er það heimilt, svo lengi sem sú skráning er ekki ósamrýmanleg skráningu um viðkomandi einstakling sem þegar er í kerfinu. Ef ný skráning er ósamrýmanleg þeirri sem þegar er í kerfinu ber skráningarríkjunum að hafa samráð með skiptum á viðbótarupplýsingum, til að ná samkomulagi áður en ný skráning fer fram, nema alvarlegir þjóðarhagsmunir séu í húfi, sbr. 6. mgr. ákvæðisins.

Í 7. mgr. er fjallað um skráningu þriðja-ríkis borgara sem njóta réttarins til frjálsrar farar á Schengen-svæðinu, en það almenna skilyrði er sett að slíkar skráningar séu í samræmi við ákvæði XI. kafla útlendingalaga. Með kaflanum eru ákvæði tilskipunar 2004/38/EB um frjálsa för, nánar tiltekið um rétt EES og EFTA borgara og aðstandenda þeirra til frjálsrar farar og dvalar á EES svæðinu, innleidd.

Loks kemur fram í 8. mgr. og 9. mgr. að um skráningu þriðja-ríkis borgara vegna ákvörðunar um frávísun gildi ákvæði III. kafla. og um skráningu þriðja-ríkis borgara vegna ákvörðunar um brottvísun gildi ákvæði IV. kafla. Rétt þykir að hafa ákvæði um skráningu ákvarðana um frávísanir þriðja-ríkis borgara annars vegar og skráningar ákvarðana um brottvísanir þriðja-ríkis borgara hins vegar í sérstökum köflum enda eru ákveðin skilyrði fyrir slíkum skráningum og tilgangurinn sá að tryggja framkvæmd þeirra og koma í veg fyrir misnotkun og endurkomu vegna þeirra.

Um 8. gr.

Í 8. gr. er fjallað um flöggun skráninga sem byggist á 24. og 25. gr. reglugerðar (EB) nr. 2018/1862.

Í 1. mgr. kemur fram að ef Schengen-ríki, sem ekki er jafnframt skráningarríki, telur aðgerð sem grípa ber til á grundvelli skráningar skv. 9. gr. um eftirlýsingu til handtöku og afhendingar eða framsals, 10. gr. um horfna eða viðkvæma einstaklinga sem þarf að varna gegn ferðalögum og 13. gr. um skráningu einstaklinga vegna eftirlits með leynd, rannsóknareftirlits eða markviss eftirlits, andstæða landslögum sínum, alþjóðlegum skuldbindingum eða grundvallar þjóðarhagsmunum, má viðkomandi ríki óska eftir því að flagg verði sett gagnvart umræddri skráningu í þeim tilgangi að aðgerð sem gripið verður til á grundvelli skráningar fari ekki fram á yfirráðasvæði viðkomandi ríkis. Þannig getur Ísland svo dæmi sé tekið óskað eftir að flagg verði sett gagnvart skráningu annars ríkis til handtöku og framsals ef íslensk stjórnvöld meta það svo að handtaka og framsal á umræddum einstaklingi myndi brjóta í bága við landslög okkar. Með flagginu er skráning í raun gerð óvirk hér á landi og komið í veg fyrir að aðgerð, sem grípa á til vegna skráningar, í þessu tilviki handtaka og framsal, fari fram á íslensku yfirráðasvæði. Ef um er að ræða skráningu skv. 9. gr. getur skráningarríki þó, þrátt fyrir flöggun annars ríkis, óskað þess að upplýsinga verði aflað um dvalarstað viðkomandi einstaklings er skráning varðar. Ríkið sem annast framkvæmd aðhefst þá ekki frekar á grundvelli skráningar en getur miðlað upplýsingum um dvalarstað ef einstaklingur finnst á yfirráðasvæði þess.

Til þess að gera ríki kleift að óska eftir flöggun gagnvart skráningum skv. 9. gr. um eftirlýsingu til handtöku og afhendingar eða framsals skulu öll Schengen-ríki sjálfkrafa tilkynna um nýjar slíkar skráningar með sendingu viðbótarupplýsinga, sbr. 2. mgr. Þannig fá ríkin upplýsingar um slíkar skráningar í rauntíma og hafa ráðrúm til að óska eftir flaggi, ef þau telja aðgerð sem grípa á til á grundvelli skráningar andstæð landslögum, alþjóðlegum skuldbindingum eða grundvallar þjóðarhagsmunum.

Ef um er að ræða sérstaklega áriðandi og alvarlegt tilvik, getur ríkið sem skráði einstakling í upplýsingakerfið, farið þess á leit að ríkið sem annast framkvæmd aðgerðar á grundvelli skráningar, og jafnframt óskaði eftir flöggun skráningar, að umrætt ríki dragi flagg til baka, sbr. 3. mgr. Ef ríkið sem annast framkvæmd getur dregið flagg til baka ber ríkinu að gera nauðsynlegar ráðstafanir til að tryggja framkvæmd aðgerðar á grundvelli skráningar hið fyrsta.

Ef um er að ræða skráningu til handtöku og afhendingu einstaklings til eða frá Íslandi, á grundvelli handtökuskipunar og ríkissaksóknari hefur þegar synjað um framkvæmd á grundvelli skráningar vegna þess að fyrirbyggjandi eru ástæður til synjunar skv. lögum nr. 51/2016 um handtöku og afhendingu manna til og frá Íslandi vegna refsiverðra verknaða á grundvelli handtökuskipunar, skal ríkislögreglustjóri fara fram á það við skráningarríki að setja flagg gagnvart skráningunni enda verður hún ekki framkvæmd vegna fyrirbyggjandi synjunar ríkissaksóknara, sbr. 4. mgr. Ríkislögreglustjóri getur einnig farið fram á að flaggi verði bætt við skráninguna ef viðkomandi einstaklingur, sem skráningin varðar, er látinn laus af hálfu lögreglu eða dómsmálayfirvalda í afhendingarferlinu. Hér skal athugast eins og að framan greinir, að það er almennt ekki hlutverk ríkislögreglustjóra að vakta stöðu eða framþróun einstakra mála annarra yfirvalda sem hafa skráð eða beðið um skráningu upplýsinga í Schengen-upplýsingakerfið. Eins og í þessu tilviki er það hlutverk þar til bærðs yfirvalds sem skráði eða bað um skráningu í upplýsingakerfið, að uppfæra skráninguna og/eða upplýsa ríkislögreglustjóra að viðkomandi hafi verið látinn laus af hálfu lögreglu eða dómsmálayfirvalda í afhendingarferlinu. Í kjölfarið getur ríkislögreglustjóri farið fram á að flaggi verði bætt við skráninguna.

Að fyrirmælum ríkissaksóknara getur ríkislögreglustjóri þó einnig krafist þess, annaðhvort á grundvelli almennra fyrirmæla eða í einstöku tilviki, að skráningarríkið bæti flaggi við

skráningu vegna handtöku með afhendingu í huga ef augljóst er að synja verður um framkvæmd evrópsku handtökuskipunarinnar, sbr. 5. mgr.

Samkvæmt 6. mgr. annast SIRENE-skrifstofa skráningaríkis flöggun skráninga samkvæmt beiðni þess ríkis sem óskar flöggunar. Þannig mun SIRENE-skrifstofan á Íslandi annast flöggun skráninga hér á landi, eftir beiðni annarra ríkja.

Um 9. gr.

Í 9. gr. er heimild til að skrá einstakling í upplýsingakerfið vegna eftirlýsingar viðkomandi til handtöku og afhendingar eða framsals. Greininni er ætlað að innleiða 26.-31. gr. reglugerðar (EB) nr. 2018/1862.

Skv. 1. mgr. skulu slíkar skráningar einungis gerðar á grundvelli beiðni dómsmálayfirvalda, nema um sé að ræða evrópska eða norræna handtökuskipun en um slíkar handtökuskipanir gilda lög nr. 51/2016 um handtöku og afhendingu manna til og frá Íslandi vegna refsiverðra verknaða á grundvelli handtökuskipunar. Í 2. mgr. er kveðið á um að skráningu til eftirlýsingar til handtöku og afhendingar skuli fylgja afrit af upphaflegri handtökuskipun, einni eða fleiri. Það athugast að hér er ekki átt við alþjóðlegar handtökuskipanir til handtöku og framsals, einungis evrópskar eða norrænar handtökuskipanir til handtöku og afhendingar. Öðrum upplýsingum sem tengjast evrópskri eða norrænni handtökuskipun, sbr. lög nr. 51/2016, skal SIRENE-skrifstofan miðla sem viðbótarupplýsingum.

Í 3. mgr. er heimild til handa SIRENE-skrifstofunni, í tengslum við yfirstandandi aðgerð, að gera skráningu vegna eftirlýsingar til handtöku og afhendingar tímabundið óaðgengilega ábyrgum stjórnvöldum í öðrum löndum sem taka þátt í aðgerðinni. Hér skal tekið fram að SIRENE-skrifstofan getur einungis gert eigin skráningu óaðgengilega, ekki annarra ríkja nema hún óski sérstaklega eftir því. Heimildin á við að þremur skilyrðum uppfylltum. Í fyrsta lagi ef tilgangi aðgerðar verður ekki náð með öðrum hætti en að gera skráningu tímabundið óaðgengilega. Í öðru lagi ef samþykkis um að gera skráningu tímabundið óaðgengilega hefur verið aflað fyrirfram frá dómsmálayfirvöldum hér á landi og í þriðja lagi ef öllum þátttökuríkjum í aðgerðinni hefur verið tilkynnt um ákvörðunina um að gera skráninguna tímabundið óaðgengilega, en slík tilkynning er send í formi viðbótarupplýsinga. Skráning má ekki vera óaðgengileg lengur en í 48 klukkustundir. Ef nauðsyn þykir er heimilt að framlengja þann tíma í aðrar 48 klukkustundir.

Í 4. mgr. er heimild til að skrá ákveðna hluti í kerfið og tengja við skráningu einstaklings vegna eftirlýsingar til handtöku og afhendingar eða framsals, á grundvelli þess að rökstuddur grunur bendi til þess að hlutirnir tengist viðkomandi einstakling. Umræddir hlutir eru vélknúin ökutæki án tillits til slagrymis, eftirvagn með eigin þunga yfir 750 kg, hjólhýsi, báta, gáma, loftför, skotvopn og óútfyllt opinber skjöl sem hefur verið stolið, hafa verið seld ólöglega, hafa horfið eða verið ógilt eða fölsk tilvísun í slík skjöl. Um tengingu skráningar fer eftir 40. gr. laganna.

Í 5. mgr. er kveðið á um upplýsingar sem miðlað skal til annarra Schengen-ríkja í formi viðbótarupplýsinga í tengslum við skráningu vegna eftirlýsingar til handtöku og framsals, nánar tiltekið upplýsingum um yfirvald sem gaf út beiðni um handtöku, hvort til staðar er handtökuskipun eða fullnustuhæfur dómur um afplánun fangelsisrefsingar, eðli og heimfærsla afbrots til refsilaga, lýsing á málsatvikum, þar á meðal staður, stund og hlutur viðkomandi í afbrotinu, afleiðingar afbrots eins og mögulegt er og allar aðrar gagnlegar eða nauðsynlegar upplýsingar til að grípa til aðgerða á grundvelli skráningar.

Þegar handtaka eftirlýsts einstaklings til afhendingar eða framsals getur ekki farið fram, annað hvort vegna ástæðna sem greinir í 8. gr. laganna um flöggun eða vegna þess að rannsókn máls er ekki lokið, ber ríkinu sem fær beiðni um handtöku að miðla upplýsingum um dvalarstað viðkomandi, sbr. 6. mgr.

Um 10. gr.

Í 10. gr. er fjallað um skráningar horfinna eða viðkvæmra einstaklinga sem þarf að varna gegn ferðalögum og er ákvæðið byggt á 32. gr. reglugerðar (EB) nr. 2018/1862.

Í 1. mgr. er heimild til skráningar horfinna einstaklinga almennt annars vegar og horfinna einstaklinga sem taka þarf til gæslu tímabundið vegna eigin öryggis eða annarra hins vegar. Upplýsingar skv. 1. mgr. verða einungis skráðar á grundvelli ákvörðunar þar til bærri yfirvalda, það er ákvörðunar lögreglu, saksóknara eða dómara.

Í 2. mgr. er að finna heimild til skráningar upplýsinga um börn og viðkvæma einstaklinga sem varna þarf frá ferðalögum. Slíkar upplýsingar verða einungis skráðar á grundvelli ákvörðunar þar til bærri yfirvalda, t.d. lögreglu, saksóknara, dómara, sýslumanns eða barnaverndaryfirvalda og einungis í þeim tilvikum sem a-c-liður 2. mgr. greinir, nánar tiltekið ef um er að ræða; börn sem eiga á hættu að vera numin á brott af foreldri, fjölskyldumeðlim eða forráðamanni; börn sem eru í augljósri hættu á að vera numin á brott eða að viðkomandi fari frá yfirráðasvæði ríkis og verði fórnarlamb mansals, þvingaður í hjónaband, verði fyrir limlestun á kynfærum kvenna eða öðru kynbundnu ofbeldi, verði fórnarlamb eða þátttakandi í hryðjuverkum, verði aðili að vopnuðum átökum eða þátttakandi í fjandsamlegum aðgerðum eða; viðkvæma einstaklinga vegna eigin öryggis og vegna augljósrar hættu á að viðkomandi verði numinn á brott eða fari frá yfirráða svæði ríkis og verði fórnarlamb mansals eða kynbundins ofbeldis. Við skráningu upplýsinga skv. 2. mgr. þarf að koma skýrt fram á grundvelli hvaða staflíðs skráning er gerð.

Í 3. mgr. er kveðið á um að skráningu skv. 2. mgr. beri að yfirfara reglulega og endurmeta þörfina á að halda upplýsingunum í kerfinu en um yfirferð og endurmat skráninga er fjallað í 45. gr. laganna. Þetta þykir rétt að taka sérstaklega fram í 3. mgr. 10. gr. enda um viðkvæmar persónuupplýsingar að ræða fyrir einstaklinga í viðkvæmri stöðu.

Í 4. mgr. er heimild til að tengja saman skráningu hluta í kerfinu skv. 36. gr. og skráningu einstaklings skv. 2. mgr., að því gefnu að rökstuddur grunur bendi til þess að hlutirnir tengist viðkomandi. Hlutirnir sem tengja má skráningu einstaklings eru eftirfarandi: vélknúin ökutæki án tillits til slagrymis, eftirvagn með eigin þunga yfir 750 kg, hjólhýsi, báta, gáma, loftför og óútfyllt opinber skjöl sem hefur verið stolið, hafa verið seld ólöglega, hafa horfið eða verið ógilt eða fölsk tilvísun í slík skjöl. Um tengingu skráningar fer eftir 40. gr. laga þessara.

Um 11. gr.

Í 11. gr. er kveðið á um heimilar aðgerðir á grundvelli skráningar skv. 10. gr., nánar tiltekið skráningar horfinna eða viðkvæmra einstaklinga sem varna þarf frá ferðalögum. Ákvæðið er byggt á 33. gr. reglugerðar (EB) nr. 2018/1862.

Í 1. mgr. er fjallað um það ef einstaklingur sem skráður hefur verið í kerfið á grundvelli 10. gr. laganna er staðsettur hér á landi, en í slíkum tilvikum ber að miðla upplýsingum um viðkomandi til ríkisins sem skráði skráninguna í kerfið. Upplýsingum um staðsetningu verður ekki miðlað án samþykkis viðkomandi ef hann er skráður horfinn í kerfinu og hefur náð 18 ára aldri. Í slíkum tilvikum er þó heimilt að greina þeim sem tilkynnti viðkomandi horfinn, frá því að skráningu hafi verið eytt vegna þess að viðkomandi hefur verið staðsettur. Hér skal

tekið fram að SIRENE-skrifstofan hér á landi getur ekki eytt skráningum annars ríkis, meginreglan er sú að einungis skráningarríki getur eytt skráningu.

Í 2. mgr. er fjallað um það ef einstaklingur sem skráður er skv. 10. gr. og þarf að vernda vegna tilvika sem fjallað er um í a-c-lið 2. mgr. 10. gr. eða taka þarf til gæslu tímabundið vegna eigin öryggis eða annarra, finnst hér á landi. Í slíkum tilvikum skal hafa samráð við þar til bær yfirvöld hér á landi og í ríkinu sem skráði viðkomandi í kerfið til að ákvarða til hvaða aðgerða verður gripið. Samráð skal haft með miðlun viðbótarupplýsinga SIRENE-skrifstofa í ríkjunum sem hlut eiga að máli. Til samræmis við gildandi lög hér á landi er þó heimilt að færa viðkomandi á öruggan stað til að varna þeim frá ferðalögum.

Sé viðkomandi undir 18 ára aldri skal það sem barninu er fyrir bestu ávallt hafa forgang. Ákvarðanir um aðgerðir er varða barn skulu teknar í samráði við barnaverndaryfirvöld og innan 12 klukkustunda frá því barnið var staðsett, sbr. 3. mgr. 11. gr.

Um 12. gr.

Í 12. gr. er fjallað um skráningu einstaklinga í upplýsingakerfið vegna rannsóknar og meðferðar sakamáls. Ákvæðið er byggt á 34. gr. reglugerðar (EB) nr. 2018/1862.

Skv. 1. mgr. er heimilt að skrá upplýsingar um einstaklinga í Schengen-upplýsingakerfið vegna eftirgrennslanar um búsetu eða dvalarstað viðkomandi sem vitnis, ef viðkomandi hefur stöðu sakbornings sem hefur verið ákærður og koma þarf fyrir dóm eða ef birta á dóm í sakamáli fyrir viðkomandi eða boða hann til afplánunar fangelsisrefsingar.

Í 2. mgr. er heimild til að tengja eftirfarandi hluti, sem skráðir hafa verið í kerfið skv. 36. gr. skráningu einstaklings í kerfinu skv. 1. mgr. ef rökstuddur grunur bendir til þess að hlutirnir tengist viðkomandi: vélknúin ökutæki án tillits til slagrymis, eftirvagn með þunga yfir 750 kg, hjólhýsi, báta, gáma, loftför og óútfyllt opinber skjöl sem hefur verið stolið, hafa verið seld ólöglega, hafa horfið eða verið ógilt eða fölsk tilvísun í slík skjöl. Um tengingu skráningar fer eftir 40. gr. laga þessara.

Um 13. gr.

Þessi grein hefur að geyma heimild til að skrá upplýsingar um einstaklinga í kerfið til að fram fari eftirlit með leynd, rannsóknareftirlit eða markvisst eftirlit sbr. 14. gr. laga þessara. Greinin er byggð á 36. gr. reglugerðar (EB) nr. 2018/1862. Nánari útskýring á hvað átt er við með eftirliti með leynd, rannsóknareftirliti og markvissu eftirliti er að finna í 14. gr.

Upplýsingar um einstaklinga til að fram fari eftirlit með leynd, rannsóknareftirlit eða markvisst eftirlit verða þó einungis skráðar í kerfið í þeim tilgangi að koma í veg fyrir, koma upp um, rannsaka eða sækja til saka fyrir refsiverð brot, framfylgja ákvörðun um refsingu og koma í veg fyrir ógnir við almannaoöryggi í einum eða fleirum þeim aðstæðum sem upptaldar eru í a.-c-lið 1. mgr.

Í a-lið 1. mgr. er fjallað um aðstæður þegar ótvíræð gögn benda til þess að viðkomandi hafi í hyggju að fremja eða fremji einhver þau brot sem getur í 1. og 2. mgr. 2. gr. rammaákvörðunar Evrópusambandsins frá 13. júní 2002 um evrópsku handtökuskipunina. Í 2. mgr. 2. gr. rammákvörðunarinnar er langur lista brota upptalinn en sem dæmi má nefna, hryðjuverk, mansal, mannrán, kynferðislega misnotkun barna og barnaklám.

Í b-lið 1. mgr. er fjallað um aðstæður þegar skráðar upplýsingar um viðkomandi eru nauðsynlegar til þess að framfylgja úrskurði um refsivist eða öryggisráðstöfun gagnvart einstaklingi sem sakfelldur hefur verið fyrir einhver þau brot sem um getur í 1. og 2. mgr. 2. gr. rammaákvörðunar Evrópusambandsins frá 13. júní 2002 um evrópsku handtökuskipunina. Ísland samdi um aðild að evrópsku handtökuskipuninni með samningi árið 2006 sem hér á

landi gilda lög nr. 51/2016 um handtöku og afhendingu manna til og frá Íslandi vegna refsiverðra verknaða á grundvelli handtökuskipunar.

Loks er í c-lið 1. mgr. fjallað um aðstæður þegar heildarmat á viðkomandi, einkum á grundvelli fyrri refsiverðra brota, gefur ástæðu til að ætla að viðkomandi kunni að fremja þau brot sem um getur í 1. og 2. mgr. 2. gr. rammaákvörðunar Evrópusambandsins frá 13. júní 2002 um evrópsku handtökuskipunina. Þetta þýðir með öðrum orðum að skráning einstaklings svo eftirlit fari fram verður einungis gerð ef um alvarlegt tilvik er að ræða og grunur um að hann muni fremja afbrot studdur haldgóðum rökum. Til að tryggja samræmi skráninga í upplýsingakerfið mun ríkislögreglustjóri setja viðmið um hvenær skuli skrá einstaklinga í upplýsingakerfið samkvæmt framangreindu.

Skv. 2. mgr. er í þágu þjóðaröryggis heimilt að skrá upplýsingar um einstaklinga í kerfið til að fram fari eftirlit með leynd, rannsóknareftirlit eða markvisst eftirlit sbr. 14. gr. laga þessara, að beiðni yfirvalda sem bera ábyrgð á þjóðaröryggi Íslands, sem á Íslandi er lögregla, þegar rökstuddur grunur bendir til þess að skráning sé nauðsynleg til að koma í veg fyrir að alvarleg ógnun stafi af viðkomandi eða til þess að koma í veg fyrir alvarlegar ógnanir við innra eða ytra þjóðaröryggi. Tilkynna ber öðrum Schengen-ríkjum um skráninguna.

Loks er í 3. mgr. heimild til að tengja eftirfarandi hluti, sem skráðir hafa verið í kerfið skv. 36. gr. skráningu einstaklings í kerfinu skv. 1. og 2. mgr. ef rökstuddur grunur bendir til þess að hlutirnir tengist viðkomandi eða þeim tilvikum sem um ræðir í a-c-lið: vélknúin ökutæki án tillits til slagrymis, eftirvagn með eigin þunga yfir 750 kg, hjólhýsi, báta, gáma, loftför, skotvopn, óútfyllt opinber skjöl sem hefur verið stolið, hafa verið seld ólöglega, hafa horfið eða verið ógilt eða fölsk tilvísun í slík skjöl og aðra greiðslumiðla en reiðufé. Um tengingu skráningar fer eftir 40. gr. laga þessara.

Um 14. gr.

Í 14. gr. er að finna heimilar aðgerðir á grundvelli skráninga einstaklinga skv. 13. gr. Ákvæðið byggist á 37. gr. reglugerðar (EB) nr. 2018/1862.

Í 1. mgr. er kveðið á um hvaða upplýsingum skuli safna og miðla, eftir því sem unnt er, í þeim tilgangi að bregðast við skráningu um eftirlit með leynd, rannsóknareftirlit eða markviss eftirlit, nánar tiltekið upptalning í stafliðum a-h:

- a. að viðkomandi eða einhver þeirra hluta sem greinir í 3. mgr. 13. gr. hafi fundist, þ.e. vélknúin ökutæki án tillits til slagrymis, eftirvagn með þunga yfir 750 kg, hjólhýsi, báta, gáma, loftför, skotvopn, óútfyllt opinber skjöl sem hefur verið stolið, hafa verið seld ólöglega, hafa horfið eða verið ógilt eða fölsk tilvísun í slík skjöl og aðra greiðslumiðla en reiðufé;
- b. stað, tímasetningu og tilefni eftirlitsins,
- c. ferðaleið og áfangastaður,
- d. fylgdarmenn viðkomandi eða farþegar ökutækis, báts eða loftfars, eða fylgdarmenn handhafa óútfyllts opinbers skjals eða útgefnu persónuskilríkis, sem leiða má líkur að því að því að tengist viðkomandi,
- e. auðkenni og lýsingar á viðkomandi sem notast við óútfyllt opinbert skjal eða útgefið persónuskilríki sem skráð eru í kerfið,
- f. upplýsingar um vélknúin ökutæki án tillits til slagrymis, eftirvagn með þunga yfir 750 kg, hjólhýsi, báta, gáma, loftför, skotvopn, óútfyllt opinber skjöl sem hefur verið stolið, hafa verið seld ólöglega, hafa horfið eða verið ógilt eða fölsk tilvísun í slík skjöl og aðra greiðslumiðla en reiðufé sem notaðir eru,
- g. hlutina sem viðkomandi er með meðferðis, þar á meðal ferðaskilríki,

h. kringumstæður þess að viðkomandi eða hlutirnir upptaldir í f-lið voru staðsettir.

Í 2. mgr. er heimild til að óska frekari upplýsinga en þeirra sem greinir í 1. mgr., þó með þeim fyrirvara að persónuupplýsingar má einungis fara fram á þegar nauðsyn krefur vegna viðkomandi skráningar og þess afbrots sem er grundvöllur skráningar. Vinnsla persónuupplýsinga skal ávallt vera samkvæmt gildandi lögum þar um.

Í 3. mgr. kemur fram að um skráningu upplýsinga samkvæmt 1. og 2. mgr. fer samkvæmt íslenskum lögum, með öðrum orðum þá framkvæmir lögreglan á Íslandi eftirlit með leynd, rannsóknareftirlit og markvisst eftirlit og fer við störf sín eftir landslögum.

Í 4.-6. mgr. er að finna nánari útskýringu á framkvæmd eftirlits með leynd, rannsóknareftirliti og markvissu eftirliti. Í 4. mgr. er fjallað um eftirlit með leynd, sem felst í upplýsingasöfnun án þess að einstaklingur verði þess var. Þess ber að geta að við eftirlit með leynd er lögreglu ekki óheimilt að hafa afskipti af einstaklingi með öllu, viðkomandi getur til að mynda sætt umferðareftirliti lögreglu, en þó einungis þannig að viðkomandi verði ekki var við raunverulegan tilgang afskiptanna. Við framkvæmd slíks eftirlits ber að afla allra gagna sem mögulegt er og upptalin eru í 1. mgr., þó einungis þannig að eftirlitið haldist með leynd og viðkomandi verði ekki var við eftirlitið. Um framkvæmd eftirlits með leynd fer að öðru leyti eftir íslenskum lögum.

Í 5. mgr. er fjallað um rannsóknareftirlit og að slíkt eftirlit skuli samanstanda af viðtali við viðkomandi einstakling, þar á meðal á grundvelli upplýsinga eða ákveðinna spurninga til að afla þeirra upplýsinga sem 1. mgr. kveður á um, og sem tengd eru skráningu ríkis í upplýsingakerfið. Með rannsóknareftirliti er þannig almennt verið að afla upplýsinga sem skráningarríkið hefur sérstaklega óskað eftir, t.d. upplýsingar um tiltekið ökutæki. Um viðtalið fer eftir íslenskum lögum.

Í 6. mgr. er fjallað um markvisst eftirlit. Þar kemur fram að leit á einstaklingum, í ökutækjum, bátum, loftförum, gámum og hlutum sem viðkomandi er með meðferðis er heimil við framkvæmd markvissu eftirlits. Um leitina fer eftir gildandi landslögum hvers og eins ríkis. Þannig er sem dæmi ekki heimilt að leita á einstaklingi nema hann sé grunaður um brot nema sérstakar heimildir séu til þess til dæmis skv. tollalögum. Engin leynd er yfir markvissu eftirliti.

Um 15. gr.

Ákvæðið kveður á um skráningar óþekktra einstaklinga sem lýst er eftir í þeim tilgangi að bera kennsl á þá. Heimilt er að skrá heil fingraför eða lófaför óþekktra einstaklinga í upplýsingakerfið, eða hluta fingrafara eða lófafara, í þeim tilgangi að bera kennsl á viðkomandi einstakling, ef fingraförin eða lófaförin fundust á vettvangi hryðjuverks eða annars alvarlegs brots sem er til rannsókna. Skráning slíkra fingra- eða lófafara skal þó einungis fara fram ef sterkar líkur eru á að þau tilheyri þeim sem framdi brotið, sbr. 40. gr. reglugerðar (EB) nr. 2018/1862. Líkt og í 4. mgr. 7. gr. er með alvarlegu afbroti átt við brot sem varðað getur að lögum sex ára fangelsi, eða brýtur gegn 175. gr. a., 210. gr. a., 210. gr. b. eða 226. gr. almennra hegningarlaga.

Um 16. gr.

Í 16. gr. er kveðið á um heimilar aðgerðir á grundvelli smells vegna skráningar skv. 15. gr. Fáist smellur skal auðkenni viðkomandi staðfest til samræmis við lög um meðferð sakamála. SIRENE skrifstofan skal í kjölfarið miðla upplýsingum um auðkenni og dvalarstað viðkomandi til ríkisins sem skráði fingraförin í upplýsingakerfið. Greinin er byggð á 41. gr. reglugerðar (EB) nr. 2018/1862.

Um 17. gr.

Í 17. gr. er kveðið á um hvernig greina eigi á milli tveggja einstaklinga með svipuð auðkenni. Þegar í ljós kemur við nýja skráningu einstaklings í kerfið að þegar er til staðar skráning um einstakling með sömu auðkennislýsingu, og ekki er hægt að staðfesta um réttmæti annars hvors einstaklingsins, skal SIRENE-skrifstofan, með miðlun viðbótarupplýsinga, hafa samband við hitt skráningaríkið innan 12 klukkustunda til að gáta hvort um er að ræða tvær skráningar varðandi sama einstakling, sbr. 1. mgr. Tímafresturinn er til samræmis við 61. gr. reglugerðar (EB) nr. 2018/1862, sem kveður skýrt á um að hafa verður samband við hitt skráningaríkið innan 12 klukkustunda.

Í 2. mgr. kemur fram að ef niðurstaða er sú eftir athugun skv. 1. mgr. að um sama einstakling er að ræða skal beita málsmeðferð skv. 6. mgr. 7. gr. Leiði athugun skv. 1. mgr. í ljós að ekki er um sama einstakling að ræða skal bæta við skráningu nauðsynlegum upplýsingum til að forðast það að röng kennsl séu borin á einstakling.

Um 18. gr.

Í 18. gr. er fjallað um viðbótargögn til að takast á við misnotkun auðkenna og byggist á 62. gr. reglugerðar (EB) nr. 2018/1862.

Í 1. mgr. kemur fram að sé hætt á að upp geti komið misskilningur vegna einstaklings sem skráður er í kerfið og þess einstaklings hvers auðkenni hefur verið misnotað, má samkvæmt samþykki þess síðarnefnda bæta upplýsingum um viðkomandi við skráningu til að koma í veg fyrir neikvæðar afleiðingar misnotkunar auðkenningar. Einstaklingur hvers auðkenni hefur verið misnotað er heimilt að afturkalla samþykki sitt varðandi vinnslu persónuupplýsingar sínar.

Í 2. mgr. er tæmandi upptalning á þeim tilvikum er nota má upplýsingar um einstakling hvers auðkenni hefur verið misnotað, annars vegar til að greina á milli þess sem auðkenni hefur verið misnotað og þess sem skráður er í upplýsingakerfið og hins vegar til að gera einstaklingi hvers auðkenni hefur verið misnotað kleift að sanna á sér deili og að auðkenni viðkomandi hafi verið misnotað.

Í a-j-lið 3. mgr. eru svo taldar upp þær upplýsingar sem skrá má í kerfið um einstaklinga hvers auðkenni hefur verið misnotað, að fengnu samþykki viðkomandi. Með samþykki í 1. og 3. mgr. er átt við samþykki skv. skilgreiningu persónuverndarlaga, nánar tiltekið óþvinguð, sértæk, upplýst og ótvíræð viljayfirlýsing viðkomandi um að hann samþykki, með yfirlýsingu eða ótvíræðri staðfestingu, að upplýsingum verði bætt við skráningu í upplýsingakerfinu til að koma í veg fyrir neikvæðar afleiðingar misnotkunar auðkenningar.

III. KAFLI

Í III. og IV. kafla frumvarpsins er kveðið á um skráningu ákvarðana um frávísanir og brottvísanir þriðju-ríkis borgara í upplýsingakerfið. Um er að ræða nýjung í lögum um Schengen-upplýsingakerfið en hingað til hefur verið valkvætt fyrir ríki að skrá slíkar ákvarðanir í kerfið. Með stórauðnum straumi flóttamanna og ólögmætum fólksflutningum til Evrópu undanfarin ár jókst þörfin á aðgerðum til að auka öryggi Schengen-svæðisins í heild. Skyldubundin skráning allra Schengen-ríkjanna á ákvörðunum um frávísanir og brottvísanir er liður í þessum aðgerðum. Ákvörðun um frávísun eða brottvísun þriðja-ríkis borgara sem tekin er af einu Schengen-ríki gildir raunar á svæðinu öllu. Hins vegar er afar erfitt að framfylgja slíkri ákvörðun utan lögsögu hvers og eins ríkis, nema öll þátttökuríkin hafi aðgang að ákvörðunum annarra ríkja. Með skyldubundinni skráningu ákvarðana um frávísanir og

brottvísanir í upplýsingakerfið verður yfirsýnin möguleg og framfylgni ákvarðana einfaldari og skilvirkari. Þannig verður auðveldara að koma í veg fyrir endurkomu óæskilegra þriðja-ríkis borgara inn á svæðið og misnotkun.

Æskilegast væri að búa þannig um hnútana tæknilega að þegar Útlendingstofnun, sem tekur ákvarðanir um að vísa einstaklingum frá landinu, skráir slíkar ákvarðanir í upplýsingakerfið sitt Erlend skráist um leið nauðsynlegar upplýsingar sjálfkrafa í Schengen-upplýsingakerfið. Þannig yrði komið í veg fyrir tvíverknað og misræmi milli skráninga í mismunandi kerfum. Fyrirmynd að sjálfvirkri skráningu má finna hjá Þjóðskrá Íslands, eins og greint hefur verið frá hér að framan. Ríkislögreglustjóri hefur þó ávallt umsjón með skráningum líkt og 2. gr. kveður á um og þá fer um vinnslu persónuupplýsinga og persónuvernd eftir IX. kafla.

Ákvæði III. kafla um skráningu ákvarðana um frávísun eru byggð á reglugerð (EB) nr. 2018/1861 um notkun Schengen-upplýsingakerfisins við landamæraeftirlit og ákvæði IV. kafla um skráningu ákvarðana um brottvísun eru byggð á reglugerð (EB) nr. 2018/1860 um notkun Schengen-upplýsingakerfisins við brottvísanir útlendinga í ólögmætri dvöl á Schengen-svæðinu.

Um 19. gr.

Ákvæðið byggir á 24. gr. reglugerðar (EB) nr. 2018/1861. Í ákvæðinu er kveðið á um skilyrði fyrir skráningu ákvarðana um frávísun þriðja-ríkis borgara í upplýsingakerfið, en slíkar ákvarðanir ber að skrá í upplýsingakerfið ef annað skilyrðanna er uppfyllt. Skilyrðin eru annars vegar að ef grundvöllur ákvörðunar um frávísun, sem tekin hefur verið til samræmis við gildandi lög þar um, sé sá að viðkomandi telst ógn við allsherjarreglu, almannaoðryggi eða þjóðaröryggi og hins vegar ef ákvörðun um endurkomubann hefur verið tekin til samræmis við útlendingalög, en þar eru innleidd ákvæði tilskipunar 2008/115/EB um brottvísanir. Sú tilskipun telst þróun á Schengen samstarfinu og er þannig skuldbindandi fyrir Ísland, enda innleidd í útlendingalög. Í 2. mgr. 19. gr. er svo kveðið á um að þau tilvik sem greinir í a-lið 1. mgr. eigi við í eftirfarandi þremur tilvikum; ef viðkomandi hefur verið dæmdur til fangelsisvistar fyrir afbrot sem varðar eins árs refsivist eða meira; rökstuddur grunur er fyrir því að viðkomandi hafi framið alvarlegt afbrot, hryðjuverk, eða það er rökstuddur grunur um að viðkomandi hafi ásetning til að fremja slík afbrot á Schengen-svæðinu eða; viðkomandi hefur gerst brotlegur eða gert tilraun til að brjóta gildandi lög um komu og dvöl á Schengen-svæðinu. Með alvarlegu afbroti er átt við brot sem varðað getur að lögum sex ára fangelsi, eða brýtur gegn 175. gr. a., 210. gr. a., 210. gr. b. eða 226. gr. almennra hegningarlaga.

Í 3. mgr. kemur fram að til að koma í veg fyrir endurkomu einstaklings inn á Schengen-svæðið, skal skráning ákvörðunar um frávísun taka gildi í kerfinu um leið og viðkomandi hefur yfirgefið landið eða eins fljótt og auðið er eftir að ríkislögreglustjóri hefur fengið haldgóðar vísbendingar þess efnis að viðkomandi hafi yfirgefið landið. Rétt er að taka fram að almennt verður ákvörðun um frávísun ekki skráð í upplýsingakerfið fyrr en eftir að hún hefur verið birt aðila máls, nema það sé augljóslega óþarft, enda miðast upphafstími réttaráhrifa stjórnvaldsákvörðunar við það þegar ákvörðun er komin til aðila, sbr. 20. gr. stjórnsýslulaga nr. 37/1993.

Loks er í 4. mgr. kveðið á um kærurétt, en einstaklingur sem sætir ákvörðun um frávísun samkvæmt 1. mgr. getur kært ákvörðunina og fer um málsmeðferð skv. lögum um útlendinga.

Um 20. gr.

Ákvæðið byggir á 20.-23. gr. reglugerðar (EB) nr. 2018/1861 og fjallar um hvaða upplýsingar megj skrá í upplýsingakerfið vegna ákvörðunar um frávísun þriðja ríkis borgara og skilyrði fyrir skráningu.

Í a-v-lið 1. mgr. 20. gr. er kveðið á um hvaða upplýsingar skrá megj í kerfið vegna ákvörðunar um frávísun þriðja-ríkis borgara skv. 19. gr. og er upptalningin tæmandi.

Í 2. mgr. er almennt skilyrði fyrir skráningu ákvarðana um frávísun, nánar tiltekið skal, áður en skráning skv. 1. mgr. í upplýsingakerfið fer fram, ákvarða hvort grundvöllur skráningar er fullnægjandi og til samræmis við ákvæði laga þessara. Hið sama á við þegar skráning er framlengd. Ef grundvöllur ákvörðunar um frávísun er tengd hryðjuverkum telst slíkt fullnægjandi grundvöllur til skráningar. Í undantekningartilvikum, með vísan til almannaöryggis og allsherjarreglu er þó heimilt að víkja frá skráningu ef líklegt þykir að skráning hindri eða hafi með öðrum hætti áhrif á rannsókn eða saksókn málsins.

Í 3. mgr. er kveðið á um að ákvörðun um frávísun þriðja-ríkis borgara verði ekki skráð í upplýsingakerfið skv. 1. mgr. nema eftirfarandi lágmarksupplýsingar liggi fyrir: nafn, fæðingardagur, ástæða fyrir skráningu, tilvísun til ákvörðunarinnar sem varð tilefni skráningar, aðgerðir sem farið er fram á og á hvaða grundvelli ákvörðun um frávísun er byggð. Aðrar upplýsingar sem talðar er upp í 1. mgr. skal skrá í kerfið, ef þær liggja fyrir. Upplýsingar um sérstök varanleg líkamleg einkenni skal þó einungis skrá ef nauðsyn þykir til að bera kennsl á viðkomandi þriðja-ríkis borgara.

Áður en upplýsingar um einstakling eru skráðar í kerfið skv. 1. mgr. skal ganga úr skugga um að ekki sé þegar til staðar skráning í kerfinu varðandi sama einstakling, sbr. 4. mgr. 20. gr. Í þeim tilgangi skal kanna fingraför ef þau liggja fyrir.

Loks kemur fram í 5. mgr. að einungis er heimilt að skrá eina skráningu fyrir hvern einstakling í kerfið. Önnur ríki mega þó, þegar nauðsyn þykir, bæta nýrri skráningu varðandi sama einstakling, svo lengi sem sú skráning er ekki ósamrýmanleg skráningu um viðkomandi einstakling sem þegar er í kerfinu. Sé ný skráning ósamrýmanleg þeirri sem þegar er í kerfinu ber ríkjum að hafa samráð með skiptum á viðbótarupplýsingum, til að ná samkomulagi áður en skráning fer fram, nema alvarlegir þjóðarhagsmunir séu í húfi.

Um 21. gr.

Ákvæðið byggist á 26. gr. reglugerðar (EB) nr. 2018/1861. Í ákvæðinu eru að finna skilyrði fyrir skráningu þriðju-ríkis borgara í upplýsingakerfið sem njóta réttarins til frjálsrar farar á Schengen-svæðinu, en það almenna skilyrði er sett í 1. mgr. að slíkar skráningar séu í samræmi við ákvæði XI. kafla útlendingalaga, en með kaflanum eru ákvæði tilskipunar 2004/38/EB um frjálsa för, nánar tiltekið um rétt EES og EFTA borgara og aðstandenda þeirra til frjálsrar farar og dvalar á EES svæðinu, innleidd. Í 2. mgr. er kveðið á um að ef smellur fæst á skráningu skv. 20. gr. laganna, það er skráningu frávísunar þriðja-ríkis borgara sem nýtur réttarins til frjálsrar farar, skal SIRENE-skrifstofan þegar í stað hafa samband við skráningarríki með miðlun viðbótarupplýsinga til að komast að samkomulagi um aðgerðir sem grípa á til.

Um 22. gr.

Ákvæðið byggir á 27. gr. reglugerðar (EB) nr. 2018/1861. Í ákvæðinu er kveðið á um fyrirframsamráð Schengen-ríkjanna vegna veitingar eða framlengingar dvalarleyfis eða vegabréfsáritunar til langrar dvalar. Í 1. mgr. kemur fram að ef Schengen-ríki fyrirhugar að veita eða framlengja dvalarleyfi eða langtímavegabréfsáritun þriðja-ríkis borgara, en viðkomandi er skráður í upplýsingakerfið vegna ákvörðunar um frávísun skv. 20. gr., skal

samráð haft við skráningaríki áður en ákvörðun um veitingu eða framlengingu dvalarleyfis eða langtímavegabréfsáritun er tekin. Skráningarríkinu ber að bregðast við slíkri beiðni um fyrirframsamráð innan 10 daga frá því hún berst. Ef svar berst ekki innan þess tímaramma ber að líta svo á að skráningarríkið hafi ekki andmælum við því að hreyfa að viðkomandi verði veitt eða framlengt verði dvalarleyfi eða langtímavegabréfsáritun. Við ákvarðanatöku skal þó ávallt taka til greina ástæður þess að viðkomandi er skráður í upplýsingakerfið, þar á meðal hvort viðkomandi er ógn við allsherjarreglu eða almannaoýruggi. Samráð fer fram með miðlun viðbótarupplýsinga.

Í 2. mgr. er kveðið á um að tilkynna beri skráningarríki um ákvörðun um veitingu eða framlengingu dvalarleyfis eða langtímavegabréfsáritun eftir að hún hefur verið tekin, en endanlegt ákvörðunarvald um veitingu eða framlengingu dvalarleyfis eða langtímavegabréfsáritun er hjá ríkinu sem metur slíka ákvörðun. Ef tilkynnt er um ákvörðun um veitingu eða framlengingu dvalarleyfis eða langtímavegabréfsáritun ber skráningarríki að eyða skráningu í kerfinu um frávísun.

Ástæðan fyrir skýrum og snörpum tímafrestum er fyrst og fremst sú að skráning ákvörðunar um frávísun þriðja-ríkis borgara í upplýsingakerfið er í eðli sínu íþyngjandi fyrir einstaklinginn. Ef til stendur að veita eða framlengja dvalarleyfi eða langtímavegabréfsáritun til viðkomandi þykir rétt að óvissa vegna skráningar vari sem styst.

Um 23. gr.

Ákvæðið byggir á 28. gr. reglugerðar (EB) nr. 2018/1861 og fjallar um fyrirframsamráð vegna skráninga ákvarðana um frávísanir þriðja-ríkis borgara. Í 1. mgr. er kveðið á um að ef ákvörðun hefur verið tekin um frávísun þriðja-ríkis borgara og til stendur að skrá upplýsingar um ákvörðunina í upplýsingakerfið skv. 1. mgr. 20. gr., en viðkomandi er handhafi dvalarleyfis eða langtímavegabréfsáritun, veitt af öðru Schengen-ríki, ber að upplýsa ríkið sem veitti dvalarleyfi eða langtímavegabréfsáritun um ákvörðun um skráningu, þar á meðal um ástæður skráningar. Í 1. mgr. er kveðið á um að að fenginni tilkynningu skv. 1. mgr. beri að meta hvort ástæða er til að afturkalla dvalarleyfi eða langtímavegabréfsáritun. Meðal þess sem taka skal til greina við matið eru ástæður þess að til stendur að skrá viðkomandi í upplýsingakerfið og hvort viðkomandi telst ógn við allsherjarreglu og almannaoýruggi. Tilkynna skal ríkinu sem hyggst skrá þriðja-ríkis borgara í kerfið um ákvörðun um afturköllun dvalarleyfis eða langtímavegabréfsáritun innan 14 daga frá tilkynningu um fyrirhugaða skráningu. Ef ákvörðun liggur ekki fyrir innan 14 daga er heimilt að fara fram á framlengingu í allt að 12 daga. Beiðni um framlengingu skal rökstudd. Samráð fer fram með miðlun viðbótarupplýsinga.

Í 3. mgr. kemur fram að ef ríki ákveður að afturkalla ekki dvalarleyfi eða langtímavegabréfsáritun skuli ekki skrá viðkomandi í kerfið vegna frávísunar.

Um 24. gr.

Í 24. gr. er kveðið á um eftir á samráð Schengen-ríkjanna vegna skráninga ákvarðana um frávísanir þriðja-ríkis borgara í upplýsingakerfið. Ef í ljós kemur að ríki hefur skráð þriðja-ríkis borgara í kerfið sem annað Schengen-ríki hefur veitt dvalarleyfi eða langtímavegabréfsáritun ber ríkjunum að hafa samráð til samræmis við málsmeðferð 22. gr. Ef ríki ákveður að afturkalla ekki dvalarleyfi eða langtímavegabréfsáritun ber hinu ríkinu að eyða skráningu í upplýsingakerfinu vegna frávísunar án tafar. Samráð fer fram með miðlun viðbótarupplýsinga. Greinin er byggð á 29. gr. reglugerðar (EB) nr. 2018/1861.

Um 25. gr.

Ákvæðið byggir á 30. gr. reglugerðar (EB) nr. 2018/1861 og kveður á um skyldu Schengen-ríkjanna til samráðs með miðlun viðbótarupplýsinga í kjölfar smells vegna skráningar ákvörðunar um frávísun þriðja-ríkis borgara sem er handhafi dvalarleyfis eða langtímavegabréfsáritunar, útgefnu af öðru Schengen-ríki. Nánar tiltekið, ef smellur fæst til dæmis hér á landi vegna skráningar þriðja-ríkis borgara, sem er handhafi dvalarleyfis eða langtímavegabréfsáritunar, útgefnu af öðru Schengen ríki, ber íslenskum stjórnvöldum að hafa samráð við ríkið sem veitti dvalarleyfið eða langtímavegabréfsáritun og skráningarríkið eftir atvikum, ef ekki er um sama ríki að ræða. Um málsmeðferð fer eftir 2. mgr. 22. gr.

IV. KAFLI

Í IV. kafla er eins og að framan greinir kveðið á um skráningu ákvarðana um brottvísanir þriðja-ríkis borgara í upplýsingakerfið. Um er að ræða nýjung í lögum um Schengen-upplýsingakerfið en hingað til hefur verið valkvætt fyrir ríki að skrá slíkar ákvarðanir í kerfið. Skyldan er til þess fallin að auka skilvirkni, samhæfingu og heildarsamkvæmni meðal Schengen-ríkjanna um framkvæmd brottvísana og endurkomubanna.

Um 26. gr.

Ákvæðið er byggt á 3. gr. reglugerðar (EB) nr. 2018/1860 og fjallar um skyldu Schengen ríkja til að skrá ákvarðanir um brottvísun þriðja ríkis borgara í upplýsingakerfið.

Í 1. mgr. 26. gr. er kveðið á um skyldu Schengen-ríkja til að skrá ákvarðanir um brottvísun þriðja-ríkis borgara í upplýsingakerfið án tafar eftir töku hennar í þeim tilgangi að tryggja að ákvörðuninni hafi verið framfylgt. Hingað til hefur skráning slíkra ákvarðana í kerfið verið valkvæð en slíkt hefur leitt til erfiðrar eftirfylgni og lélegrar yfirsýnar um framkvæmd brottvísana meðal Schengen-ríkjanna. Rétt er að taka fram að almennt verður ákvörðun um brottvísun ekki skráð í upplýsingakerfið fyrr en eftir að hún hefur verið birt aðila máls, nema það sé augljóslega óþarft, enda miðast upphafstími réttaráhrifa stjórnvaldsákvörðunar við það þegar ákvörðun er komin til aðila, sbr. 20. gr. stjórnsýslulaga nr. 37/1993.

Í 2. mgr. er að finna heimildir til undanþágu frá 1. mgr., annars vegar ef viðkomandi þriðja-ríkis borgari er í haldi og bíður framkvæmdar ákvörðunar um brottvísun, en sé viðkomandi sleppt án framkvæmdar skal skrá ákvörðun um brottvísun án tafar í upplýsingakerfið, sbr. a-lið 2. mgr. Hins vegar má víkja frá skyldu til skráningar skv. 1. mgr. ef ákvörðun um brottvísun er tekin á ytri landamærum og kemur þegar til framkvæmda, sbr. b-lið 2. mgr.

Í þeim tilvikum þegar frestur er veittur fyrir þriðja-ríkis borgara til sjálfviljugrar brottfarar í tengslum við ákvörðun um brottvísun skal fresturinn skráður í upplýsingakerfið þegar í stað. Hverskonar framlenging á frestinum skal einnig skráð í kerfið án tafar, sbr. 3. mgr., en skráning á þessum upplýsingum á að koma í veg fyrir að skráning ákvörðunar um brottvísun í upplýsingakerfið hafi áhrif á rétt viðkomandi til sjálfviljugrar brottfarar.

Loks kemur fram í 4. mgr. að allar upplýsingar um frestun réttaráhrifa eða frestun framkvæmdar ákvörðunar um brottvísun, þar á meðal nýting kæruleiða, skulu skráðar í upplýsingakerfið í tengslum við skráningu um brottvísun

Um 27. gr.

Í a-v-liðum 1. mgr. 27. gr. er upptalið hvaða upplýsingar um þriðja-ríkis borgara skrá má í kerfið vegna ákvörðunar um brottvísun skv. 26. gr. og er upptalningin tæmandi.

Í 2. mgr. er kveðið á um þær lágmarksupplýsingar sem verða að liggja til grundvallar skráningu þriðja-ríkis borgara í upplýsingakerfið vegna ákvörðunar um brottvísun, nánar

tiltekið fornafn, fæðingardagur, ástæða fyrir skráningu, tilvísun til ákvörðunarinnar sem varð tilefni skráningar, aðgerðir sem farið er fram á, síðasti dagur til sjálfviljugrar brottfarar þar sem við á og hvort réttaráhrifum ákvörðunar hefur verið frestað, framkvæmd ákvörðunar um brottvísun er frestað eða ákvörðunin kærð. Aðrar upplýsingar sem taldar er upp í 1. mgr. skal skrá í kerfið, ef þær liggja fyrir. Greinin er byggð á 1. og 2. mgr. 4. gr. reglugerðar (EB) nr. 2018/1860.

Um 28. gr.

Í 25. gr. er kveðið á um hvað skuli gera í kjölfar smells á ytri landamærum við brottför þriðja-ríkis borgara, nánar tiltekið ef smellur fæst vegna skráningar ákvörðunar um brottvísun þriðja-ríkis borgara sem er að yfirgefa Schengen-svæðið um ytri landamæri Íslands ber SIRENE-skrifstofunni að miðla eftirfarandi upplýsingum sem viðbótarupplýsingum til skráningarríkis; að viðkomandi einstaklingur hafi verið auðkenndur; staðsetning og tímasetning eftirlits; að viðkomandi hafi yfirgefið Schengen-svæðið og hvort viðkomandi hafi sætt framkvæmd ákvörðunar um brottvísun, ef við á.

Í 2. mgr. kemur fram að ef þriðja-ríkis borgari, sem skráður er í upplýsingakerfið vegna ákvörðunar um brottvísun, fer frá Íslandi um ytri landamæri skal staðfesting á brottvísun send til Útlendingastofnunar og ríkislögreglustjóra. Skráningarríki skal eyða skráningu um brottvísun án tafar eftir móttöku staðfestingar, enda einstaklingur farinn af svæðinu og ákvörðun um brottvísun þannig fullnægt. Þar sem við á skal skrá upplýsingar um endurkomubann án tafar, sem er grundvöllur skráningar um frávísun skv. b-lið 20. gr. Ákvæði þetta byggir á 6. gr. reglugerðar (EB) nr. 2018/1860.

Um 29. gr.

Í 28. gr. er fjallað um vanefnd ákvörðunar um brottvísun, nánar tiltekið er kveðið á um að ef smellur fæst á skráningu vegna ákvörðunar um brottvísun þriðja-ríkis borgara ber að hafa samband við skráningarríki þegar í stað til að ákvarða til hvaða aðgerða skuli grípa. Ákvæðið er byggt á 7. gr. reglugerðar (EB) nr. 2018/1860.

Um 30. gr.

Ákvæði 30. gr. er byggt á 8. gr. reglugerðar (EB) nr. 1860 og fjallar um þau tilvik ef smellur fæst á skráningu ákvörðunar um brottvísun þriðja-ríkis borgara, sem er að koma inn á Schengen-svæðið um ytri landamæri Íslands. Ef slík niðurstaða fæst vegna skráningar ákvörðunar um brottvísun, og ákvörðuninni fylgir endurkomubann, skal SIRENE-skrifstofan tilkynna skráningarríki með miðlun viðbótarupplýsinga þegar í stað um komu viðkomandi. Skráningarríkinu ber að eyða skráningu um brottvísun þegar í stað og skrá upplýsingar um endurkomubann, sem er grundvöllur skráningar um frávísun skv. b-lið 20. gr. Ef hins vegar ákvörðun um brottvísun fylgir ekki endurkomubann skal SIRENE-skrifstofan tilkynna skráningarríkinu um komu viðkomandi svo umrætt ríki geti eytt skráningu um brottvísun úr kerfinu án tafar.

Ákvörðun um komu/landgöngu viðkomandi hingað til lands skal tekin af lögreglu til samræmis við reglugerð um för yfir landamæri, sbr. 2. mgr.

Um 31. gr.

Ákvæðið byggir á 9. gr. reglugerðar (EB) nr. 2018/1860. Í ákvæðinu er kveðið á um fyrirframsamráð Schengen-ríkja vegna veitingar eða framlengingar dvalarleyfis eða langtímavegabréfsáritunar til þriðja-ríkis borgara í þeim tilvikum sem viðkomandi er skráður

í upplýsingakerfið af öðru Schengen-ríki skv. 27. gr. vegna ákvörðunar um brottvísun og eru skýrir tímafrestrir settir fyrir samráðið. Í slíkum tilvikum ber ríkinu sem íhugar að veita eða framlengja dvalarleyfi eða langtímavegabréfsáritun að hafa samráð við skráningarríkið áður en ákvörðun um veitingu eða framlengingu dvalarleyfis eða langtímavegabréfsáritun er tekin. Skráningarríkinu ber að bregðast við slíkri beiðni um samráð innan 10 daga frá því hún berst, en berist svar við beiðninni ekki innan 10 daga ber að líta svo á að skráningarríkið hafi ekki andmælum við því að hreyfa að viðkomandi verði veitt eða framlengt verði dvalarleyfi eða langtímavegabréfsáritun. Við ákvarðanatöku skal taka til greina ástæður þess að viðkomandi er skráður í upplýsingakerfið, þar á meðal hvort viðkomandi er ógn við allsherjarreglu eða almannaoöryggi. Samráð fer fram með miðlun viðbótarupplýsinga.

Í 2. mgr. er kveðið á um skyldu til að tilkynna skráningarríki um ákvörðun skv. 1. mgr. eftir að hún hefur verið tekin. Endanlegt ákvörðunarvald um veitingu eða framlengingu dvalarleyfis eða langtímavegabréfsáritun er hjá ríkinu sem metur slíka ákvörðun. Ef tilkynnt er um ákvörðun um veitingu eða framlengingu dvalarleyfis eða langtímavegabréfsáritun ber skráningarríki að eyða skráningu í kerfinu um brottvísun.

Ástæðan fyrir skýrum og snörpum tímafrestum er fyrst og fremst sú að skráning ákvörðunar um brottvísun þriðja-ríkis borgara í upplýsingakerfið er í eðli sínu íþyngjandi fyrir einstaklinginn. Ef til stendur að veita eða framlengja dvalarleyfi eða langtímavegabréfsáritun til viðkomandi þykir rétt að óvissa vegna skráningar vari sem styst.

Um 32. gr.

Ákvæðið byggir á 10. gr. reglugerðar (EB) nr. 2018/1860 og kveður á um skyldu til fyrirframsamráðs vegna skráninga um brottvísun, nánar tiltekið ef ákvörðun hefur verið tekin um brottvísun þriðja-ríkis borgara og til stendur að skrá upplýsingar um ákvörðunina í upplýsingakerfið skv. 1. mgr. 27. gr., en viðkomandi er handhafi dvalarleyfis eða langtímavegabréfsáritun, veitt af öðru Schengen-ríki, ber að upplýsa ríkið sem veitti dvalarleyfi eða langtímavegabréfsáritun um ákvörðun um skráningu, þar á meðal um ástæður skráningar. Samráð fer fram með miðlun viðbótarupplýsinga.

Í 2. mgr. kemur fram að með vísan til tilkynningar skv. 1. mgr. ber að meta hvort ástæða er til að afturkalla dvalarleyfi eða langtímavegabréfsáritun. Meðal þess sem taka skal til greina við matið eru ástæður þess að til stendur að skrá viðkomandi í upplýsingakerfið og hvort viðkomandi telst ógn við allsherjarreglu og almannaoöryggi. Tilkynna skal ríkinu sem hyggst skrá einstakling í kerfið um ákvörðun um afturköllun dvalarleyfis eða langtímavegabréfsáritun innan 14 daga frá tilkynningu um fyrirhugaða skráningu. Ef ákvörðun liggur ekki fyrir innan 14 daga er heimilt að fara fram á framlengingu í allt að 12 daga. Beiðni um framlengingu skal rökstudd.

Ef ríki ákveður að afturkalla ekki dvalarleyfi eða langtímavegabréfsáritun skal ekki skrá viðkomandi í kerfið vegna brottvísunar, sbr. 3. mgr.

Um 33. gr.

Í ákvæðinu er kveðið á um skyldu Schengen-ríkjanna til eftir á samráðs með miðlun viðbótarupplýsinga ef í ljós kemur að ríki hefur skráð þriðja-ríkis borgara í upplýsingakerfið sem annað Schengen-ríki hefur veitt dvalarleyfi eða langtímavegabréfsáritun. Um samráð fer eftir málsmeðferð 32. gr., þ. á m. varðandi tímafresti. Ef ríkið sem veitti dvalarleyfi eða langtímavegabréfsáritun ákveður að afturkalla ekki leyfið eða áritunina ber skráningarríkinu að eyða skráningu um brottvísun úr kerfinu án tafar. Ákvæðið er byggt á 11. gr. reglugerðar (EB) nr. 2018/1860.

Um 34. gr.

Í ákvæðinu er kveðið á um skyldu Schengen-ríkja til samráðs með miðlun viðbótarupplýsinga í kjölfar smells vegna skráningar ákvörðunar um brottvísun þriðja-ríkis borgara sem jafnframt er handhafi dvalarleyfis eða langtímavegabréfsáritunar, útgefnu af öðru Schengen-ríki. Samráðið er þá milli þess ríkis sem fær smell, ríkisins sem gaf út dvalarleyfi eða langtímavegabréfsáritun og eftir atvikum skráningarríkis. Um samráð fer eftir málsmeðferð 32. gr. Ríkinu sem veitti dvalarleyfið eða langtímavegabréfsáritunina ber að tilkynna ríkinu sem fékk smell um niðurstöðu að samráði loknu. Ákvæðið er byggt á 12. gr. reglugerðar (EB) nr. 2018/1860.

V. KAFLI

Í V. kafla er kveðið á um skráningu hluta í upplýsingakerfið, hvaða hluti má skrá í kerfið, í hvaða tilvikum og að hvaða skilyrðum uppfylltum. Listinn er tæmandi.

Um 35. gr.

Í greininni, sem er byggð á 36. gr. reglugerðar (EB) nr. 2018/1862, er kveðið á um skráningu upplýsinga um hluti í upplýsingakerfið vegna eftirlits með leynd, rannsóknareftirlits eða markvisst eftirlits. Um skráningu fer skv. íslenskum lögum, sbr. 2. mgr.

Um 36. gr.

Í greininni sem er byggð á 38. gr. reglugerðar (EB) nr. 2018/1862, er kveðið á um skráningu hluta í upplýsingakerfið til haldlagningar sem sönnunargögn í sakamáli, sbr. a-q-liður 1. mgr. Listinn er tæmandi.

Í 2. mgr. er kveðið á um að ráðherra sé heimilt að setja í reglugerð og skilgreina nánar aðra verðmæta hluti en taldir eru upp í 1. mgr, sem hægt er að bera kennsl á og skal skrá í upplýsingakerfið.

Í 3. mgr. er kveðið á um að ef slíkar upplýsingar eru fyrirliggjandi beri að taka fram við skráningu hluta samkvæmt k-, l- og m-liðar hvort um er að ræða stolin, ólöglega seld, horfin eða ógild skjöl með falska tilvísun. Loks kemur fram í 3. mgr. að ef hlutur er eftirlýstur vegna hryðjuverka telst slíkt fullnægjandi grundvöllur til skráningar.

Um 37. gr.

Ákvæðið fjallar um heimilar aðgerðir á grundvelli skráninga hluta, nánar tiltekið ef hlutur finnst við leit skal hann gerður upptækur og skráningarríki tilkynnt um fundinn svo hægt sé að komast að samkomulagi um frekari aðgerðir sem grípa ber til, sbr. 1. mgr. Um leit skv. 1. mgr. og frekari aðgerðir fer eftir landslögum hvers og eins ríkis, sbr. 2. mgr. 37. gr. Ákvæðið er byggt á 39. gr. reglugerðar (EB) nr. 2018/1862.

VI. KAFLI

Í VI. kafla er að finna sérreglur um skráningu lífkennaupplýsinga í upplýsingakerfið, nánar tiltekið skráningu ljósmynda, andlitsmynda, fingrafaragagna og DNA-sniða. Skráningu slíkra upplýsinga eru mjög þröngar skorður settar enda um viðkvæmar persónuupplýsingar að ræða.

Um 38. gr.

Ákvæðið er byggt á 42. gr. reglugerðar (EB) nr. 2018/1862. Í 1. mgr. er kveðið á um að einungis megi skrá ljósmyndir, andlitsmyndir, fingraför og DNA-snið í upplýsingakerfið sem uppfylla lágmarksstaðla um bæði gagna og tækniforskriftir. Slíkar lágmarkskröfur koma í veg fyrir mistök og rangar auðkenningar einstaklinga á grundvelli gagnanna. Þá er kveðið á um að fyrir skráningu gagnanna skuli fara fram gæðakönnun til þess að kanna hvort um lágmarksstöðlun um gæði gagna og forskriftir sé fylgt til samræmis við reglur framkvæmdastjórnar Evrópusambandsins þar um. Reglurnar eru í mótun á vettvangi framkvæmdarstjórnar Evrópusambandsins. Gæðakönnun er framkvæmd af sérfræðingi um lífkennaupplýsingar.

Í 2. mgr. kemur fram að fingrafaragögn sem skráð eru í upplýsingakerfið mega samanstanda af einu til tíu flötum fingraförum og einu til tíu rúlluðum fingraförum. Einnig má skrá allt að tvö lófaför.

Í 3. mgr. er kveðið á um að heimilt sé að bæta DNA-sniði við skráningu í upplýsingakerfinu að undanfarinni gæðakönnun og einungis þegar ljósmyndir, andlitsmyndir eða fingrafaragögn eru ekki til staðar eða ekki viðeigandi til auðkenningar. Gæðakönnun er framkvæmd af sérfræðingi um DNA-snið. Heimilt er að bæta DNA-sniði beinna skyldmenna, eldra, afkomenda eða systkina við skráningu ef skyldmennið veitir skýrt samþykki fyrir. DNA-sniði sem bætt er við skráningu skal einungis innihalda lágmarksupplýsingar nauðsynlegar til auðkenningar á týndum einstakling.

Um 39. gr.

Ákvæðið er byggt á 43. gr. reglugerðar (EB) nr. 2018/1862 og kveður á um notkun ljósmynda, andlitsmynda, fingrafaragagna og DNA-sniða til auðkenningar eða leitar að einstakling, nánar tiltekið að nota skuli ljósmyndir, andlitsmyndir, fingrafaragögn og DNA-snið til að staðfesta auðkenni einstaklings sem fundist hefur eftir leit í upplýsingakerfinu, sbr. 1 mgr. Tekið skal fram að hér er ekki átt við að nota þurfi allar fyrirbyggjandi upplýsingar í kerfinu hverju sinni, ef til að mynda skráning inniheldur ljósmynd og fingrafaragögn einstaklings, en ljósmyndin dugir til auðkenningar er notkun ljósmyndarinnar nóg. Óþarfi er að kalla til fingrafarasérfræðing til að auðkenna einstakling á grundvelli fingrafaragagna ef aðrar fyrirbyggjandi upplýsingar duga. Til þess að bera kennsl á einstakling er þó í öllum tilvikum heimilt að leita í fingrafaragögnum í upplýsingakerfinu, einnig í þeim tilvikum þegar ekki er hægt að bera kennsl á einstakling með öðrum hætti, sbr. 2. mgr., enda eru umrædd gögn vel til þess fallin að bera rétt og örugglega kennsl á einstakling.

Í 3. mgr. kemur fram að heimilt er að leita í fingrafaragögnum sem bætt er við skráningar samkvæmt 9. gr., 10. gr., 13. gr. og 15. gr. laga þessara með heilum fingraförum eða lófaförum eða hluta fingrafara eða lófafara óþekktra einstaklinga sem fundist hafa á vettvangi hryðjuverka eða annarra alvarlegra afbrota sem eru til rannsóknar og rökstuddur grunur er á um að fingrafaragögnin tilheyri þeim sem framdi brotið og samtímis fer fram leit í fingrafaragrunni lögreglunnar hér á landi. Með alvarlegu afbroti er átt við brot sem varðað getur að lögum sex ára fangelsi, eða brýtur gegn 175. gr. a., 210. gr. a., 210. gr. b. eða 226. gr. almennra hegningarlaga.

Loks kemur fram í 4. mgr. að heimilt er að nota ljósmyndir og andlitsmyndir sem bætt hefur verið við skráningu í upplýsingakerfinu til að bera kennsl á einstaklinga við för yfir landamæri.

VII. KAFLI

Í VII. kafla er fjallað um tengingu skráninga í upplýsingakerfinu og viðbótarupplýsingar, miðlun þeirra, notkun og fleira.

Um 40. gr.

Í 40. gr. er kveðið á um tengingu skráninga og er greinin byggð á 63. gr. reglugerðar (EB) nr. 2018/1862. Nánar tiltekið er heimilt að tengja saman skráningar sem Schengen-ríkin hafa fært inn í upplýsingakerfið, þegar þörf þykir í þágu rannsókna. Með slíkri tengingu er venslum komið á milli tveggja eða fleiri skráninga, sbr. 1. mgr. Dæmi um algenga tengingu skráninga í upplýsingakerfið er t.d. skráning einstaklings vegna eftirlits með leynd og skráning bifreiðar í sama tilgangi. Í 2. mgr. kemur fram að myndun tenginga hefur ekki áhrif á þá tilteknu aðgerð sem mælt er fyrir um að gripið skuli til á grundvelli hvernar og einnar hinna tengdu skráninga eða varðveislutímabil hvernar tengdrar skráningar. Þannig er hver skráning áfram sjálfstæð, þrátt fyrir tengingu. Í 3. mgr. kemur enn fremur fram að myndun tenginga hafi ekki áhrif á réttinn til aðgangs samkvæmt lögunum, þ.e. yfirvöld sem ekki hafa rétt til aðgangs að tilteknum skráningum geta ekki séð tengingu við aðra skráningu sem þau hafa ekki rétt til aðgangs að.

Loks kemur fram í 4. mgr. að ef tenging tveggja eða fleiri skráninga af hálfu annars ríkis er talin andstæð íslenskum lögum eða alþjóðlegum skuldbindingum er heimilt að loka fyrir aðgang að tengingu innanlands eða aðgangi þar til bærri yfirvalda sem staðsett eru utan yfirráðasvæðis Íslands. Mat á grundvelli þessarar mgr. er í höndum ríkislögreglustjóra.

Um 41. gr.

Í 41. gr. er almennt kveðið á um miðlun og notkun viðbótarupplýsinga. Samkvæmt 1. mgr. veitir ríkislögreglustjóri, nánar tiltekið SIRENE-skrifstofan, þar til bærum yfirvöldum í öðru Schengen-ríki, SIRENE-skrifstofum, nauðsynlegar viðbótarupplýsingar í tengslum við skráningu í upplýsingakerfið, sem og þegar hlutir eða einstaklingar, sem skráðir hafa verið í kerfið, finnast. Beiðni um viðbótarupplýsingar ber að svara svo fljótt sem auðið er og eigi síðar en 12 klukkustundum frá því hún berst. Viðbótarupplýsingar verða ekki nýttar í öðrum tilgangi en þær voru sendar nema samþykkis um annað sé aflað fyrir fram frá ríkinu sem sendi gögnin.

Ef ekki er unnt að framkvæma umbeðna aðgerð eftir smell í kerfinu ber að tilkynna skráningaríki þegar í stað um slíkt með miðlun viðbótarupplýsinga, sbr. 2. mgr.

VIII. KAFLI

Í VIII. kafla er fjallað um aðgang að upplýsingakerfinu, nánar tiltekið hvaða stjórnvöld hafa aðgang að kerfinu og í hvaða tilgangi, en eðli málsins samkvæmt er aðgangi að kerfinu þröngar skorður settar. Þá er í VIII. kafla kveðið á um endurskoðun og eyðingu skráninga, en um mismunandi skráningar gilda mismunandi reglur um endurskoðun og eyðingu.

Um 42. gr.

Í 1. mgr. 42. gr. er upptalið hvaða stjórnvöld hér á landi skuli hafa beinlínuaðgang að upplýsingakerfinu og fyrir hvaða afmörkuðu verkefni aðgangurinn er. Upptalningin er tæmandi, bæði hvað varðar stjórnvöld og verkefni. Þannig er stjórnvaldi óheimilt að leita í Schengen-upplýsingakerfinu við framkvæmd annarra verkefna en þeirra sem tilgreind eru sérstaklega í ákvæði þessu, en ákvæðið byggir á 44.-47. gr. reglugerðar (EB) nr. 2018/1862.

Á sama tíma er gríðarlega mikilvægt að þau stjórnvöld sem hafa beinlínuaðgang að kerfinu fullnýti það við þau verkefni sem þeim er heimilt. Þannig ber lögreglunni til dæmis við löggæslustörf að fletta einstaklingum upp í kerfinu og kanna hvort smellur fáiast vegna skráningar viðkomandi. Hið sama á við um Samgöngustofu við skráningu ökutækja til að kanna hvort umrætt ökutæki er stolið. Án þess að fletta upp í kerfinu fást ekki smellir. Það er á ábyrgð hvers og eins stjórnvalds að stuðla að fullri nýtingu kerfisins. Hingað til hefur skort nokkuð á að stjórnvöld axli þessa ábyrgð og mikilvægt að úr því verði bætt núna með nýjum lögum og uppfærðu kerfi. Ríkissaksóknari, lögreglan, Útlendingastofnun og Samgöngustofa hafa aðgang samkvæmt núgildandi lögum um Schengen-upplýsingakerfið nr. 16/2000, en með lögum nr. 149/2018 um breytingu á lögum nr. 16/2000 var tollgæslu heimilaður beinlínuaðgangur að kerfinu. Tollgæslan hefur formlega sótt um beinlínuaðgang að kerfinu til ríkislögreglustjóra og unnið er að því að koma tengingunni á. Til viðbótar er nú lagt til að Landhelgisgæsla Íslands og utanríkisráðuneytið hafi beinlínuaðgang að kerfinu, fyrir ákveðin afmörkuð verkefni.

Í a-lið 1. mgr. kemur fram að ríkissaksóknari og héraðssaksóknari skuli hafa beinlínuaðgang að upplýsingakerfinu í tengslum við meðferð sakamála.

Í b-lið er kveðið á um aðgang lögreglu við landamæraeftirlit og aðra löggæslu, þar á meðal við framkvæmd öryggiseftirlits á þriðju-ríkis borgurum sem sækja um alþjóðlega vernd hér á landi. Í reynd er það svo að allir lögreglumenn á Íslandi hafa aðgang að Schengen-upplýsingakerfinu og ber að fletta upp í því við almenna löggæslu, enda bæði Íslendingar og erlendir ríkisborgarar skráðir í kerfið.

Í c-lið er kveðið á um aðgang Landhelgisgæslu Íslands að upplýsingakerfinu við löggæslu á hafi. Samkvæmt núgildandi lögum hefur Landhelgisgæslan einungis aðgang að kerfinu skv. beiðni, en með auknum umsvifum kerfisins, aukningu upplýsinga sem eru skráðar og þeirrar staðreyndar að Landhelgisgæslan ber ábyrgð á og sinnir löggæslu á hafi, þykir rétt að hún fái beinlínuaðgang að kerfinu.

Í d-lið er kveðið á um aðgang Útlendingastofnunar að upplýsingakerfinu við afgreiðslu umsókna um vegabréfsáritun, ógildingu, afturköllun eða framlengingu vegabréfsáritana, við afgreiðslu landgöngu- eða dvalarleyfa, vegna ákvarðana um frávísanir og brottvísanir, við veitingu ríkisborgararéttar og til að sinna öðrum skyldum samkvæmt útlendingalögum að því marki sem nauðsynlegt er til að bregðast við upplýsingum sem skráðar eru á grundvelli laga þessara. Tekið skal fram að í tengslum við útgáfu og afgreiðslu vegabréfsáritana skal Útlendingastofnun hafa aðgang að upplýsingum um einstaklinga og upplýsingum um hluti skráða á grundvelli k- og l-liða 1. mgr. 36. gr.

Í e-lið er kveðið á um aðgang utanríkisráðuneytisins við afgreiðslu og ógildingu vegabréfsáritana.

Í f-lið er kveðið á um að Samgöngustofa skuli hafa aðgang að kerfinu við annars vegar skráningu ökutækja og þá í þeim tilgangi að kanna hvort ökutæki sem óskað er skráningar á hafi verið stolið, selt ólöglega eða horfið. Aðgangurinn takmarkast þó við upplýsingar um ökutæki á grundvelli a-liðar 1. mgr. 36. gr., eftirvagna á grundvelli b-liðar 1. mgr. 36. gr., hjólhýsi á grundvelli c-liðar 1. mgr. 36. gr., skráningarskírteini ökutækja og númeraplötur ökutækja á grundvelli m-liðar 1. mgr. 36. gr. og íhluti vélknúinna ökutækja á grundvelli p-liðar 1. mgr. 36. gr. Hins vegar skal Samgöngustofa hafa aðgang að upplýsingakerfinu við skráningu og við að tryggja skráningu og við að tryggja umferðastjórnun báta, bátsvéla, loftfara og hreyfla loftfara í þeim tilgangi að kanna hvort framangreindir hlutir hafi verið stolið, seldir ólöglega, horfið eða er leitað sem sönnunargagna í sakamáli. Aðgangurinn takmarkast þó við upplýsingar um báta, bátsvélar, loftför og hreyfla loftfara.

Í g-lið er kveðið á um beinlínuaðgang tollgæslunnar við tollgæslu, við eftirlit á landamærum og þegar hún annast eða aðstoðar við löggæslu. Samkvæmt lögum nr. 149/2018 um breytingu á lögum nr. 16/2000 um Schengen-upplýsingakerfið á Íslandi skal tollgæslan hafa beinlínuaðgang að kerfinu. Tollgæslan hefur formlega sótt um beinlínuaðgang að kerfinu til ríkislögreglustjóra og unnið er að því að koma tengingunni á.

Í 2. mgr 42. gr. er kveðið á um að lögreglan skuli, í tengslum við skráningu skotvopna og veitingu skotvopnaleyfa, hafa aðgang að upplýsingum skráðum á grundvelli 9., 13. og 36. gr. laganna, í þeim tilgangi að kanna hvort að einstaklingur sem sækir um skotvopnaleyfi sé eftirlýstur til handtöku og afhendingar eða framsals, skráður í kerfið svo að fram fari eftirlit með leynd, rannsóknareftirlit eða markvisst eftirlit eða hvort skotvopnið sem óskað er skráningar á eða óskað leyfis fyrir er leitað í þeim tilgangi að leggja á það hald eða nota það sem sönnunargagn í sakamáli. Hér er um nýjung að ræða frá núgildandi lögum, hingað til hefur Schengen-upplýsingakerfið ekki verið notað í þessum tilgangi. Ástæða þessarar nýjungar má m.a. rekja til endurtekinnna hryðjuverkaárása í Evrópu undanfarin ár, þar sem löglega skráð skotvopn hafa komið við sögu.

Loks er kveðið á um það í 3. mgr. að til að starfa við upplýsingakerfið skv. 1. og 2. mgr., skuli starfsmaður fá sérstaka heimild ríkislögreglustjóra, enda fullnægi hann settum hæfis- og öryggiskröfum. Viðkomandi starfsmaður skal einungis hafa þann aðgang að kerfinu sem honum er nauðsynlegur til að gegna starfi sínu.

Um 43. gr.

Í 43. gr. er kveðið á um aðgang dómsmálaráðuneytisins að upplýsingakerfinu samkvæmt beiðni, þá að því marki sem ráðuneytinu er aðgangur nauðsynlegur til beitingu heimilda sem æðra stjórnvald.

Um 44. gr.

Ákvæðið er byggt á 11 gr. reglugerðar (EB) nr. 2018/1862 og kveður á um þagnarskyldu notenda kerfisins. Nánar tiltekið er hverjum sem í starfi sínu fær vitneskju um atriði sem skráð eru í upplýsingakerfið skylt að gæta þess að skráðar upplýsingar berist ekki til óviðkomandi. Þagnarskylda helst þótt látið sé af starfi, sbr. 1. mgr.

Í 2. mgr. þykir rétt að taka skýrt fram að þagnarskylda nái einnig til verktaka en heimilt er að fela verktaka ákveðin afmörkuð verkefni tengd SIS. Ríkislögreglustjóri hefur eftirlit með því að verktaki starfi til samræmis við ákvæði laga þessara, þar á meðal varðandi öryggi, þagnarskyldu og persónuvernd.

Um 45. gr.

Ákvæðið er byggt á 53. gr. reglugerðar (EB) nr. 2018/1862. Í ákvæðinu er kveðið á um vistunartíma og endurskoðun skráninga um einstaklinga. Í 1. mgr. er almennt ákvæði þess efnis að upplýsingar um einstaklinga sem skráðar eru í upplýsingakerfið skuli ekki standa lengur en þörf krefur með hliðsjón af tilgangi skráningar. Það stjórnvald sem biður um skráningu eða skráir í upplýsingakerfið, hvort sem er beint eða óbeint, er ábyrgt fyrir því að uppfæra, afturkalla eða endurnýja skráningu, allt eftir því sem við á hverju sinni.

Þess ber að geta að skráningum er sjálfkrafa eytt út af miðlæga hluta kerfisins að endurmatstíma þeirra liðnum, sjá 2. mgr. um endurmatstíma, en tilkynning um væntanlega eyðingu skráningar berst fjórum mánuðum áður til SIRENE-skrifstofunnar. Það fellur þá í hlut þeirra að minna þann sem bað um skráningu á að tími sé kominn til endurmats og eftir atvikum endurnýjunar. Best væri ef þetta væri með sjálfvirkum hætti hér á landi, þ.e. að um leið og

tilkynning berst frá miðlæga hluta kerfisins um væntanlega eyðingu skráningar yrði sjálfkrafa áframsend tilkynning til stjórnvaldsins sem óskaði eftir skráningu svo endurmat fari fram.

Í 2. mgr. er kveðið á um endurmat skráninga um einstaklinga, ýmist innan fimm ára, þriggja ára eða eins árs. Í 3. mgr. kemur fram að þegar tekin er ákvörðun um að skráning upplýsinga skuli standa í upplýsingakerfinu gildir 2. mgr. um endurmat skráningar á ný. Skrásetja skal allar ákvarðanir um framlengingu skráninga skv. 2. mgr. með sjálfvirkum hætti og halda tölfraði um hversu margar skráningar hafa verið framlengdar. Í 4. mgr. er kveðið á um að skráningar, sem ekki er tekin ákvörðun um að framlengja, skal sjálfkrafa eytt úr upplýsingakerfinu, að tímanum sem 1., 2. og 3. mgr. greinir, liðnum.

Loks kveður 5. mgr. á um að um leið og ljóst þykir að skráning um einstakling hefur þjónað tilgangi sínum og ætti því að eyða skal tilkynna stjórnvaldinu sem óskaði eftir skráningu um það þegar í stað. Umrætt stjórnvald hefur 15 daga frá móttöku tilkynningarinnar til þess að svara því til að skráningunni hafi verið eða muni verða eytt eða greina frá ástæðum fyrir því að skráningin verði varðveitt. Ef ekkert svar berst innan 15 daga tímabilsins skal SIRENE-skrifstofan eyða skráningunni. SIRENE-skrifstofan skal tilkynna eftirlitsyfirvöldum sínum, nánar tiltekið Persónuvernd, um hvers kyns endurtekin vandamál sem hún rekst á þegar hún aðhefst samkvæmt þessari málsgrein.

Um 46. gr.

Í greininni, sem byggð er á 54. gr. reglugerðar (EB) nr. 2018/1862, er fjallað um vistunartíma og endurskoðun skráninga um hluti. Líkt og í 1. mgr. 45. gr. er í 1. mgr. 46. gr. að finna almennt ákvæði þess efnis að upplýsingar um hluti sem skráðar eru í upplýsingakerfið skulu ekki standa lengur en þörf krefur með hliðsjón af tilgangi skráningar. Það stjórnvald sem biður um skráningu eða skráir í upplýsingakerfið, hvort sem er beint eða óbeint, er ábyrgt fyrir því að uppfæra, afturkalla eða endurnýja skráningu, allt eftir því sem við á hverju sinni.

Í 2. mgr. er kveðið á um að endurmeta skuli nauðsyn skráningar hluta í upplýsingakerfið skráða skv. 35. og 36. gr. innan tíu ára frá skráningu.

Í 3. mgr. er kveðið á um að upplýsingar um hluti sem skráðir eru í kerfið á grundvelli 9. gr., 10. gr., 12. gr. og 13. gr. og tengjast skráningu einstaklinga skal yfirfara og endurmeta til samræmis við 37. gr. Slíkar skráningar má einungis vista í kerfinu jafn lengi og skráning um einstaklinginn. Þegar tekin er ákvörðun um að skráning upplýsinga skuli standa í upplýsingakerfinu gildir 2. mgr. um endurmat skráningar á ný, sbr. 4. mgr.

Um 47. gr.

Í 44. gr. er kveðið á um skyldu til eyðingar skráninga í upplýsingakerfinu og er ákvæðinu ætlað að innleiða 14. gr. reglugerðar (EB) nr. 2018/1860, 40. gr. reglugerðar (EB) nr. 2018/1861 og 55. gr. reglugerðar (EB) nr. 2018/1862.

Í 1. mgr. er kveðið á um að upplýsingum um einstaklinga sem skráðar eru í kerfið skv. 9. gr. skuli eytt þegar viðkomandi hefur verið afhentur eða framseldur til lögbærri yfirvalda í skráningarríki eða ef ákvörðun sem er grundvöllur skráningar hefur verið afturkölluð af dómsmálafirvöldum.

Samkvæmt 2. mgr. skal upplýsingum um einstaklinga sem skráðar eru í kerfið skv. 1. mgr. 10. gr. eytt ef aðgerð á grundvelli skráningar hefur átt sér stað þar sem viðkomandi hefur verið fundinn, honum hefur verið komið í gæslu eða ákvörðun um eyðingu skráningar hefur verið tekin hjá lögbæru yfirvaldi skráningarríkis. Þó er heimilt að halda skráningu um einstakling í kerfinu þar til viðkomandi hefur verið sendur heim úr tímabundinni gæslu.

Samkvæmt 3. mgr. skal upplýsingum um börn sem skráð eru í kerfið skv. a-og b-lið 2. mgr. 10. gr. eytt ef lausn fæst í máli viðkomandi barns eða ef ákvörðun um eyðingu hefur verið tekin hjá lögbæru yfirvaldi skráningarríkis.

Samkvæmt 4. mgr. skal upplýsingum um einstaklinga sem skráðar eru í kerfið skv. c-lið 2. mgr. 10. gr. eytt ef aðgerð á grundvelli skráningar hefur átt sér stað þar sem viðkomandi hefur verið komið í gæslu eða ákvörðun um eyðingu skráningar hefur verið tekin hjá lögbæru yfirvaldi skráningarríkis.

Samkvæmt 5. mgr. skal upplýsingum um einstaklinga sem skráðar eru í kerfið skv. 12. gr. eytt þegar búið er að miðla upplýsingum um dvalarstað viðkomandi til lögbærra yfirvalda í skráningarríki eða ákvörðun um eyðingu skráningar hefur verið tekin hjá lögbæru yfirvaldi skráningarríkis. Ef ekki er hægt að bregðast við upplýsingum um dvalarstað viðkomandi ber SIRENE-skrifstofunni að tilkynna skráningarríki um það með það að markmiðið að leysa vandann.

Samkvæmt 6. mgr. skal upplýsingum um einstaklinga sem skráðar eru í kerfið skv. 13. gr. eytt ef ákvörðun um eyðingu skráningar hefur verið tekin hjá lögbæru yfirvaldi skráningarríkis.

Samkvæmt 7. mgr. skal upplýsingum um einstaklinga sem skráðar eru í kerfið skv. 16. gr. eytt ef búið er að staðfesta auðkenni viðkomandi eða ákvörðun um eyðingu skráningar hefur verið tekin hjá lögbæru yfirvaldi skráningarríkis.

Í 8. og 9. mgr. er kveðið á um eyðingu upplýsinga um ákvarðanir um brottvísanir þriðjuríkis borgara, sbr. III. kafli. Þar sem ekki er kveðið á um annað í III. kafla laga þessara skal upplýsingum sem skráðar eru í kerfið skv. III. kafla laga þessara eytt þegar ákvörðun, sem var grundvöllur skráningar, hefur verið afturkölluð eða ógilt af þar til bæru stjórnvaldi. Hið sama á við ef viðkomandi þriðja-ríkis borgari getur sýnt fram á að hann hafi yfirgefið Schengen-svæðið til samræmis við umrædda ákvörðun um brottvísun.

Skráningar um ákvarðanir um brottvísanir varðandi einstakling sem hlotið hefur ríkisborgararétt einhvers Schengen-ríkis, EES- eða EFTA ríkis, skal eytt um leið og upplýsingar þess efnis berast skráningarríki.

Í 10. mgr. er kveðið á um eyðingu upplýsinga um hluti, en upplýsingum um hluti sem skráðir eru í kerfið skv. 33. gr. skal eytt ef hlutur hefur verið gerður upptækur, önnur sambærileg aðgerð hefur átt sér stað eftir skipti á nauðsynlegum viðbótarupplýsingum, eða viðkomandi hlutur er orðinn viðfangsefni annars sakamáls, eða ákvörðun um eyðingu skráningar hefur verið tekin hjá lögbæru yfirvaldi skráningarríkis.

Loks kemur fram í 11. mgr. að í þeim tilvikum þegar upplýsingar um hluti eru skráðar í kerfið og tengdar skráningu einstaklings skal upplýsingum um hlut eytt á sama tíma og upplýsingum um einstakling er eytt.

IX. KAFLI

Í kaflanum er fjallað um vinnslu persónuupplýsinga og persónuvernd.

Um 48. gr.

Í 48. gr. er kveðið á um gildandi reglur varðandi skráningu og vinnslu persónuupplýsinga.

Samkvæmt 1. mgr. gilda lög nr. 75/2019 um vinnslu persónuupplýsinga í löggæslutilgangi á grundvelli laga þessara. Um aðra skráningu og vinnslu persónuupplýsinga á grundvelli laga þessara fer skv. lögum nr. 90/2018 um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga, sbr. 2. mgr.

Um 49. gr.

Ákvæði 49. gr. er byggt á 41. gr. reglugerðar (EB) nr. 2018/1861 og 56. gr. reglugerðar (EB) nr. 2018/1862 og fjallar um nýtingu skráðra upplýsinga.

Í 1. mgr. er kveðið skýrt á um að upplýsingar sem skráðar eru í upplýsingakerfið verði ekki nýttar á annan veg en leiðir af tilgangi skráningar skv. ákvæðum laganna. Þá verður aðgangur að kerfinu ekki veittur öðrum en þeim sem greinir í 42. gr. til að sinna þeim verkefnum sem þar eru skilgreind.

Í 2. mgr. kemur fram að upplýsingar úr kerfinu verða ekki afritaðar nema í tæknilegum tilgangi og þá einungis ef afrit er nauðsynlegt svo að stjórnvöld sem eru beinlínutengd kerfinu samkvæmt lögum þessum geti framkvæmt leit í afritinu. Með upplýsingum er hér bæði átt við skráningar um einstaklinga og hluti og viðbótargögn. Afrit skal ekki geymt lengur en í 48 klukkustundir. Óheimilt er að afrita upplýsingar sem annað ríki skráði í kerfið og færa inn í önnur íslensk tölvukerfi. Halda skal skrá um öll afrit sem tekin eru af kerfinu og afhenda Persónuvernd óski stofnunarinnar eftir því. Tekið skal fram að 2. mgr. hefur ekki áhrif á rétt íslenskra stjórnvalda til að vista upplýsingar sem fást úr Schengen-upplýsingakerfinu í landsgrunna í tengslum við vinnslu máls hér á landi. Það er einungis óheimilt að afrita heilu og hálfu skráningarnar og afrita yfir í landsgrunna, sbr. nánar 5. mgr. Óþarfi er að halda skrá um slíka vinnslu upplýsinga, einungis er gerð krafa skv. 2. mgr. að halda skrá um tæknileg afrit sem tekin eru úr kerfinu, þ.e. þegar heilar skráningar eru afritaðar eða jafnvel allur grunnur kerfisins afritaður með töku svokallaðs landsafrits. Nauðsynlegt er að halda skýra skrá um öll slík afrit og afhenda eftirlitsaðilum ef þeir óska.

Í 3. mgr. er kveðið á um heimild fyrir stjórnvöld sem gefa út vegabréfsáritanir til að notast við afrit úr upplýsingakerfinu, eldra en 48 klukkustundir, þó með þeim skilyrðum að kerfið hafi legið niðri lengur en 24 klukkustundir og þannig sé um neyðartilvik að ræða. Með nýjum tæknilegum kröfum og öryggisatriðum á það ekki að gerast að kerfið liggi niðri svo lengi en það er aldrei hægt að útiloka slík tilvik.

Í 4. mgr. er að finna undanþágu frá 1. mgr., en undanþágan verður einungis veitt með samþykki ríkis sem skráð hefur upplýsingar og þegar aðstæður a-c-liðar 3. mgr. eiga við, nánar tiltekið til að koma í veg fyrir alvarlega og bráða ógnun við almannaoöryggi og allsherjarreglu; mikilvægir öryggishagsmunir ríkisins mæla með því; eða til að koma í veg fyrir alvarleg afbrot.

Í 5. mgr. kemur fram að takmarkanir 1.-3. mgr. hafa þó ekki áhrif á rétt stjórnvalda til að vista í upplýsingakerfum sínum upplýsingar úr kerfinu vegna, eigin skráninga, einstakra skráninga annarra ríkja í kerfinu eða sem tengjast aðgerðum sem gripið hefur verið til hér á landi.

Loks kemur fram í 6. mgr. að öll notkun upplýsinga úr kerfinu sem ekki er í samræmi við 1.-4. mgr. telst brotleg og varðar refsingu skv. XIV. kafla almennra hegningarlaga.

Um 50. gr.

Ákvæði 50. gr. er byggt á 53. gr. reglugerðar (EB) nr. 2018/1861 og 67. gr. reglugerðar (EB) nr. 2018/1862 og fjallar um gæði skráðra upplýsinga í upplýsingakerfinu.

Í 1. mgr. er kveðið á um að einungis skráningarríki hefur heimild til að breyta, bæta við, leiðrétta, uppfæra eða eyða upplýsingum sem það hefur skráð í kerfið. Þannig er öðrum ríkjum óheimilt að breyta eða eyða skráningum sem íslensk stjórnvöld hafa fært í kerfið og öfugt.

Í 2. mgr. er fjallað um þau tilvik þegar skráðar hafa verið í upplýsingakerfið rangar, villandi eða ófullkomnar upplýsingar eða ef skráðar hafa verið upplýsingar án tilskilinnar heimildar.

Er hér átt við ef innlend stjórnvöld hafa skráð í kerfið. Í slíkum tilvikum skal ríkislögreglustjóri eftir beiðni eða að eigin frumkvæði sjá til þess að upplýsingarnar verði leiðréttar, þær afmáðar eða við þær aukið. Hafi slíkum upplýsingum verið miðlað eða þær notaðar ber ríkislögreglustjóra eða, eftir atvikum, öðrum ábyrgum stjórnvöldum, eftir því sem frekast er unnt að hindra að það hafi áhrif á hagsmuni hins skráða. Þessi ábyrgð ríkislögreglustjóra er einnig tilgreind í 2. gr. laganna.

Í 3. mgr. er fjallað um þau tilvik þegar upplýsingar sem um ræðir í 2. mgr. hafa verið skráðar í upplýsingakerfið af öðru ríki. Í slíkum tilvikum ber SIRENE-skrifstofan að tilkynna umræddu ríki eins fljótt og auðið er, og eigi síðar en tveimur dögum eftir að upplýsingar berast til vitundar ríkislögreglustjóra, um annmarka með ósk um viðeigandi breytingar. Að sama skapi ber ríkislögreglustjóra að taka afstöðu til samskonar beiðni sem honum kann að berast án tafar eða innan tveggja daga, sbr. 4. mgr. Bregðist Schengen-ríki ekki við beiðni um leiðréttingu, afmáningu eða viðauka ber ríkislögreglustjóra að leggja málið fyrir eftirlitsaðila sína, sem eru Persónuvernd og Evrópsku persónuverndarstofnunina, sbr. 5. mgr.

Um 51. gr.

Ákvæðið, sem er byggt á 52. og 53. gr. reglugerðar (EB) nr. 2018/1861 og 67. gr. reglugerðar (EB) nr. 2018/1862, kveður á um rétt hins skráða til aðgangs að skráðum upplýsingum um sig, leiðréttingar ónákvæmra upplýsinga eða eyðingar upplýsinga sem vistaðar eru í kerfinu með ólögmatum hætti.

Í 1. mgr. kemur fram að einstaklingar sem skráðir eru í upplýsingakerfið njóta réttar skv. III. kafla laga um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga og IV. kafla laga um vinnslu persónuupplýsinga í löggæslutilgangi.

Í 2. mgr. er sérregla um rétt þriðja-ríkis borgara sem skráður er í kerfið vegna ákvörðunar um frávísun til að fá vitneskju um skráðar upplýsingar um sig í kerfinu. Í slíkum tilvikum gilda ákvæði III. kafla laga um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga og IV. kafla laga um vinnslu persónuupplýsinga í löggæslutilgangi. Upplýsingarnar skulu veittar með skriflegum hætti og þeim skal fylgja afrit eða tilvísun til ákvörðunarinnar sem liggur til grundvallar skráningu í kerfinu skv. 20. gr.

Í 3. mgr. er kveðið á um að ef einstaklingur óskar eftir vitneskju um upplýsingar um sig sem skráðar eru af öðru ríki og skal þá gefa umræddu skráningaríki kost á að gera athugasemdir áður en fallist er á þá beiðni.

Í 4. mgr. kemur fram að um takmarkanir á rétti hins skráða til að fá vitneskju skv. 1. mgr. gilda III. kafli laga um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga og IV. kafli laga um vinnslu persónuupplýsinga í löggæslutilgangi. Um kærurétt hins skráða vegna synjunar gilda sömu lög.

Samkvæmt 5. mgr. ber SIRENE-skrifstofunni að halda skrá um efnislegar og lagalegar ástæður þess að ákvörðun er tekin um að veita hinum skráða ekki aðgang að skráðum upplýsingum um sig skv. 3. mgr. og skal SIRENE-skrifstofan afhenda skrána til Persónuverndar sem eftirlitsaðila, óski stofnunarinnar eftir því.

Ef kvörtun berst frá einstaklingi þess eðlis að viðkomandi sé ekki rétt viðfang skráningar skal miðla upplýsingum um kvörtun til annarra Schengen-ríkja í formi viðbótarupplýsinga, sbr. 6. mgr. Reynist kvörtun einstaklings á rökum reist og viðkomandi hefur verið ranglega skráður í kerfið ber að upplýsa viðkomandi um niðurstöðuna og rétt sinn skv. 51. gr. laga þessara.

Loks kemur fram í 7. mgr. að beiðni skv. 1.-4. mgr. skal beint til ríkislögreglustjóra sem skal án ástæðulauss dráttar taka afstöðu til hennar. Ákvörðun ríkislögreglustjóra skal vera

rökstudd að því marki sem það er unnt án þess að greint verði frá nokkru sem leynt á að fara. Slíkri ákvörðun má skjóta til Persónuverndar skv. 54. gr. laga þessara. Sé ekki kveðið á um annað í persónuverndarlögum gilda ákvæði stjórnsýslulaga um tímafrestinn sem ríkislögreglustjóri hefur til svara á erindum skv. 7. mgr.

Um 52. gr.

Í ákvæðinu, sem er byggt á 64. gr. reglugerðar (EB) nr. 2018/1862, er fjallað um tilgang og eftirhaldstíma viðbótarupplýsinga. Samkvæmt 1. mgr. ber SIRENE-skrifstofunni að geyma tilvísanir í ákvarðanir sem eru grundvöllur skráningar í upplýsingakerfið í þeim tilgangi að styrkja miðlun viðbótarupplýsinga. Í 2. mgr. kemur fram að persónuupplýsingar sem geymdar eru hjá SIRENE-skrifstofunni í tengslum við upplýsingaskipti skal einungis geyma í þann tíma sem nauðsynlegur er til að uppfylla tilgang öflunar þeirra. Þá skal þeim eytt eigi síðar en einu ári eftir að viðkomandi skráningu hefur verið eytt úr Schengen-upplýsingakerfinu.

Um 53. gr.

Í ákvæðinu er kveðið á um miðlun persónuupplýsinga til þriðja aðila en skv. 1. mgr. er meginreglan sú að slík miðlun til þriðju-ríkja eða alþjóðlegra stofnana er óheimil, sbr. 50. gr. reglugerðar (EB) nr. 2018/1861 og 65. gr. reglugerðar (EB) nr. 2018/1862. Heimilt er þó skv. 2. mgr. að miðla upplýsingum um kenninafn, eiginnöfn með vísun til hugsanlegrar sérskráningar falskra nafna, fæðingarstað, fæðingardag og -ár, kynferði, ríkisfang, tegund auðkennisskírteinis viðkomandi, hvaða ríki gaf auðkennisskírteinið út, fjölda auðkennisskírteina og útgáfudagsetning, ljósmyndum, andlitsmyndum, fingraförum og afriti af auðkennisskírteinum viðkomandi, í lit ef mögulegt, sem skráðar hafa verið í kerfið skv. 1. mgr. 27. gr. í tengslum við ákvörðun um brottvísun þriðja ríkis borgara og tengdum viðbótarupplýsingum til þriðju ríkja. Slík miðlun fer þó einungis fram að fengnu samþykki skráningarríkis og í þeim tilgangi að bera kennsl á og gefa út persónuskilríki eða ferðaskilríki fyrir þriðja-ríkis borgara sem dvelur ólöglega á Schengen-svæðinu í því skyni að framkvæma ákvörðun um brottvísun. Þá skal upplýsa viðkomandi þriðja-ríkis borgara um að persónuupplýsingum hans og viðbótarupplýsingum kunni að vera deilt með yfirvöldum þriðja-ríkis, sbr. 15. gr. reglugerðar (EB) nr. 2018/1860.

Samkvæmt 3. mgr. skal miðlun upplýsinga til þriðja-ríkis skv. 2. mgr. ekki hafa áhrif á rétt þriðja-ríkis borgara sem umsækjandi um alþjóðlega vernd, með öðrum orðum þá verður upplýsingum ekki miðlað til þriðja-ríkis fyrr en gengið hefur verið úr skugga um að einstaklingur sé ekki ofsóttur af umræddu ríki og sé þess vegna á flótta og að sækja um hæli hér á landi.

Loks kemur fram í 4. mgr. að ekki skuli miðla upplýsingum til þriðja ríkis skv. 2. mgr. ef ákvörðunar um brottvísun kemst ekki til framkvæmda að svo stöddu eða hefur verið frestað tímabundið, þar á meðal vegna kæru ákvörðunarinnar, með vísan til þess að slík brottvísun myndi brjóta í bága við meginregluna um að vísa einstaklingi ekki aftur þangað sem líf eða frelsi kann að vera í hættu. Með frestun ákvörðunar að svo stöddu er átt við þau tilvik sem fjallað er um í 103. gr. útlendingalaga, þ.e. framkvæmd ákvörðunar er frestað um hæfilega tíma, t.d. þar til barn hefur náð ákveðnum aldri og er hæft til ferðalaga eða önnur fyrirsjáanleg tilvik. Með tímabundinni frestun framkvæmdar ákvörðunar er átt við ef ákvörðun er frestað um ófyrirsjáanlegan tíma eða frestað ótímabundið enda liggur ekki fyrir hvenær hún kemst til framkvæmda sbr. 77. gr. útlendingalaga.

Um 54. gr.

Í 54. gr. er kærueimild, nánar tiltekið má bera ákvarðanir ríkislögreglustjóra sem teknar eru á grundvelli 50. og 51. gr. laganna undir úrskurð Persónuverndar.

Um 55. gr.

Í 55. gr. er kveðið á um rétt til skaðabóta en ákvæðið er óbreytt frá 16. gr. núgildandi laga um Schengen-upplýsingakerfið á Íslandi. Ákvæðið er byggt á 58. gr. reglugerðar (EU) nr. 2018/1861 og 72. gr. reglugerðar (EU) nr. 2018/1862.

Um 56. gr.

Ákvæði 56. gr. er að mestu leyti samhljóða núgildandi 18. gr. laga um Schengen-upplýsingakerfið á Íslandi. Þær minniháttar breytingar sem gerðar eru á ákvæðinu eru til þess að mæta athugasemdum sem Ísland fékk frá föstu eftirlitsnefndinni með Schengensamstarfinu árið 2017. Í 1. mgr. er kveðið á um að Persónuvernd skuli hafa eftirlit með því að skráning og meðferð persónuupplýsinga í upplýsingakerfinu sé í samræmi við lög þessi, lög um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga og lög um vinnslu persónuupplýsinga í löggæslutilgangi. Persónuvernd skal einnig hafa eftirlit með því að öryggi upplýsingakerfisins sé tryggt þannig að óviðkomandi fái ekki aðgang að því eða geti haft áhrif á skráningu í það.

Í 2. mgr. kemur fram að Persónuvernd hefur aðgang að skráðum upplýsingum og öðrum nauðsynlegum gögnum til að sinna eftirliti með upplýsingakerfinu skv. 1. mgr. Er hér um allsherjaraðgang að ræða enda slíkur aðgangur nauðsynlegur svo Persónuvernd geti sinnt eftirlitshlutverki sínu.

Nú gerir Persónuvernd athugasemdir við starfrækslu upplýsingakerfisins og skal hún þá koma þeim og fyrirmælum um úrbætur á framfæri við ríkislögreglustjóra og ráðuneytið, sbr. 3. mgr. Telji Persónuvernd meðferð persónuupplýsinga í andstöðu við ákvæði laga þessara getur stofnunin mælt fyrir um að skráningu upplýsinga verði hætt eða sæti skilyrðum. Ríkislögreglustjóra ber að fara að athugasemdum og fyrirmælum Persónuverndar um úrbætur innan þess frests sem Persónuvernd ákveður.

Um 57. gr.

Í ákvæðinu er heimild til handa ráðherra til setningar reglugerða um öryggisþætti upplýsingakerfisins og innra eftirlit á því auk reglugerðar um hæfiskröfur sem starfsmenn þurfa að fullnægja til að starfa við kerfið. Í gildi er reglugerð nr. 112/2001 um Schengen-upplýsingakerfið á Íslandi en hana þarf að uppfæra. Að öðru leyti þarfnast ákvæðið ekki útskýringa.

Við setningu reglugerða skal sérstök hliðsjón höfð af ákvæðum 10.-14. gr. reglugerða (EU) 2018/1861 og (EU) 2018/1862 og 45. gr. reglugerðar (EU) 2018/1861 og 60. gr. reglugerðar (EU) 2018/1862.

Um 58. gr.

Um er að ræða gildistökuákvæði sem ekki þarfnast útskýringa.